

«Κανένα παιδί σε ίδρυμα, όλα τα παιδιά σε μια αγκαλιά»

Ομιλία της **Ελένης Σταματάκη** κατά την ψήφιση του νόμου υιοθεσίας και αναδοχής **σελ. 5**

Ο ΣΥΡΙΖΑ

και η κυβέρνηση

Άρθρο του **Γιώργου Μπουγελέκα** για το ρόλο του κόμματος **σελ. 10**

Υπάρχει μεγάλη

απόρριψη των παραδοσιακών πολιτικών δυνάμεων

Συνέντευξη με τον **Μάσιμο Μοντονέζι**, καθηγητή στο Μεξικό, για την κατάσταση στη χώρα **σελ. 15**

Τα χαμένα μέτωπα

στον Τύπο

Άρθρο του **Ορέστη Αθανασίου** για την υποβάθμιση της ΕΡΤ **σελ. 19**

«Ο Μίμης Δεσποτιδής

ήταν αέρας»

Ρεπορτάζ του **Μίνου Α. Καρυωτάκη** από την εκδήλωση των εκδόσεων "Θεμέλιο" για το ΚΚΕ Εσωτερικού **σελ. 22**

Να ταυτοποιηθούν

οι υπαίτιοι της ρύπανσης στη Δραπετσώνα

Ρεπορτάζ του **Πέτρου Κοντέ** για το φαινόμενο γενικευμένης δυσσομίας στην περιοχή **σελ. 16, 17**

Ο επίκαιρος Μαρξ

Του **Στέφανου Δημητρίου***

Η δημοκρατική ισότητα και η λαϊκή κυριαρχία, που συνιστά τη θεμελιώδη κανονιστική αρχή της δημοκρατίας και ταυτίζεται με το δημοκρατικό αυτοκαθορισμό του λαού, δεν είναι πλήρως πραγματοποιήσιμη σε καθεστώς ταξικών χωρισμών, αδικίας και εκμετάλλευσης. Είναι κοινότοπο να αναφέρουμε πόσο επίκαιρος παραμένει Μαρξ, αλλά πιστεύω ότι έχει σημασία να το χρησιμοποιήσουμε ως αφετηρία, αλλά και σηματορ της πορείας, αυτόν τον κοινό τόπο.

Μία εξόχως σημαντική διάσταση της μαρξικής φιλοσοφίας και κριτικής είναι η ιστορική έδραση των κοινωνικών αξιών στο ίδιο τους το περιεχόμενο. Μας δείχνει ότι τα δρώντα πρόσωπα, τα υποκείμενα της ιστορικής πράξης και εξέλιξης, όπως συχνά αποκαλούνται οι άνθρωποι, διαμορφώνονται κατά την εμπλοκή τους σε κοινωνικές σχέσεις, που έχουν ιστορική προέλευση και σχηματι-

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 2

ΚΙΝΗΜΑ ΑΛΛΑΓΗΣ

Κρίση πολιτικού προσανατολισμού

Με την παρέμβασή της στις συνεχιζόμενες διεργασίες στο χώρο του κέντρου, η κ. Φ. Γεννηματά θέλησε να ανακόψει τον διάλογο που αναπτύσσεται στο χώρο αυτό παρά τη θέληση της ηγεσίας του. Ωστόσο, ο τρόπος που επέλεξε, που αποκαλύπτει εκνευρισμό αν όχι επίδειξη αρχηγισμού, όχι μόνο δεν έλυσε κανένα πρόβλημα, αλλά απεναντίας έκανε εκρηκτικό το κλίμα αποκαλύπτοντας με τον πιο τραχύ τρόπο τις ενυπάρχουσες σοβαρές διαφωνίες.

Το θεμελιώδες λάθος της ηγεσίας του χώρου και ιδιαίτερα της κας Γεννηματά είναι ότι ενώ η κεντροαριστερά διατρέχεται από μια κρίση προσανατολισμού, θεωρούν ότι αυτή προέρχεται από προσωπικές επιλογές και σχέδια ή διαφορές τακτικής. Επομένως, αυτό αντί να την οδηγήσει στην οργάνωση ενός διαλόγου για την ακολουθητέα πολιτική του Κέντρου στην μετά το πρόγραμμα περίοδο και μάλιστα δίνοντας τη δυνατότητα να παρέμβει και η κοινωνία, απαίτησε εσωκομματική πειθαρχία, απειλώντας μάλιστα και λήψη μέτρων!

Διατυπώσεις «έως εδώ» και «καμία περαιτέρω ανοχή» και έμμεσες κατηγορίες σε «όσους αναζητούν την επόμενη εκλογική στέγη» ή «κυβερνητική θέση» αποκαλύπτοντας έναν αυταρχισμό δείχνουν ταυτόχρονα ότι δεν μετρούν με σύνεση ότι εν τέλει αφορούν είτε στελέχη όπως ο Γ. Παπανδρέου είτε τη βασική συνιστώσα του ΚΙΝΑΛ, το Ποτάμι. Γι' αυτό και ο εταίρος Θεοδωράκης απάντησε αμέσως και κοφτά με τη φράση «δεν δεχόμαστε εντολές». Αχρηστεύοντας έτσι, έμπρακτα, τις εντολές της προέδρου του, καθώς μέτρα εναντίον του θα σήμαιναν τη διάσπαση του ΚΙΝΑΛ και την αναδίπλωση σε ένα πληγωμένο ΠΑΣΟΚ.

Εξάλλου, τόσο η παρέμβαση της κ. Γεννηματά όσο και αποφάσεις του ΚΙΝΑΛ χωρίς να ρωτηθεί κανείς —π.χ. αίτημα εκλογών ή τοποθέτηση για Β' Αθηνών— ήταν επιβεβαίωση όλων των φόβων για πασοκοποίηση του ΚΙΝΑΛ και δημιουργία αρχηγικού κόμματος.

Αιτία —τρέχουσα— της κρίσης ήταν η μη στήριξη της πρότασης για εκλογές και οι διακεκριμένες τοποθετήσεις Θεοδωράκη σε διάφορα θέματα. Ενόχλησε ακόμα και η συνάντηση Γ. Παπανδρέου — Α. Τσίπρα. Πρόβλημα, όμως, δημιούργησαν και οι πρωτοβουλίες Ραγκούση, διότι αποδείχθηκε «ότι αυτές συνάντησαν σοβαρή υποδοχή, ιδίως από διανοούμενους του χώρου —όπως οι Ν. Μουζέλης, Γ. Σωτηρέλης Ν. Μαραντζίδης

κ.ά.— που δεν δέχονται την αντι-ΣΥΡΙΖΑ επιλογή, ενδιαφέρονται και επιλέγουν μια συμπίεση της Σοσιαλδημοκρατίας με τον ΣΥΡΙΖΑ με συγκεκριμένο πρόγραμμα κ.τλ.

Ένα non paper που κυκλοφόρησε από τη Χαριλάου Τρικούπη αποκαλύπτει πλήρως το πού κινείται αυτή τη στιγμή η ηγεσία. Εμπεριέχει ένα απίστευτο υβρεολόγιο—λίβελο κατά του ΣΥΡΙΖΑ, θέλοντας να κόψει κάθε οδό διαλόγου. Δεν παρέλειψαν να επιτεθούν ακόμα και κατά του Ευρωπαϊκού Σοσιαλιστικού Κόμματος και του επικεφαλής των Σοσιαλιστών στο Ευρωκοινοβούλιο. Η γραμμή της ίσης απόστασης από «δήθεν» είναι πια νεκρή σε κοινή θέα.

Αριστείδης Μπαλτάς:

Ο ΣΥΡΙΖΑ χαλάει την αναπαγωγή του δικομματισμού

Σελίδες 8, 9

Χρήστος Μαντάς:

Η ΝΔ βρίσκεται σε πραγματικό πανικό

Σελίδα 7

Βιβή Κεφαλά:

Τεράστιες ανακατατάξεις στη Μέση Ανατολή

Σελίδες 12, 13

Δέσποινα Σαραφίδου:

Η ανάγκη να ζεις, ενώ αποδέχεσαι τη θνητότητά σου

Σελίδες 26, 27

Μπορεί ο Μαρξ να εξηγήσει τη σύγχρονη οικονομική πραγματικότητα;

Άρθρο του **Μισέλ Ισόν** για τη μαρξική ανάλυση με αφορμή τα διακόσια χρόνια από τη γέννηση του μεγάλου γερμανού φιλοσόφου.

Σελίδες 30, 31

ΘΕΩΡΙΑ

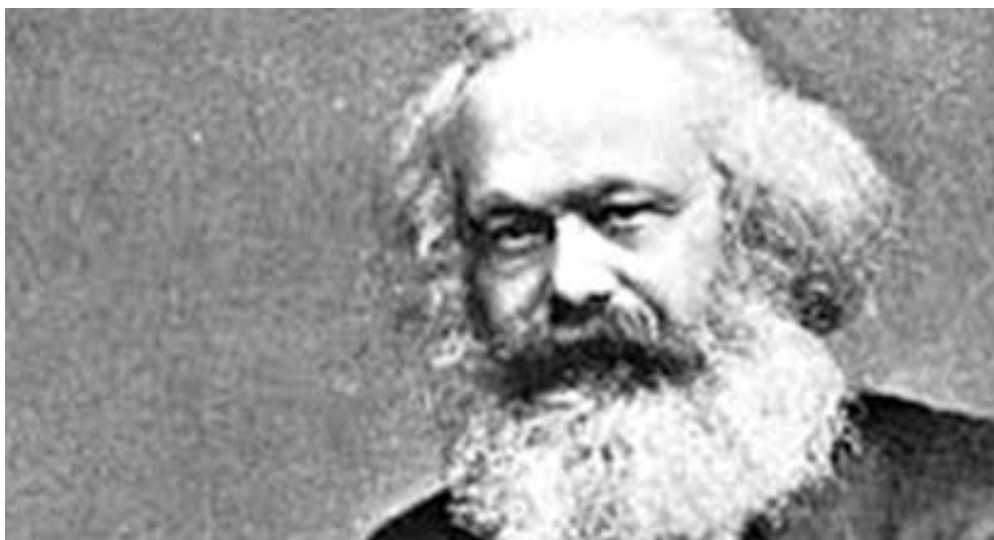
Ο επίκαιρος Μαρξ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 1

σμό. Ό,τι ζουν και ό,τι συγκροτεί τον κόσμο τους φτιάχνεται μέσα σε αυτές τις ιστορικές καθοριζόμενες και διαμορφούμενες σχέσεις. Όμως, αυτή η εμπλοκή και η διαμόρφωσή τους, στο πλέγμα αυτών των σχέσεων, δεν είναι το μόνο που κάνουν, ούτε είναι το μόνο που τους χαρακτηρίζει ως ανθρώπους. Ταυτοχρόνως, θα έπρεπε να είναι σε θέση να αξιολογούν αυτές τις σχέσεις, αλλά και να μπορούν να αναστοχάζονται τη μορφή και το περιεχόμενο του δεσμού ο οποίος τις συνέχει. Αυτό, βεβαίως, δεν είναι η περιγραφή του πώς έχουν τα πράγματα, αλλά το αίτημα της θεωρίας ως προς το πώς και προς τα πού θα πρέπει να αλλάξουν και να κινηθούν. Χωρίς τέτοιο αίτημα, δεν υπάρχει κανένας προσανατολισμός. Τα πράγματα μπορούν να μείνουν ως έχουν. Δεν θα έχουμε κριτήριο, για να αποφανθούμε για το πώς είναι, ώστε να δικαιολογηθεί η ανάγκη να αλλάξουν. Έτσι, τα ιστορικά-κοινωνικά υποκείμενα –οι άνθρωποι, δηλαδή, στον καιρό τους, εκεί που ζουν, στις ιστορικές κοινωνίες που συνυπάρχουν με άλλους ανθρώπους, άλλοτε πιο αρμονικά άλλοτε αλληλομισούμενοι και βλέποντας ο ένας τον άλλον σαν το πρωινό γεύμα της επόμενης μέρας– θα πρέπει να μπορούν να διατυπώνουν δικαιολογητικούς λόγους που να συνηγορούν είτε υπέρ της διατήρησης, είτε υπέρ της απλής βελτίωσης, είτε υπέρ της αλλαγής της υφιστάμενης κατάστασης, δηλαδή των συνθηκών της ζωής τους.

Ελευθερία και ισότητα

Αυτή η ριζοσπαστική κριτική δείχνει ότι υπάρχουν πλευρές αυτών των συνθηκών που καταργούν και ακυρώνουν εν τοις πράγμασι τις προϋποθέσεις για την ουσιαστική ελευθερία και την πραγματική ισότητα των ανθρώπων. Προς στιγμήν, θα πρέπει να αποφευχθεί το ερώτημα περί το τι θεωρεί καθένας και καθεμιά ότι είναι η ουσιαστική ελευθερία. Αρκεί το να πούμε ότι θα πρέπει να πληρούνται κοινωνικές και υλικές προϋποθέσεις. Το ίδιο ισχύει και για την ουσιαστική ή, αλλιώς, πραγματική ισότητα, που υπερβαίνει κατά πολύ την τυπική, νομικοπολιτική ισότητα, η οποία ουδόλως μας πέφτει λίγη, ούτε και πρέπει να απαξιώνεται. Είναι αφετηρία για την εμβάθυνση και τη διεύρυνση της δημοκρατικής ισότητας, αλλά, από μόνη της, δεν αρκεί. Παραμένει, όμως, σημαντική, απολύτως αναγκαία και διαφυλακτέα σε όλες τις συνθήκες, διότι χωρίς αυτήν δεν υφίσταται δικαίωμα στην ατομική-προσωπική αυτονομία, ούτε και δημοκρατικός σοσιαλισμός. Η ελευθερία, η ισότητα, η αλληλεγγύη είναι ιστορικά αιτήματα, που, για την ουσιαστική τους πραγμάτωση, προαπαιτείται η άρση των χωρισμών της αστικής κοινωνίας. Σε αυτό το

πλαίσιο μπορούμε να σκεφτούμε και την πολιτική δημοκρατία ως την αναγκαία αφετηρία για το σοσιαλισμό, ο οποίος είναι η καταξίωση της δημοκρατίας και της δημοκρατικής αρχής σε συνθήκες πλουραλιστικής αντιπροσώπευσης.

Η κριτική του Μαρξ επιτρέπει να σκεφτούμε τις μορφές της δημοκρατίας που νοηματοδοτούνται ως αφαιρέσεις, στην αστική κοινωνία, και, ταυτόχρονα, να συσχετίσουμε αυτές τις νοηματοδοτήσεις –και τις μορφικές τους αποκρυσταλλώσεις– με το ουσιαστικό περιεχόμενο των θεμελιωδών αρχών της δημοκρατίας, ώστε να αναρωτηθούμε για τη σχέση τους. Δηλαδή να μη συλλαμβάνουμε τη δημοκρατία μόνο ως πολιτική δημοκρατία, αλλά γνωρίζοντας ότι χωρίς αυτήν δεν υφίσταται δημοκρατικός σοσιαλισμός. Χωρίς την πολιτική δημο-

Ο Μαρξ μάς έδειξε πώς να βλέπουμε την ιστορία από τη σκοπιά των καταπιεσμένων. Το ποια σκοπιά θα επιλέξουμε, είναι πράξη απότοκη του πολιτικού μας αυτοκαθορισμού. Συνεπώς είναι πράξη ευθύνης

κρατία δεν μπορούμε να συλλάβουμε την ιστορική δυνατότητα της κοινωνικής δημοκρατίας. Ο Μαρξ μάς έδειξε πώς να βλέπουμε την ιστορία από τη σκοπιά των καταπιεσμένων. Το ποια σκοπιά θα επιλέξουμε, είναι πράξη απότοκη του πολιτικού μας αυτοκαθορισμού. Συνεπώς είναι πράξη ευθύνης. Έτσι, ίσως, μπορούμε να ανιχνεύσουμε και τη δυνατότητα της προσωπικής, ατομικής μας αυτονομίας μέσα στην ιστορική προοπτική της αυτονομίας και όλων των άλλων. Και ίσως αυτό να είναι προϋπόθεση της ανθρώπινης αυτοκατανόησης και χειραφέτησης, επειδή, χωρίς τη δεύτερη, δεν είναι επιτεύξιμη ούτε η πρώτη.

*Ο Στέφανος Δημητρίου διδάσκει Πολιτική Φιλοσοφία στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστημίου

Σιδερένιοι άνθρωποι, χάρτινοι ήρωες

Του Θωμά Τσαλαπάτη

Η ταινία *Avengers: Infinity War*, που αυτή τη στιγμή παίζεται στους κινηματογράφους, αποτελεί ήδη μια από τις επιτυχημένες ταινίες όλων των εποχών, κάνοντας ρεκόρ εισπράξεων στο άνοιγμά της. Η ταινία συγκεντρώνει μερικές δεκάδες σούπερ ήρωες, που εμφανίστηκαν στις προηγούμενες 18 ταινίες της σειράς που εντάσσεται στο Marvel Cinematic Universe. Η ταινία συγκεφαλαιώνει όλες τις προηγούμενες με πετυχημένο τρόπο (όπως περιγράφουν όλοι οι κριτικοί) και διαχειρίζεται σωστά το ατελείωτο πανηγύρι των υπεράνθρωπων. Το franchise των ταινιών της Marvel αποτελεί την πιο πετυχημένη σειρά ταινιών όλων των εποχών (με υπερδιπλάσια κέρδη από το δεύτερο της λίστας, το Star Wars). Η ερώτηση που προκύπτει είναι: «Τι τους χρειαζόμαστε τόσους υπερήρωες;»

Το αρχέτυπο του υπεράνθρωπου πλησιάζει την ηλικία του ενός αιώνα. Παίρνοντας τη σκυτάλη από τους ήρωες των παραμυθιών, οι πρώτοι μαζικοί ήρωες υπήρξαν κανονικοί άνθρωποι με οξυμένη κάποια ικανότητα. Μέσα στις πρώιμες αυτές πινακοθήκες ξεχωρίζει ως μακράν πιο πετυχημένος ο Σέρλοκ Χολμς, με μόνη του δύναμη την ικανότητά του να λύνει γρίφους και αινίγματα. Οι ήρωες με τις υπεράνθρωπες δυνάμεις δημιουργήθηκαν και κατοχυρώθηκαν στη λεγόμενη «χρυσή εποχή» των κόμιξ, δηλαδή στα τέλη της δεκαετίας του '30 μέχρι και το 1950. Πολλοί από τους ήρωες που κυκλοφορούν στις ταινίες των τελευταίων ετών, όπως ο Superman, ο Batman, ο Captain America και η Wonder Woman, γεννήθηκαν και μεσουράνησαν ακριβώς εκείνη την περίοδο. Κατά την «αργυρή περίοδο» (μέχρι το 1970) των κόμιξ οι υπερήρωες άρχισαν ήδη να παρακμάζουν (παρόλο που παρέμειναν κυρίαρχοι των κόμιξ), ενώ κατά την χάλκινη περίοδο (μέχρι το 1985) οι ήρωες αυτοί θα αποκτήσουν πιο ανθρώπινα και πιο σκληρά χαρακτηριστικά, σε πλοκές που θα περιλάβουν το ρατσισμό, τα ναρκωτικά, τον αλκοολισμό, την οικολογική καταστροφή κ.ά. Η σημερινή περίοδος, η μοντέρνα εποχή των κόμιξ, είναι σύνθετη και πολυεπίπεδη με επανασχεδιασμό παλαιότερων ηρώων, λογοτεχνικές αξιώσεις, τελειώς απομακρυσμένη από τη μονοκόμματη θετικότητα των πρώτων χάρτινων ηρώων. Προς τι, λοιπόν, αυτή η κινηματογραφική επιστροφή στην απλοϊκότητα μιας περασμένης περιόδου;

Ομολογία της εποχής μας

Οι σούπερ ήρωες είναι η δισδιάστατη εκδοχή της πραγματικότητάς μας. Η τρίτη διάσταση που περισσεύει στον κόσμο τους, είναι το δικό μας βλέμμα, η προσδοκία και η απογοήτευσή μας.

Ο υπεράνθρωπος αποτελεί την επιστροφή της απλότητας σε ένα σύνθετο κόσμο, μια απόλυτη κατάσταση μέσα σε ένα σύνθετο σχετικισμό, που φέρνει και πάλι την επιλογή ανάμεσα στο καλό και στο κακό στο προσκήνιο με ηθελήμενα μανιχαϊστικούς όρους. Μια αδρή γραμμή πάνω σε ένα ψηφιδωτό χάος. Ο σούπερ ήρωας είναι η προέκτασή μας, η προσδοκία ως πραγματικότητα, το απίθανο ως πιθανό, η επιθυμία ως συμβάν και ο φόβος ως κάτι που πάντοτε μπορεί να λυθεί. Άλλωστε, δεν ταυτιζόμαστε ποτέ με τον ήρωα, αλλά με αυτόν που βρίσκεται πίσω από αυτόν, με την ανθρώπινη φιγούρα που βρίσκεται πίσω από κάθε μπάτμαν και σπάιντερμαν (γι' αυτό ο Σούπερμαν είναι άκρως αντιπαθητικός). Τον ατελή αυτόν χαρακτήρα με τα προβλήματα και τους φόβους, έναν όμοιο με εμάς. Ο ήρωας δεν αποτελεί τίποτα άλλο από την ενσάρκωση της λύσης που δίνει στα κοινά μας προβλήματα.

Δεν είναι τυχαίο πως το είδος προέκυψε ανάμεσα στο 1938 (με τη γέννηση του Σούπερμαν) και το 1941. Σε μια περίοδο όπου ο πόλεμος ήταν καθημερινότητα και η έκτασή του είχε την έκταση του πλανήτη. Σε έναν πόλεμο όπου για πρώτη φορά τα όπλα ξεπερνούσαν την ανθρώπινη κλίμακα και μπορούσαν να εξαφανίσουν ολόκληρες πόλεις. Ο ίδιος ο άνθρωπος ως φαντασική κλίμακα ξεπεράστηκε. Οι ενσάρκωτες των παραδόσεων δυνάμεων θα κουβαλήσουν μέσα τους την κλίμακα της εποχής τους. Τότε που μια απλή κίνηση μπορούσε να οβησει τα πάντα.

Η κινηματογραφική έκρηξη του υπερηρωικού κινηματογράφου είναι ομολογία της εποχής μας. Των ορίων, των φόβων και αδιεξόδων της. Μια μετατροπή της αβεβαιότητας σε περιπέτεια και θέαμα, με σκοπό να διερευνηθεί, να ομολογηθεί και να ξεορκιστεί. Όπως για αιώνες συνέβαινε στα παραμύθια, οι σύμμαχοι και οι εχθροί μας μάς ξεπερνούν με τις μπερτές και την ενσάρκωμένη υπερβολή τους, με τις δυνάμεις και τα σύμβολά τους, με τα τρωτά σημεία και τη λουστραρισμένη τελειότητα τους, εκπροσωπώντας μας σε ένα φαντασικό πόλεμο που έχει ήδη κηρυχτεί.

<http://tsalapatis.blogspot.gr/>

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΑΝΑΝΕΩΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

Ιδιοκτήτης: Εκδοτικός - Δημοσιογραφικός Συνεταιρισμός Κοινωνικών, Πολιτικών και Πολιτιστικών Μελετών και Δραστηριοτήτων Η ΕΠΟΧΗ, ΣΥΝ Π.Ε.

Βλαχάβα 11 & Αθηνάς, 3ος όροφος,
Αθήνα 105 51
ΤΗΛΕΦΩΝΑ 3630523, 3619513 - 3619514 •
FAX: 3619610
Εκδότρια:
Ασημίνα Δαβάκη - Κλαυδιανού

Συνδρομές (σε ευρώ)
• Εσωτερικού: 150 • Κύπρος: 250
• Ευρώπη: 250 • Λοιπός κόσμος: 250
Α.Φ.Μ. 096207018 - ΔΟΥ: ΣΤ' Αθηνών
Αρ. Λογαριασμού: 72038528658
IBAN GR 3801107200000072038528658

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
Ηλεκτρονική Διεύθυνση:
epohigr@gmail.com
www.epohi.gr
Κωδικός εντύπου: 3341
ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ ΚΛΕΝΙΚ Ε.Ε.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ

Εμμονή στο διάλογο ως τη λύση

μη, έστω μικρό βήμα.

Αυτό το κλίμα, αν και συγκρατημένο, καλλιεργήθηκε όλο το ενδιαμέσο διάστημα από τη συνάντηση των Κοτζιά-Δημητρόφ στη Θεσσαλονίκη στα περιθώρια της τετραμερούς συνάντησης Ελλάδας-Αλβανίας-Βουλγαρίας-ΠΓΔΜ. «Έχουμε κάνει τόση δουλειά με τον Ν. Δημητρόφ που θα ήταν κρίμα να μην αποδώσει καρπούς», είχε δηλώσει μετά τη συνάντηση ο Ν. Κοτζιάς, προσθέτοντας: «Είχαμε το κουράγιο να κάνουμε τις υποχωρήσεις μας, να κάνουν κι αυτοί τις δικές τους υποχωρήσεις... Σήμερα σκεφτήκαμε πολλές εναλλακτικές, θα ενημερώσουμε τους πολιτικούς μας και αν καταλήξουμε σ' αυτές τις εναλλακτικές θα έχουν ωριμάσει οι συνθήκες για συναντήσεις σε υψηλότερο επίπεδο». Ο Ν. Δημητρόφ, επίσης, δήλωνε «εξερευνήσαμε επιλογές, χωρίς να αναλάβουμε κάποια δέσμευση, προκειμένου να

δούμε εάν μπορούμε να βρούμε ένα συνδυασμό που να είναι επαρκής και για τις δύο πλευρές».

Και ο ίδιος ο κ. Ζάεφ δήλωνε ότι «πριν από την ένταξη της στην ΕΕ, όπως όλα τ' άλλα κράτη μέλη, μεταφέροντας τμήμα της εθνικής κυριαρχίας στην Ένωση» θα ανοίξει το ζήτημα αλλαγής του συντάγματος για τη χώρα του. «Αν απαιτούνται πρόσθετες εγγυήσεις ως ασφάλεια για τους πολίτες της Ελλάδας, τότε αυτό θα μπορούσε να συζητηθεί ως επιλογή», πρόσθεσε.

Αν στη χθεσινή συνάντηση μπόρεσε να σημειωθεί ένα βήμα, όπως επιθυμούσαν και οι δύο πλευρές, αν και με επίγνωση ότι τα δύσκολα παρέμεναν εκκρεμή, τότε δεν αποκλείεται και μία συνάντηση Ζάεφ -Τσίπρα στο περιθώριο της Συνόδου Κορυφής της ΕΕ με τα Δυτικά Βαλκάνια που θα γίνει στις 16 και 17 Μαΐου στη Σόφια.

Π. Κ.

Νέες συνθήκες, νέα καθήκοντα

“
Οι πολιτικές δυνάμεις του μεταπολιτευτικού δικομματισμού είναι αναγκασμένες, αφενός, να τοποθετούνται στα νέα ζητήματα που τίθενται και, αφετέρου, να αποφασίσουν με ποιο τρόπο θα αντιμετωπίσουν μια νέα πραγματικότητα: την ύπαρξη και τη σταθεροποίηση μιας νέας δύναμης, εκτός των συμβάσεων που είχαν «συναφθεί» μεταξύ τους, που ήρθε για να μείνει

Καθαρή ή μη, η λήξη του προγράμματος προσαρμογής αποτελεί αντικειμενικά ορόσημο τόσο για την κυβέρνηση όσο και για την αντιπολίτευση. Η μεν κυβέρνηση δεν θα μπορεί στο εξής να επικαλείται κυρίως τον -ορθό- ισχυρισμό ότι ασκεί μια επιβεβλημένη από τους θεσμούς πολιτική, καθώς θα διαθέτει σχετικά μεγαλύτερο βαθμό ελευθερίας κινήσεων, η δε αντιπολίτευση δεν θα μπορεί πια να κινείται εναντίον της κυβέρνησης με γνώμονα το αντιφατικό τρίπολο εθνολαϊκισμός -καταστροφική ανικανότητα- πλήρης υποταγή στις απαιτήσεις των πιστωτών, καθώς θα είναι όλο και πιο συχνά αναγκασμένη να τοποθετείται σε κυβερνητικές επιλογές, που υποχρεώνουν σε συγκεκριμένες ενστάσεις και ακόμα πιο συγκεκριμένες αντιπροτάσεις.

Αυτό μπορούμε να το διαπιστώσουμε με έμμεσο τρόπο ότι έχει ήδη αρχίσει να συμβαίνει: από τη βιασύνη με την οποία έσπευσαν τόσο η ΝΔ όσο και το ΚΙΝΑΛ να προτείνουν άμεσα εκλογές, η πρώτη μετά το κλείσιμο της τέταρτης αξιολόγησης, το δεύτερο πριν από την ολοκλήρωσή της. Όπως κι αν το αιτιολογούν αυτό οι ίδιοι, η κίνηση αυτή αποτελεί μια μάλλον απρόσφορη προσπάθεια να μηδενιστεί ο μετά το τέλος του προγράμματος πολιτικός χρόνος που θα έχει στη διάθεσή της η κυβέρνηση.

Υποχρεωτική αναπροσαρμογή

Καθώς η κυβέρνηση θα βαδίζει προς την ολοκλήρωση της τετραετίας, δεν είναι μόνο η άποψη περί αριστερής παρένθεσης που διαφεύδεται. Διαφεύδεται και ο μύθος ότι δεν μπορεί να κυβερνήσει ένα κόμμα που δεν υιοθετεί, δεν οικειοποιείται το πρόγραμμα και τα μηνύοντά, αντίθετα επιμένει να βρίσκει και να διευρύνει το χώρο για την άσκηση πολιτικής με πρόσημο διαφορετικό από το πρόσημο της λιτότητας και να προωθεί μεταρρυθμίσεις που δεν είναι επαναστατικές, αλλά δημιουργούν προσκόμματα στη λειτουργία του μεταπολιτευτικού δικομματισμού και της διαπλοκής του και καλλιεργούν συνθήκες ευνοϊκές για τη διαμόρφωση μιας νέας κοινωνικοπολιτικής ισορροπίας.

Μπροστά σ' αυτή την κατάσταση, οι πολιτικές δυνάμεις του μεταπολιτευτικού δικομματισμού είναι αναγκασμένες, αφε- νός, να τοποθετούνται στα νέα ζητήματα που τίθενται και να απαντούν σε νέα διλήμματα που αντιμετωπίζουν, και, αφετέρου, να αποφασίσουν με ποιο τρόπο θα αντιμετωπίσουν μια νέα πραγματικότητα: την ύπαρξη και τη σταθεροποίηση στο

πεδίο του πολιτικού ανταγωνισμού μιας νέας δύναμης, εκτός των συμβάσεων που είχαν «συναφθεί» μεταξύ τους, μιας πολιτικής δύναμης που ήρθε για να μείνει, διεκδικώντας όχι μόνο πολιτικό χώρο, αλλά και συγκεκριμένη κοινωνική εκπροσώπηση και επιχειρώντας νέες κοινωνικές συμμαχίες.

Η υποχρεωτικότητα αυτή συναντάει εμπόδια όχι μόνο γιατί κανείς δεν είναι διατεθειμένος να βρεθεί σε μια διαδικασία αναπροσαρμογής με λιγότερα από όσα είχε ή διεκδικούσε, αλλά και γιατί προ- τοθέτει αναδιτάξεις και στο πεδίο των κοινωνικών - ταξικών αναφορών και εκπροσωπήσεων, όπου τα πράγματα είναι ακόμα πιο περίπλοκα.

Έτσι εξηγείται το γεγονός ότι δέχεται εξ οικείων ανελέητη επίθεση ο Ν. Μαραντζίδης, που θεωρεί και το λέει δημόσια ότι είναι λανθασμένη στάση να προσεγγίζεται ο ΣΥΡΙΖΑ στο πλαίσιο μιας λογικής «ακήρυκτου πολιτικού εμφυλίου» και «απομόνωσης και στρατηγικής ήττας» του, με τη δημιουργία ενός «αντι-ΣΥΡΙΖΑ μετώπου».

Όσοι διαφωνούν μ' αυτόν, εκλαμβάνουν την άποψή του σαν μεγάλη ανατροπή του μεταπολιτευτικού στάτους. Σαν μια αναδιάταξη που μπορεί να προκαλέσει ρήξεις των δεσμών και των οδών, που συνδέουν πολιτικά με οικονομικά συμφέροντα και πολιτικές με κοινωνικές δυνάμεις.

Γι' αυτό και εκείνος που απάντησε πιο άμεσα και πιο αρνητικά στον Ν. Μαραντζίδη, ήταν ο Ευ. Βενιζέλος, ένα από τα βασικά αντιεπιχειρήματα του οποίου ήταν ότι με τις απόψεις του «αφήνει χωρίς πολιτικά οριοθετημένο χώρο το Κίνημα Αλλαγής και του προσφέρει ως μόνη επιλογή αυτή της συμπληρωματικής δύναμης του ΣΥΡΙΖΑ». Ενώ τον εγκαλεί να απαντήσει στο ερώτημα «ποιο αποτέλεσμα επιθυμεί και επιδιώκει για τις επόμενες εκλογές;» Υπονοώντας, προφανώς ότι με τις τοποθετήσεις του προξενεί βλάβη όχι μόνο στο ΚΙΝΑΛ, αλλά και στην ίδια τη ΝΔ, που διεκδικεί τμήμα του χώρου του κέντρου.

Η «ταφόπλακα του εμφυλίου»

Αλλά και από το δικό του στρατόπεδο δεν ήταν λιγότερο δηλητηριώδη τα βέλη που δέχθηκε ο Ν. Μαραντζίδης. Ο Π. Μανδραβέλης από τις στήλες της «Καθημερινής» τον κατηγορεί ότι αναζητώντας μια νέα στάση απέναντι στον ΣΥΡΙΖΑ επικροτεί «το δόγμα της λήθης που εισήγαγε το ΠΑΣΟΚ το 1982» και του θυμίζει «τα συνθήματα “Βάρκιζα τέλος”, που εμφανίστη-

καν την περίοδο της κρίσης», τα οποία «ήταν απόρροια της ταφόπλακας που μπήκε στη μνήμη του Εμφυλίου». Το γεγονός ότι αναγκάζεται να επικαλεστεί τη διατήρηση της ισορροπίας του τρόμου που έφερε η ήττα της αριστεράς στον εμφύλιο, και συνεπώς να ανακαλέσει όλους σε εκείνη τη συγκεκριμένη τάξη, δείχνει πόσο δύσκολο είναι για τη ΝΔ της ακροδεξιάς απόκλισης να διανοηθεί μια διαφορετική διάταξη του κοινωνικοπολιτικού σκηνικού στις νέες συνθήκες, που βλέπει, ωστόσο, με λύπη της να διαμορφώνονται.

Οι υπερβολές που ακούγονται και θα ακουστούν γι' αυτό το θέμα, εξαιτίας των αναμετρήσεων στο εσωτερικό των κομμάτων, ή εξαιτίας των αναγκών της επικοινωνιακής πολιτικής, δεν θα πρέπει να διαμορφώσουν μια καθησυχαστική εικόνα της πραγματικότητας στην κυβέρνηση και τον ΣΥΡΙΖΑ: αφού ανεβαίνουν τόσο οι τόνοι της ενδοαντιπολιτευτικής αντιπαράθεσης, η κυβέρνηση και ο ΣΥΡΙΖΑ δεν έχουν παρά να περιμένουν να δρῶσουν τους καρπούς της δεδομένης επιτυχίας τους.

Θετική καταγραφή

Πρώτα απ' όλα, αυτή η τελευταία δεν εξαρτάται κυρίως από την αποτυχία και τα λάθη των αντιπάλων, αλλά από τα υπαρκτά ή ανύπαρκτα χειροπιαστά αποτελέσματα της δικής τους πολιτικής. Αν η πλειονότητα δεν πειστεί ότι στη μετά το πρόγραμμα εποχή είναι προτιμότερο, όπως δείχνει η εμπειρία, να βρίσκεται στην κυβέρνηση η αριστερά, τότε καμία ανοησία ή αστοχία της αντιπολίτευσης δεν μπορεί να σε σώσει.

Υπάρχει, όμως, κι ένα άλλο πιο δύσκολο ίσως στοίχημα. Αν ο Ν. Μαραντζίδης, προκειμένου να εμφανίσει την άποψή του σαν νίκη του νεοφιλελευθερισμού, χρειάζεται να επικαλεστεί τη «σοσιαλδημοκρατικοποίηση του ΣΥΡΙΖΑ», αυτό δεν σημαίνει ότι ο τελευταίος έχει εξορισμού ανοσία. Η μετάλλαξη των σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων στην Ευρώπη είναι πολλαπλά διδακτική. Αν αληθεύει ότι αυτή οφείλεται στην ιδεολογική παράδοσή τους στο νεοφιλελεύθερο δόγμα, τότε είναι φανερό ποια αντισώματα οφείλει να αποκτήσει ο ΣΥΡΙΖΑ και, κατά συνέπεια, και η κυβέρνηση. Τίποτε δεν είναι δεδομένο κληρονομικό δικαίω.

Χ. Γεωργούλας

Ίσες αποστάσεις και άλλα προσχήματα...

Όταν τηρείς τις ίσες αποστάσεις εμφανίζεσαι να αναγνωρίζεις ίσες πιθανότητες στο αντίθετο ενδεχόμενο, να υπερισχύσει, δηλαδή, ο ΣΥΡΙΖΑ, πράγμα που σε φέρνει σε μετωπική σύγκρουση με την επίσης κεντρική γραμμή σου, τη «στρατηγική ήττα του ΣΥΡΙΖΑ»!

Αν είχατε και εσείς την εντύπωση ότι «κορυφαία επιδίωξη του Κινήματος Αλλαγής» είναι να καταστεί υπολογίσιμη δύναμη στο Κέντρο του πολιτικού παιχνιδιού, σε ίσες αποστάσεις από τη ριζοσπαστική αριστερά και τη νεοφιλελεύθερη δεξιά, καιρός να το ξανασκεφτείτε. «Κορυφαία επιδίωξη του Κινήματος είναι η στρατηγική ήττα του ΣΥΡΙΖΑ», δήλωσε ειλικρινώς ο εκ των κορυφαίων στελεχών του, κ. Γιάννης Μανιάτης, σε συνέντευξη του στον (ακραιφνώς μητσοτακικό) «Φιλελεύθερο». Θα ήταν ειλικρινέστερος αν πρόσθετε ότι καλύτερη τύχη δεν περιμένει ούτε την «αυτονομία του χώρου μέσω της πολιτικής των ίσων αποστάσεων», που αποτελεί, υποτίθεται, κεντρική γραμμή του Κινήματος.

Επ' αυτού κ. Ευ. Βενιζέλος ήταν ειλικρινέστατος όταν, απαντώντας σε σχετική ερώτηση του «Βήματος» προ ημερών, επιχειρηματολόγησε ότι «στο κοινοβουλευτικό πολίτευμα δεν υπάρχουν ίσες αποστάσεις», διότι «με το ισχύον εκλογικό σύστημα, χωρίς τη συμμετοχή του πρώτου κόμματος είναι πρακτικά αδύνατον να σχηματιστεί κυβέρνηση». Δεν μπορείς, άρα, «να υπαινίσσεσαι αβέβαιες εξελίξεις» τηρώντας ίσες αποστάσεις. Μπορείς μόνο να κομίζεις βεβαιότητες. Με άλλα λόγια, να μεταγγίζεις στους εκλογείς που (θεωρείς ότι) επηρεάζεις, τη βεβαιότητα (σου) ότι πρώτο κόμμα θα είναι η ΝΔ. Γιατί; Μα, διότι όταν τηρείς τη γραμμή των ίσων αποστάσεων εμφανίζεσαι να αναγνωρίζεις ίσες πιθανότητες στο αντίθετο ενδεχόμενο, να υπερισχύσει, δηλαδή, ο ΣΥΡΙΖΑ, πράγμα που σε φέρνει σε μετωπική σύγκρουση με την επίσης κεντρική γραμμή σου, τη «στρατηγική ήττα του ΣΥΡΙΖΑ»!

Εκλείπουν οι όροι ύπαρξής του...

Ασύμβατο ζεύγος. Που, όσο δεν αναιρείται, ο κ. Βενιζέλος θα έχει δίκιο —όσο τουλάχιστον και εκείνοι εντός του Κινήματος που ατενίζουν προς άλλη κατεύθυνση. Μπορεί να αναιρεθεί; Όχι. Μπορεί μόνο να εγκαταλειφθεί σιωπηρά, σαν αποτέλεσμα της διάσπασης των δυνάμεων που το υιοθέτησαν ως πολιτικό πρόσημό τους. Μπορεί να συνεχίσει ως έχει; Όχι για πολύ. Ήδη εκλείπουν οι όροι ύπαρξής του.

Οι όροι συνέχισης του Κινήματος Αλλαγής ως είχε πριν προσδιοριστεί με ακρίβεια εικοσιτετραώρου η απαλλαγή της χώρας από τη δημοσιονομική επιτροπεία. Η κυβέρνηση δεν προσάραξε στους υφάλους των αξιολογήσεων, οι οικονομικοί δείκτες κινούνται θετικά, οι εταίροι δεν κινούνται αρνητικά, η χώρα οδεύει προς την μεταμνημονιακή εποχή. Χάνουν όσοι στοιχημάτισαν στην εκπαραθύρωση της ριζοσπαστικής αριστεράς από το πολιτικό προσκήνιο ως αποτέλεσμα της οικτρής αποτυχίας της κυβέρνησης, την οποία ήλπιζαν.

Η κρίση χρόους κατεδάφισε το πολιτικό σύστημα. Άλλαξε τη σχέση εκπροσώπησης πολιτών-κομμάτων, συντρίβοντας τη σχέση του καθημερινού ανθρώπου με τις επιλογές ζωής του. Η έξοδος από τη μνημονιακή εποχή θα επιβάλει, ήδη επιβάλλει, τους όρους συγκρότησης ενός νέου status πολιτικών συσχετισμών και σχηματισμών, σε ένα νέο κοινωνικό τοπίο. Δεν θα εξαιρεθεί κανείς. Ούτε το κυβερνών κόμμα, παρά τις ευχέριες χρόνου και προσαρμογής που του προσφέρονται ως εκ της θέσεώς του. Πολύ περισσότερο οι υπόλοιποι πολιτικοί σχηματισμοί, που θα κριθούν στην κάλη και από τη σχέση που θα επιλέξουν να έχουν με την κυβερνώσα αριστερά μέχρι τις εκλογές.

Η πρόκληση προς το Κίνημα Αλλαγής τίθεται εκ των πραγμάτων, δεν είναι αποτέλεσμα «πρωτοβουλιών που λειτουργούν ως «χρυσές χορηγίες» στον Αλέξη Τσίπρα», όπως είπε ο κ. Μανιάτης στη συνέντευξή του, σχολιάζοντας την πρόσφατη πρωτοβουλία του πρώην υπουργού του ΠΑΣΟΚ και μέλους της ΚΕ του Κινήματος Αλλαγής, κ. Γιάννη Ραγκούση —συγκεκριμένα την εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε την περασμένη Κυριακή με θέμα «Το μέλλον της προοδευτικής παράταξης», με την έμφαση στο ζητούμενο της συνεργασίας, προεκλογικά και μετεκλογικά, του Κινήματος με τον ΣΥΡΙΖΑ.

Μια ηχηρή πολιτική εκδήλωση

Ανήκει στα προφανή ότι, μιλώντας με όρους πολιτικής αντιπαράθεσης, ο κ. Μανιάτης δεν θα μπορούσε παρά να αντιδράσει πολιτικά. Πράγμα που έκανε, συμπληρώνοντας το σχόλιό του με τη

φράση: «η στάση αυτή αντικειμενικά λειτουργεί υπονομευτικά για την πολιτική αυτονομία του Κινήματός μας...». Δεν αφήνεις ασχολίαστη μια ηχηρή πολιτική εκδήλωση που σε αφορά άμεσα, με ομιλητές, εκτός από τον Γ. Ραγκούση, τους καθηγητές Ν. Μουζέλη, Γ. Σωτηρέλη, Γ. Μοσχονά και Ν. Μαραντζίδη, και με ακροατήριο ονόματα με συγκεκριμένο πολιτικό βάρος, όπως ο Νίκος Βούτσος, ο Νίκος Παππάς, ο Δημ. Παπαδημούλης, ο Δημ. Κρεμαστινός, ο Σπύρος Δανέλλης, ο Νίκος Ξυδάκης και ο Μιλτ. Κύρκος, ενδεικτικά.

Στα μη προφανή συγκαταλέγεται η αντίδραση της κ. Γεννηματά. Η οποία αντίδραση δεν επακολούθησε, αλλά —κατά τρόπο αξιοσημείωτο— προηγήθηκε της πρωτοβουλίας Ραγκούση. Διότι, όπως συνάγεται από την απάντηση του κ. Μανιάτη στο ερώτημα για ποιο λόγο η κ. Γεννηματά ζήτησε εκλογές, «με την κίνησή της αυτή» η επικεφαλής του Κινήματος «ανέτρεψε τον πολιτικό σχεδιασμό του ΣΥΡΙΖΑ», που επιχείρησε με τη συμμετοχή και άλλων «να στήσει παιχνίδι στην πλάτη μας».

Αν είχατε και εσείς νομίσει ότι η κίνηση της κ. Γεννηματά να ζητήσει πρόωρες εκλογές είχε ως μόνη απεύθυνση το εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ προκειμένου να κατευνάσει τα πνεύματα εν όψει τη ψήφισης του νομοσχεδίου για την αναδοχή, ξανασκεφτείτε το. Η απεύθυνση ήταν κυρίως προς το κυβερνών κόμμα. Ως μια πρώτη, ψυχρή απάντηση στο ιδιαίτερο ενδιαφέρον που εκδηλώνει το κυβερνητικό επιτελείο για τη σύμπτυξη ενός «προοδευτικού πολιτικού μετώπου». Προφανώς δεν αρκούν στην κ. Γεννηματά οι έμμεσες διαβεβαιώσεις ότι η συζήτηση δεν θα γίνει με πρόσωπα που θα αλιευθούν από τον «δικό» της χώρο, αλλά σε προγραμματική βάση. Διότι είναι επίσης ενήμερη ότι αν η ηγεσία του Κινήματος αρνηθεί την πρόσκληση με το πρόσχημα των «ίσων αποστάσεων», η συζήτηση θα διεξαχθεί «με πρωτοβουλίες που αποδεδειγμένα ενδιαφέρονται για τη συγκρότηση μιας πολιτικής απάντησης στο «μαύρο μέτωπο» το οποίο περιέγραψε χωρίς περιστροφές ο πρωθυπουργός.

Κωστής Γιούργος

Εκδήλωση ΣΥΖΗΤΗΣΗ

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ομιλητής: **Κώστας Γαβρόγλου**
Υπουργός παιδείας έρευνας & θρησκευμάτων

Τετάρτη 16 Μαΐου ώρα 19.00

Πολιτιστικό Κέντρο Γκράβας, Ταυγέτου 60, Αθήνα

Διοργάνωση: **ΟΜ (Οργάνωση Μελών) Πατρίων, Γαλατσίου, Φιλαδέλφειας, Κυψέλης, Πλατεία Βικτωρίας**

ΕΛΕΝΗ ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ

«Κανένα παιδί σε ίδρυμα, όλα τα παιδιά σε μια αγκαλιά»

Η ομιλία της Ελένης Σταματάκη στην ολομέλεια της Βουλής, κατά τη συζήτηση και ψήφιση του σχεδίου νόμου για την αναδοχή και την τεκνοθεσία

Σήμερα είναι μια ευχάριστη στιγμή για το νομοθετικό μας έργο, γιατί συζητάμε ένα νομοσχέδιο που επιχειρεί να λύσει προβλήματα τα οποία χρονίζουν και αφορούν μια ευαίσθητη μερίδα του πληθυσμού της χώρας μας, που είναι τα παιδιά. Δεν μπορεί να υπάρχουν παιδιά σε ιδρύματα, εγκαταλελειμμένα σε μονάδες νοσοκομείων, να γίνονται εκκλήσεις για συλλογή ειδών πρώτης ανάγκης γι’ αυτά και να υπάρχουν γονείς που περιμένουν με λαχτάρα έξι και πλέον χρόνια να υιοθετήσουν.

Τομές σε πολιτειακό και κοινωνικό επίπεδο

Το νομοσχέδιο φέρνει μια σειρά τομών και παρεμβάσεων τόσο σε πολιτειακό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο, με στόχο: «κανένα παιδί σε ίδρυμα, όλα τα παιδιά σε μια αγκαλιά», όπως χαρακτηριστικά είπε η κ. υπουργός. Σε πολιτειακό επίπεδο θεσπίζεται το Εθνικό Συμβούλιο Αναδοχής και Υιοθεσίας, το οποίο έχει συμβουλευτικό και γνωμοδοτικό ρόλο· εισάγεται το Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων, στο οποίο καταγράφονται όλα τα παιδιά που ζουν σε μονάδες παιδικής προστασίας· εισάγεται το Εθνικό Μητρώο Υποψηφίων Ανάδοχων Γονέων, στο οποίο καταχωρίζονται όσοι επιθυμούν να τεκνοθετήσουν ή να γίνουν ανάδοχοι γονείς, εφόσον πληρούν όλες τις νόμιμες προϋποθέσεις και έχουν παρακολουθήσει υποχρεωτικά εκπαιδευτικά προγράμματα.

Με αυτά τα δύο μητρώα, για πρώτη φορά, το κράτος θα γνωρίζει πόσα παιδιά υπάρχουν προς τεκνοθεσία και πόσοι γονείς έχουν κάνει αίτηση. Μέχρι σήμερα καμιά υπηρεσία δεν μπορεί να υπολογίσει με ακρίβεια πόσα παιδιά βρίσκονται σε ιδρύματα, για πόσο χρόνο και σε ποιες ηλικίες. Αλλά και καμιά υπηρεσία δεν μπορεί να πιστοποιήσει και να καταγράψει πόσες αιτήσεις υποψηφίων θετών γονέων εκκρεμούν. Χάνονται μέσα από δαιδαλώδεις διαδικασίες και κατακερματισμό ευθυνών και στερούν κυρίως σε μεγάλο αριθμό παιδιών το δικαίωμα να μεγαλώσουν σε ένα υγιές οικογενειακό περιβάλλον.

Ελαχιστοποιείται ο χρόνος αναμονής

Στο εξής, πιστοποιημένοι κοινωνικοί λειτουργοί του Συνδέσμου Κοινωνικών Λειτουργιών Ελλάδος, ο οποίος έγινε ΝΠΔΔ με το νόμο 4357/2016, αναλαμβάνουν τη διεξαγωγή κοινωνικής έρευνας και μπαίνουν αυστηρές προθεσμίες για τη σύνταξη της έκθεσης καταλληλότητας του ζευγαριού. Εξάλλου, καθιερώνεται ο νέος θεσμός της επαγγελματικής αναδοχής. Οι ανάδοχοι γονείς αναλαμβάνουν την ασφαλιστική κάλυψη των παιδιών σε αναδοχή, από τον ασφαλιστικό τους φορέα. Καθιερώνεται, επίσης, η οικονομική ενίσχυση ανάδοχων γονέων και ο θεσμός της βραχείας ανα-

Με αυτό το νομοσχέδιο ελαχιστοποιεί-

ται ο χρόνος αναμονής, που σήμερα μπορεί να φτάνει ακόμα και τα έξι χρόνια, ενώ πλέον δεν θα ξεπερνά τους δώδεκα μήνες. Ταυτόχρονα αποσυμφορούνται οι κοινωνικές υπηρεσίες των Κέντρων Κοινωνικής Πρόνοιας των Περιφερειών και δημιουργούνται προϋποθέσεις για να πάψουν να ιδρυματοποιούνται τα παιδιά που ζουν σε δομές παιδικής προστασίας. Επίσης, ενισχύεται η διαφάνεια και καταπολεμάται το εμπόριο βρεφών.

Η ωριμότητα της κοινωνίας δεν είναι κριτήριο

Είδαμε, τις προηγούμενες μέρες, στην ακρόαση φορέων τη σημαντική υποστήριξη αυτού του νομοσχεδίου από τη μεγάλη πλειονότητα των εκπροσώπων τους. Το νομοσχέδιο αυτό ανέδειξε, όμως, και μια ανάγκη ενημέρωσης. Το ζήτημα της δυνατότητας αναδοχής από ομόφυλα ζευγάρια έγινε θέμα συζήτησης. Εκτός από το γνωστό «η κοινωνία δεν είναι έτοιμη», ακούστηκαν και πολλές ανακρίβειες.

Η κοινωνία δεν είναι έτοιμη, λοιπόν, όπως δεν ήταν στο παρελθόν για την για την αλλαγή του οικογενειακού δικαίου, για την αποποινικοποίηση της μοιχείας, για τον πολιτικό γάμο, για τη νομιμοποίηση των αμβλώσεων, για το σύμφωνο συμβίωσης. Δεν ήταν έτοιμη να δεχτεί τα άτομα με αναπηρία, δεν ήταν έτοιμη να δεχτεί τα εξαρτημένα άτομα, δεν είναι έτοιμη να δεχτεί την καύση των νεκρών. Δεν είναι πάντα η κοινωνική πραγματικότητα μπροστά από τη νομοθεσία.

Δεν μπορούν τον 21ο αιώνα, στη χώρα μας να ισχύουν νόμοι παρωχημένοι και ξεπερασμένοι με την ψεύτικη δικαιολογία ότι η κοινωνία δεν είναι έτοιμη. Για παράδειγμα, με αυτό το νόμο, αναβαθμίζεται και πριμοδοτείται και ο θεσμός της αναδοχής, ο οποίος δεν είναι καθόλου διαδεδομένος στην Ελλάδα. Σε αυτό πιστεύω ότι συμφωνούμε όλοι. Πρέπει να γίνει καμπάνια ενημέρωσης και πρέπει να καλλιεργηθεί η κουλτούρα της αναδοχής και στη χώρα μας.

Να διδαχθούμε τη διαφορετικότητα

Ναι, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, οι νόμοι έχουν και εκπαιδευτική λειτουργία.

Αν αυτή η κοινωνία δεν έχει εκπαιδευτεί να αντιλαμβάνεται ότι η οικογένεια δεν είναι μόνο μια μαμά, ένας μπαμπάς και ένα, δύο ή και περισσότερα παιδιά, αλλά υπάρχουν και άλλου είδους οικογένειες, μπορεί να υπάρχει και μια οικογένεια με ένα γονέα, με δύο γονείς του ίδιου φύλου, με ένα ή πολλά παιδιά, μπορεί τα παιδιά να έχουν βιολογική σχέση με τους γονείς τους, αλλά μπορεί και όχι, είναι ευθύνη και της νομοθεσίας. Τι είναι αυτό που τελικά κάνει μια οικογένεια να χαρακτηρίζεται οικογένεια; Είναι το φύλο και η σεξουαλικότητα των μελών της ή οι σχέσεις που αναπτύσσονται ανάμεσα στα μέλη της;

Εδώ, δίνεται ένα δικαίωμα στα ζευγάρια που έχουν κάνει σύμφωνο συμβίωσης είτε είναι ετερόφυλα είτε είναι ομόφυλα να γίνουν ανάδοχοι γονείς. Εγώ πιστεύω ότι θα έπρεπε να μπορούν να γίνουν και θετοί γονείς. Ο νόμος δεν προβλέπει κάτι τέτοιο. Προβλέπει το δικαίωμα αναδοχής και φυσικά ούτε μπορούσαμε να αποκλείσουμε πάρα πολλά νέα ζευγάρια, που έχουν κάνει σύμφωνο συμβίωσης, από το δικαίωμα της αναδοχής, αλλά ούτε να εξαιρέσουμε ομόφυλα ζευγάρια, αφού αυτό θα σήμαινε αυτομάτως την καταδίκη της χώρας μας στο ευρωπαϊκό δικαστήριο. Υπάρχουν, όμως, και σήμερα παιδιά στην Ελλάδα που μεγαλώνουν με δύο γονείς του ίδιου φύλου. Αυτά τα παιδιά πρέπει να τα προστατέψουμε, να πούμε ως πολιτεία ότι αναγνωρίζουμε τις οικογένειές τους.

Όσοι και όσες βρεθήκαμε την Κυριακή στη γιορτή του «Ουράνιου τόξου», αυτής της τεράστιας πολύχρωμης αγκαλιάς από οικογένειες γονέων με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό, είδαμε παιδιά να τρέχουν, να γελάνε, να παίζουν με τη λάμψη της χαράς στα μάτια τους. Δεν είδαμε σε κανένα παιδί, κανένα κόμπλεξ, κανένα τραύμα, καμιά συμπεριφορά περιθωριοποίησης. Είδαμε τη στοργή της αγκαλιάς στα ζεστά τους μάτια.

Φάνηκε λοιπόν, από την αποδοχή που είχε από τους φορείς, ότι ήταν ανάγκη να γίνει αυτή η παρέμβαση. Για να διευκολυνθούν οι διαδικασίες και να πάψουν να μένουν παιδιά για πολλά χρόνια στα ιδρύματα. Για να μπει ένα τέλος σε αυτό το απαράδεκτο και θλιβερό εμπόριο, το οποίο έχει συνέπεια πολλά προσωπικά δράματα.

“ Για πρώτη φορά, το κράτος θα γνωρίζει πόσα παιδιά υπάρχουν προς τεκνοθεσία και πόσοι γονείς έχουν κάνει αίτηση. Μέχρι σήμερα καμιά υπηρεσία δεν μπορεί να υπολογίσει με ακρίβεια πόσα παιδιά βρίσκονται σε ιδρύματα, για πόσο χρόνο και σε ποιες ηλικίες.

Διάσπαση στο Κίνημα Αλλαγής;

Ως που μπορεί να φτάσει η διάσταση απόψεων στο ΚΙΝΑΛ; Η κ. Γεννηματά απείλησε με διαγραφές. Φαίνεται πως το Κέντρο δεν μπορεί να πλοηγήσει με ενότητα και σύμπνοια. Τα πολλά και διαφορετικά σχέδια που εξυφαίνονται από τα ξεχωριστά κέντρα εξουσίας μέσα στο σχήμα δεν μπορούν να πάρουν ενιαία μορφή

Δεν έχουν περάσει παρά λίγοι μήνες από τη στιγμή που έγινε το ιδρυτικό συνέδριο του Κινήματος Αλλαγής και η ενότητα φαίνεται να είναι πιο εύθραυστη από ποτέ. Στην εκδήλωση του Γιάννη Ραγκούση με τίτλο «Το μέλλον της προοδευτικής παράταξης στην Ελλάδα» μίλησε ο ίδιος, ο Νίκος Μουζέλης, ο Νίκος Μαραντζίδης και ο Γιώργος Σωτηρέλης. Ο κύριος Ραγκούσης εδώ και καιρό προκρίνει μια συμμαχία με τον ΣΥΡΙΖΑ σε εναντίωση με τη συντηρητική

ΝΔ. Με άλλα λόγια, δεν ακολουθεί την κεντρική γραμμή ίσων αποστάσεων από τα δυο μεγάλα κόμματα που έχει επιβάλει η κ. Γεννηματά.

Οι βλέψεις προς τον ΣΥΡΙΖΑ

Στην εκδήλωση το κλίμα που έβγαине ήταν πως ο ΣΥΡΙΖΑ αποτελεί μέρος της προοδευτικής παράταξης, την οποία το Κίνημα Αλλαγής πρέπει να αναγνωρίσει, και χρειάζεται σίγουρα να αποκλειστεί το ενδεχόμενο μετεκλογικής συνεργασίας με τη Νέα Δημοκρατία. Πιο

σαφής από όλους ο κ. Μουζέλης που τόνισε ότι μετεκλογικά ΣΥΡΙΖΑ και Κίνημα Αλλαγής πρέπει να συνεργαστούν. Την εκδήλωση παρακολούθησαν οι Νίκος Παππάς, Δημήτρης Παπαδημούλης, Νίκος Βούτσης και Νίκος Ξυδάκης, πράγμα που προκάλεσε σάλο στο εσωτερικό του Κινήματος. Ο κ. Κωνσταντίνου έγραψε: «αναρωτιέμαι αν κάποιος έχει κλείσει με ψηφοδέλτιο ΣΥΡΙΖΑ, είναι στο συμβόλαιο να κλείνει και εκδηλώσεις;». Ο κ. Ραγκούσης αντέδρασε γράφοντας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης πως «το «παραμύθι» διοργανώνω εκδηλώσεις για να καταλήξω στα ψηφοδέλτια άλλου κόμματος

χιλιοπαιγμένο! Δυστυχώς, κάποιοι ψάχνουν κόμμα για να τους εκλέξει και όχι κόμμα για να εκλεγούν». Μάλιστα, μιλώντας ο ίδιος στις 9 Μαΐου στο Πρώτο Πρόγραμμα υποστήριξε ότι υπάρχει έδαφος για διάλογο με τον ΣΥΡΙΖΑ λόγω των νέων δεδομένων (η ολοκλήρωση του προγράμματος, η έξοδος της χώρας από τα μνημόνια, οι εξελίξεις στο ονοματολογικό της ΠΓΔΜ και η αναθεώρηση του Συντάγματος). Επίσης, τόνισε ότι είναι σημαντικό να ολοκληρωθεί το πλήγμα κατά της διαπλοκής που επιχειρείται, με πρόσφατο παράδειγμα το σκάνδαλο Novartis, το οποίο όπως ανέφερε, είναι σκάνδαλο και όχι σκευωρία.

Η δεξιά όχθη

Οι αντιδράσεις στην εκδήλωση και τις δηλώσεις του κ. Ραγκούση ήρθαν από πολλά πρόσωπα, όπως ήταν φυσικό. Η κ. Γεννηματά σε απάντησή της στο Πρώτο Θέμα ήταν εξαιρετικά σαφής: «Έχουν γνώση οι φύλακες. Είμαστε αποφασισμένοι να γίνουμε πρωταγωνιστές, για να είμαστε χρήσιμοι στην πατρίδα και στο λαό. Προϋπόθεση, όμως, είναι η διασφάλιση της πολιτικής μας ενότητας. Γι' αυτό η κοινωνική βάση της παράταξής μας που αγωνιά κι αγωνίζεται, δεν έχει καμία περαιτέρω ανοχή σε προσωπικές στρατηγικές και διχόνοια στο εσωτερικό μας. Γιατί αλλοιώνουν την εικόνα μας, θολώνουν το πολιτικό μας στίγμα και αντικειμενικά εξυπηρετούν τα σχέδια των πολιτικών μας αντιπάλων.

Μετατρέπουν τον πλουραλισμό από πλεονέκτημα, σε όπλο όσων θέλουν να μας πλήξουν.

Έως εδώ. Αυτό δεν θα το επιτρέψω. Θα αφήσουμε πίσω όσους είτε δεν θέλουν, είτε δεν μπορούν να στηρίξουν το εγχείρημά μας».

Ποτάμι και ΔΗΜΑΡ

Όμως η σύγκρουση τελικά κλιμακώθηκε και από άλλη σκοπιά. Η προτροπή

της κ. Γεννηματά για εκλογές τώρα συνάντησε τις αντιδράσεις πολλών μέσα στο Κίνημα Αλλαγής και πρώτα από όλα του Ποταμιού. Η Σεβαστουπόλεως εξέδωσε μια λιτή όσο και αυστηρή ανακοίνωση, που στόχευε ευθέως την κ. Γεννηματά: «το Ποτάμι και ο Σταύρος Θεοδωράκης δεν δέχονται εντολές από κανέναν. Οι αγώνες μας απέναντι στη λαϊκή διακυβέρνηση και στο συντηρητισμό κάθε είδους είναι σταθεροί και διαχρονικοί. Αυτές τις μάχες δίνουμε πριν από τη δημιουργία του Κινήματος Αλλαγής, αυτές τις μάχες δίνουμε και τώρα. Και αυτή τη σημαία δεν θα την υποστείουμε. Με οδηγό μας, πάντα και μόνο, τις προοδευτικές μας αξίες και τις ξεκαθαρές θέσεις μας». Η ΔΗΜΑΡ έδειξε να θέλει να παίξει πυροσβεστικό ρόλο: «οι διαφορετικές προσεγγίσεις αντιμετωπίζονται με συλλογικές διαδικασίες και τακτικές συνεδριάσεις των οργάνων του Κινήματος Αλλαγής. Τα όποια προβλήματα δεν λύνονται με δημόσιες αντιπαραθέσεις».

Ως που μπορεί να φτάσει η διάσταση απόψεων στο ΚΙΝΑΛ; Η κ. Γεννηματά απείλησε με διαγραφές. Φαίνεται πως το Κέντρο δεν μπορεί να πλοηγήσει με ενότητα και σύμπνοια. Τα πολλά και διαφορετικά σχέδια που εξυφαίνονται από τα ξεχωριστά κέντρα εξουσίας μέσα στο σχήμα δεν μπορούν να πάρουν ενιαία μορφή. Αν προσθέσει κανείς και το ειδικό βάρος του κ. Βενιζέλου στο δημόσιο λόγο και στο κοινοβούλιο, τότε τα πράγματα είναι σαφή. Η κ. Γεννηματά ή θα προχωρήσει πράγματι σε διαγραφές και ξεκαθάρισμα των μικρογεγονοτήτων ή θα προσπαθήσει συναινετικά να ενώσει το χώρο, έστω και ως τις εκλογές. Το πρώτο θα φέρει πίσω μια πολιτική προσπάθεια από το 2015. Το δεύτερο θα συγκροτήσει ένα σχήμα που στις εκλογές θα μιλάει με τόσες πολλές φωνές που κανείς από τους πολίτες δεν θα το καταλαβαίνει...

Βασίλης Ρόγγας

**ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ
ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ
ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ**

**ΠΑΝΟΣ
ΣΚΟΥΡΛΕΤΗΣ**

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

**ΔΕΥΤΕΡΑ
14 ΜΑΪΟΥ
7:30 μ.μ.**

ΘΕΟΦΑΝΕΙΟΣ ΑΙΘΟΥΣΑ ΤΕΧΝΗΣ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΧΡΗΣΤΟ ΜΑΝΤΑ, ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟ ΤΟΥ ΣΥΡΙΖΑ

Η ΝΔ βρίσκεται σε πραγματικό πανικό

Τη συνέντευξη πήρε ο Παύλος Κλαυδιανός

Πολύ ενδιαφέρουσα, κοινοβουλευτικά και πολιτικά, η εβδομάδα που πέρασε, με αναταράξεις κομμάτων.

Πράγματι, ήταν πολύ ενδιαφέρουσα η συζήτηση σε κοινοβουλευτικό επίπεδο και στη δημόσια σφαίρα για το νέο νόμο για την αναδοχή και την υιοθεσία. Θυμίζω, αυτή η συζήτηση ξεκίνησε με τη σιγουριά, σχεδόν, ολόκληρου του συστημικού Τύπου ότι, περίπου, καταρρέει η κυβέρνηση. Ότι μεγάλη ομάδα βουλευτών του ΣΥΡΙΖΑ θα καταψηφίσει το άρθρο 8, δηλαδή το δικαίωμα ομόφυλων ζευγαριών να έχουν τη δυνατότητα της αναδοχής κλπ. Κατέληξε στο συντριπτικό αποτέλεσμα υπέρ των δικαιωμάτων του παιδιού. Η δημόσια συζήτηση ανέδειξε ότι έχουμε σημαντικά προβλήματα ως προς το κεντρικό δικαίωμα των παιδιών «χωρίς φωνή», στη μεγάλη δυνατότητα, δηλαδή, που έχουμε στον τομέα της παιδικής προστασίας μέσω της αναδοχής και της υιοθεσίας. Αναδείχθηκε ότι αυτή η πρωτοβουλία, επιτέλους, βάζει σοβαρές βάσεις για να προσεγγίσουμε αυτό που λένε ευρύτερες, νομίζω, δυνάμεις «κανένα παιδί σε ίδρυμα». Θεσμοθετήθηκε πλέον ένα πλαίσιο για μια πολύ συστηματική δουλειά και στην προετοιμασία της εκτίμησης καταλληλότητας της οικογένειας, καθώς και η συγκρότηση του μητρώου υποψήφιων γονέων που θα υποδεχθεί το παιδί, αλλά και η μετά την υιοθεσία ή την αναδοχή συστηματική πα-

ρακολούθηση. Ο νέος νόμος προβλέπει πολλές καινοτόμες δράσεις, όπως της επαγγελματικής αναδοχής κ.ά. Αναδείχθηκε, όμως, και μια κρίσιμη διαχωριστική γραμμή ανάμεσα σε αυτούς που επιμένουν στην αξία των δικαιωμάτων για όλους και σ' αυτούς, που μέσα από την αναπαραγωγή στερεοτύπων, συντηρητικών ανακλαστικών κ.τ.λ., επιμένουν ότι τα δικαιώματα δεν είναι για όλους.

Κόντρα στα στερεότυπα

Η φοβία των κομμάτων αντανakλά κοινωνικές τάσεις ή τις υπερβαίνει κιόλας λόγω μικροπολιτικής οπτικής;

Στην κοινωνία υπάρχει φοβία και, ασφαλώς, αντανakλάται και στα κόμματα. Ο δεξιός λαϊκισμός που αναπτύχθηκε εδώ είναι ότι πολιτικές δυνάμεις έγιναν όμηροι αυτών των στερεοτύπων και ενώ διακηρύσσουν ότι είναι φιλελεύθερες, σκόνταψαν στο πρώτο εμπόδιο. Οι ομιλητές του ΣΥΡΙΖΑ, όπως και άλλοι, τόνισαν ότι οι πολιτικές δυνάμεις μπορούν και πρέπει να διαπαιδαγωγούν την κοινωνία, πηγαίνοντας κόντρα και σε στερεότυπα και σε φοβίες και σε εμπειρισμούς που δεν έχουν, τονίζω, καμία επιστημονική βάση.

Κάθε φορά που τίθενται στη Βουλή παρόμοια θέματα, αξιακά, διαταράσσουν τα κόμματα. Δεν εξαιρείται και ο ΣΥΡΙΖΑ.

Πράγματι και στον ΣΥΡΙΖΑ εκφράστηκε, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο αυτή η κατάσταση. Νομίζω ότι λίγοι συνάδελφοι μου στην κοινοβουλευτική ομάδα έδωσαν λάθος σήμα στην κοινωνία και δεν λειτούργησαν με βάση τις συλλογικές μας αξίες. Ανεξάρτητα από τις προσωπικές απόψεις του καθενός, ευθύνη δικιά μας αυτή την περίοδο είναι να προχωράμε μπροστά, έστω και αν αυτό προσκρούει σε μια πραγματικότητα φοβική, συντηρητική κ.τ.λ. Κάποιοι δεν αντιλαμβάνονται αυτό το κρίσιμο καθήκον που έχουμε συνολικά ως κοινοβουλευτική ομάδα. Προσωπικά, δεν θέλω να πιστεύω ότι υπολόγισαν τις τάσεις του εκλογικού σώματος αναφοράς τους.

Η ΝΔ τρέμει τις εσωτερικές της διεργασίες

Η ΝΔ θεωρεί την κυβέρνηση απερχόμενη και ότι προσφεύγει σε αντιπερισπασμούς, όπως, πχ, με την κατάτμηση Αττικής και Β' Αθήνας.

Η ΝΔ μιλάει για αντιπερισπασμούς, ακόμη και σε νομοθετικές πρωτοβουλίες που αφορούν δικαιώματα. Τώρα λέει το ίδιο για ένα θεσμικό θέμα, για το οποίο

υπάρχουν εκατοντάδες δηλώσεις απ' όλες τις πολιτικές δυνάμεις για το «τέρας» που λέγεται Β' Αθηνών, προκειμένου να υποστηρίξει ότι δήθεν η κυβέρνηση «πετάει αλλού τη μπάλα». Σε πραγματικό πανικό βρίσκεται η ΝΔ, καθώς αντιλαμβάνεται, πλέον, ότι φθάνουμε έστω με αντιφάσεις και δυσκολίες πραγματικά στο τέλος του προγράμματος, ενώ ταυτόχρονα τρέμει τις διεργασίες στο εσωτερικό της και στον ευρύτερο χώρο της δεξιάς, οι οποίες πια, θα έλεγε κανείς, δεν «μαζεύονται» εύκολα.

Η ΝΔ κατηγορεί την κυβέρνηση ότι εργαλειοποιεί τον εκλογικό νόμο. Πίσω απ' αυτό βλέπει και στόχο επίσπευσης της απλής αναλογικής;

Έχουν υπάρξει σαφείς απαντήσεις ως προς αυτό και από τον κυβερνητικό εκπρόσωπο. Έχει απαντηθεί ότι αν υπάρχει κάποια ολοκληρωμένη κυβερνητική πρωτοβουλία για την Β' Αθηνών, αυτή θα παρουσιαστεί επισήμως. Επιπλέον, είναι σαφές ότι είμαστε ανοιχτοί στο να ξανασυζητήσουμε την απλή αναλογική, στο βαθμό που άλλες δυνάμεις όπως, πχ, το ΚΙΝΑΛ, προστρέξουν για να εφαρμοστεί από τώρα ο νόμος. Αντίθετα, δηλαδή, από αυτό που ισχυρίζεται η ΝΔ ότι επιδιώκουμε.

Το ΚΙΝΑΛ αναζητά γραμμή

Μιας και ήλθε στην κουβέντα, το ΚΙΝΑΛ βρίσκεται σε μια συνεχή αναζήτηση γραμμής. Πού το αποδίδεις;

Είναι απολύτως προφανές ότι αναζητά γραμμή, αλλά προς το παρόν μετεωρίζεται. Παρατηρούμε μια πολιτική δύναμη, η οποία ενώ έβαλε στην ημερήσια διάταξη το θέμα της αναθεώρησης του Συντάγματος και βρήκε αποδοχή από τον ΣΥΡΙΖΑ -και απόρριψη, στην ουσία, από τη ΝΔ-, ξαφνικά αποσύρει τη διαδικασία που η ίδια άνοιξε. Επιπλέον, η κ. Γεννηματά ζητά άμεσα εκλογές, δηλαδή μάς λέει ότι αυτή την ώρα, λίγο πριν κλείσει η τέταρτη αξιολόγηση και φθάσουμε στις 21 Ιουνίου, όπου θα κριθεί η συνολική συμφωνία, να μπούμε σε προεκλογική περίοδο. Νομίζω ότι αυτό δείχνει σύγχυση και πανικό. Προφανώς από την έλλειψη στρατηγικής, με ποια πλευρά θα πάει και ποια θ' αφήσει. Εννοώ αν θα πάει σε μια προοδευτική κατεύθυνση ή θα επαναλάβει το πείραμα ΝΔ – ΠΑΣΟΚ, ως φάρσα πλέον στη νέα εποχή. Εμφανίζεται, όμως, και μια ενδιαφέρουσα κινητικότητα, την οποία παρακολουθούμε να εξελίσσεται τις τελευταίες μέρες. Θυμίζω τις δηλώσεις του κ. Δανέλη, του κ. Ραγκούση, τοποθετήσεις διανοουμένων του ευρύτερου κεντρώου - σοσιαλδημο-

κρατικού χώρου, όπως ο πανεπιστημιακός κ. Μαραντζίδης, ο γνωστός κοινωνιολόγος Νίκος Μουζέλης, ο συνταγματολόγος κ. Σωτηρέλης κ.ά. Θα έλεγα ότι έχουν φέρει ένα βέρτιγγο στην ηγεσία του ΚΙΝΑΛ, που αντιλαμβάνεται αυτή την κατάσταση και αντανakλάται και στις όποιες εκτιμήσεις γίνονται στην εκλογική επιρροή. Η περίφημη τρίτη δύναμη που θα διεμβόλιζε το δικομματισμό κτλ, δεν κερδίζει έδαφος. Αντίθετα, συρρικνώνεται. Εμείς οφείλουμε να κρατάμε ανοιχτούς τους διάυλους επικοινωνίας με τον ευρύτερο χώρο του Κέντρου –δεν πρέπει να περιοριζόμαστε σε μια μόνο πολιτική έκφρασή του– ο οποίος είναι κρίσιμος. Και πρέπει να πιέζουμε για τη μετατόπισή του σ' αυτό που είναι ο φυσικός τους χώρος, τους το είπε και ο πρόεδρος των Σοσιαλιστών στο Ευρωκοινοβούλιο, τη συνεργασία με τις προοδευτικές δυνάμεις και την Αριστερά.

Κρίσιμες μέρες

Τίθεται το ερώτημα τι θα γίνει τελικά με τα ψηφισμένα μέτρα, ιδίως την περικοπή συντάξεων. Εν τω μεταξύ η ΝΔ πιέζει πολύ σ' αυτό το θέμα και θα συνεχίσει. Πώς απαντά η κυβέρνηση;

Νομίζω, πριν φθάσουμε να συζητάμε πώς ακριβώς θα αντιμετωπίσουμε ένα ψηφισμένο πακέτο -έχει μέτρα και αντίμετρα- έχουμε μπροστά μας κρίσιμες μέρες και ώρες, προκειμένου να φθάσουμε, 21 Ιουνίου, στην τελική συμφωνία. Όλη η προσπάθεια, ανάλογα με το ρόλο του καθενός, πρέπει να είναι στραμμένη στο να μην χαθεί ούτε ένα λεπτό προκειμένου να κλείσει κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο η διαπραγμάτευση, η ρύθμιση του χρέους και το καθεστώς της περιόδου «μετά». Αναμφίβολα υπάρχουν δυσκολίες και παγίδες, πράγματα που μπορούμε να επηρεάσουμε και άλλα που ξεφεύγουν από μας. Πχ, ποια θα είναι η στάση του ΔΝΤ αυτή την περίοδο θα το δούμε στη πράξη. Όσοι βιάζονται να μιλήσουν για το πακέτο μέτρων 2019 – 2020 ξεχνούν και τα ψηφισμένα αντίμετρα, αλλά και ότι αυτά ήταν συμβιβασμοί για να μείνει το ΔΝΤ. Διότι η στάση και η παρουσία ή απουσία του ΔΝΤ θα επηρεάσει σημαντικά το πώς ακριβώς θα χειριστούμε αυτό το θέμα. Βεβαίως, στην ώρα του, νομίζω, όχι εν είδει κλεισίματος του ματιού και υποσχες, αλλά πολύ καθαρά και με ειλικρίνεια απέναντι στο λαό, ανάλογα και με την πορεία της οικονομίας, να αναζητήσουμε, στον κατάλληλο χρόνο, τη διαδικασία επανεξέτασης πλευρών των δεσμεύσεών μας. Η ΝΔ ξεδιπλώνει μια στρατηγική να μιλά καθημερινά για το κόψιμο των συντάξεων, χωρίς να λέει τι θα κάνει η ίδια ή τι θα έκανε αν ήταν κυβέρνηση με ένα τέτοιο δεδομένο. Το κάνει αυτό όχι για να επαναφέρει τις συντάξεις, αν αναλάβει κυβερνητική ευθύνη, αλλά για να κρύψει την τρομακτική περικοπή των συνταξιοδικών δικαιωμάτων και την αποδιοργάνωση του δημόσιου ασφαλιστικού συστήματος επί των ημερών της με σχέδιο τη μαζική στροφή στην ιδιωτική ασφάλιση. Το ότι έχουμε σήμερα ένα δημόσιο σύστημα με ενιαίους κανόνες και για πρώτη φορά πλεονασματικούς προϋπολογισμούς, είναι μια σταθερά που δεν μπορεί να αμφισβητηθεί.

Σε πραγματικό πανικό βρίσκεται η ΝΔ, καθώς αντιλαμβάνεται, πλέον, ότι φθάνουμε έστω με αντιφάσεις και δυσκολίες πραγματικά στο τέλος του προγράμματος, ενώ ταυτόχρονα τρέμει τις διεργασίες στο εσωτερικό της και στον ευρύτερο χώρο της δεξιάς, οι οποίες πια, θα έλεγε κανείς, δεν «μαζεύονται» εύκολα.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗ ΜΠΑΛΤΑ, ΟΜΟΤΙΜΟ

Ο ΣΥΡΙΖΑ ήρθε να χαλά αναπαραγωγής του δικ

“

Από το 1990 παίζαμε κατ' ουσίαν αμυντικό ρόλο υποστηρίζοντας περίπου όσα διακήρυσσε η σοσιαλδημοκρατία πιο πριν. Προτείνουμε και διεκδικούμε μέτρα προστασίας του κοινωνικού κράτους, που κάποτε μας φαίνονταν ίσως ρεφορμιστικά, αλλά για τους πολιτικούς αντιπάλους μας αντιμετωπίζονται σήμερα ως επαναστατικές προτάσεις

Τη συνέντευξη πήραν οι Μπάμπης Γεωργούλας και Παύλος Κλαυδιανός

Το τελευταίο διάστημα δυνάμεις από τον ευρύτερο χώρο του Κέντρου, κυρίως διανοούμενοι, θέτουν το ζήτημα της επανεξέτασης της στάσης τους έναντι της κυβέρνησης με κορμό τον ΣΥΡΙΖΑ. Η συζήτηση, μάλιστα, προχωρεί και στο άλλο σκέλος: τι κόμμα είναι ο ΣΥΡΙΖΑ; Έχει επέλθει ή όχι η σοσιαλδημοκρατικοποίηση του; Ας τα δούμε, λοιπόν, όλα αυτά.

Το θέμα έχει εξαιρετικό ενδιαφέρον, γιατί βρισκόμαστε, νομίζω, σε μεταίχμιο. Θα μου επιτρέψετε να αρχίσω κάπως ιστορικά. Εμείς, ως ριζοσπαστική Αριστερά, ξεκινήσαμε με μια βασική διαίρεση: επανάσταση ή μεταρρύθμιση; Στο δίλημμα αυτό, τουλάχιστον η ανανεωτική αριστερά, πρόσθεσε ότι η επανάσταση δεν είναι «στιγμιαία» κοινωνική πράξη. Ο δρόμος που οδηγεί στο σοσιαλισμό είναι δημοκρατικός, μακροχρόνιος, με ρήξεις και τομές. Αυτά μας κράτησαν και μας έφτιαξαν ως ριζοσπαστική αριστερά, με όλες τις διαφορές ή εντάσεις μεταξύ μας. Εκεί όπου βρεθήκαμε πίσω από τις ανάγκες των καιρών, είναι ότι μετά το 1989, με την επικράτηση του νεοφιλελευθερισμού και την «ένταξη» της επίσημης σοσιαλδημοκρατίας στο νεοφιλελευθερισμό, η ριζοσπαστική αριστερά κρατάει μεν την καταγωγή της, αλλά ταυτόχρονα αναλαμβάνει στην πράξη τα καθήκοντα της ιστορικής σοσιαλδημοκρατίας. Αν δεις τα δικά μας προγράμματα, από το 1990 και μετά, αυτά δεν είναι προγράμματα ριζοσπαστικών ρήξεων αλλά άμυνας απέναντι στην επίθεση του νεοφιλελευθερισμού στο κοινωνικό κράτος και τα συναφή. Άρα παίζαμε κατ' ουσίαν αμυντικό ρόλο υποστηρίζοντας περίπου όσα διακήρυσσε η σοσιαλδημοκρατία πιο πριν. Έτσι φτά-

νουμε στο σημείο όπου προτείνουμε και διεκδικούμε μέτρα προστασίας του κοινωνικού κράτους, που κάποτε για μας φαίνονταν ίσως ρεφορμιστικά, αλλά για τους πολιτικούς αντιπάλους μας αντιμετωπίζονται σήμερα ως επαναστατικές προτάσεις και μάλιστα ακραίες. Γι' αυτό η νεοφιλελεύθερη δεξιά, αλλά και η σοσιαλδημοκρατία μαζί της, μας καταδικάζει σαν σοβιετικούς, τελευταίους υποστηρικτές του κρατισμού κτλ. Τα ζητήματα αυτά ίσως δεν τα έχουμε καταλάβει στο βάθος που απαιτούν.

Η δεύτερη παρατήρηση είναι ότι μετά το 2015, μετά από τη διαπραγμάτευση, μετά το δημοψήφισμα και την επανεκλογή μας, πολύ αχνά στην αρχή, κάπως πιο έντονα αργότερα, η σοσιαλδημοκρατία αρχίζει και παίρνει κάποιες αποστάσεις από τον νεοφιλελευθερισμό. Και εκεί είναι σαν να ακολουθεί εμάς. Δηλαδή, η στήριξη στον Τσίπρα από διάφορες σοσιαλδημοκρατικές δυνάμεις μοιάζει σαν να τις κάνει να βρίσκουν άλλοθι για να πουν στους εαυτούς τους ότι πρέπει και εμείς κάπως να εναντιωθούμε στη λιτότητα. Αυτή η αργή στροφή, δειλή έστω, της ευρωπαϊκής σοσιαλδημοκρατίας αποτελεί επιτυχία του ΣΥΡΙΖΑ. Αυτές οι εξελίξεις δεν έχουν φτάσει ακόμα εδώ. Εκείνοι που διεκδικούν το όνομα της σοσιαλδημοκρατίας, έχουν ενταχθεί πλήρως στα μνημόνια, στη νεοφιλελεύθερη γραμμή. Ο ΣΥΡΙΖΑ για αυτούς είναι ο παρείσακτος, που ήλθε να χαλάσει τους παγιωμένους για δεκαετίες όρους αναπαραγωγής του δικομματισμού.

Ο οποίος έκανε μια ιστορική υπεξαίρεση, κατά την ηγεσία της ΔΗΣΥ.

Η υπεξαίρεση αφορά την κυβερνητική εξουσία και μάλιστα με την πολύ στενή έννοια. Δηλαδή, αν κρατήσει ο ΣΥΡΙΖΑ μια τετραετία και μια άλλη ακόμη, τότε όλα τα βάθρα αναπαραγωγής του πολιτικού συστήματος καταρρέουν. Και μπροστά στον κίνδυνο αυτό, που αφορά εν πολλοίς τη μεσαία διαπλοκή όχι μόνο την υψηλή, τότε, Λένε, ζήτω που καήκαμε. Αντίστροφα, τίθεται στον ΣΥΡΙΖΑ το ερώτημα: θα δημιουργήσει «νέα τζάκια», θα πασοκοποιηθεί ή θα σπάσει τη διαπλοκή και τους μηχανισμούς αναπαραγωγής της; Πιστεύω ότι αυτό είναι βασικό ζήτημα για μας.

Σε αυτή τη γενική λογική εντάσσονται, πιστεύω, διάφορα πολύ πρόσφατα γεγονότα: η τοποθέτηση Μαραντζίδη, οι πρωτοβουλίες Ραγκούση, οι διαφοροποιήσεις στο Κίνημα Αλλαγής συνιστούν απαρχή της παραδοχής ότι ο ΣΥΡΙΖΑ ήλθε για να μείνει. Άρα, δεν έχει πλέον νόημα η κάθετη αντιπαράθεση σε όλα. Αρχίζει, δηλαδή, μια νέα σελίδα, όπου παύει ο ΣΥΡΙΖΑ να είναι απολύτως απομονωμένος, όπως ήταν μέχρι σήμερα. Πιστεύω ότι άρχισε μια αργή στροφή,

που ενισχύεται από την Ευρώπη. Όπως ενισχύεται η θέση του ΣΥΡΙΖΑ και από τα γεωστρατηγικά δεδομένα γύρω και από τη σχετική σταθερότητα που δείχνει η Ελλάδα, διατηρώντας καλές σχέσεις λίγο – πολύ με όλους: από τους Άραβες, το Ισραήλ και το Ιράν, μέχρι την Κίνα, τη Ρωσία, την Αμερική και την Ευρώπη. Όλοι οι παγκόσμιοι παίκτες θέλουν αυτή τη σταθερότητα. Και κάποιος εδώ έχουν αρχίσει να βλέπουν αυτές τις εξελίξεις. Με άλλα λόγια, ότι είναι αυτοκαταστροφικό και γι' αυτούς ως πολιτικές δυνάμεις να έχουν μονίμως ανένδοτο μέτωπο εναντίον του ΣΥΡΙΖΑ σε όλα ανεξαιρέτως τα επίπεδα και σε όλα τα θέματα. Μέχρι γελοιότητας κάποιες φορές.

Τι ακριβώς έχει αλλάξει;

Γι' αυτό και η αντίφαση αυτή αναδείχθηκε και τέθηκε για συζήτηση από τους διανοούμενους, κυρίως, του χώρου του Κέντρου.

Αρχίζει από τους διανοούμενους, αλλά επειδή ο Ν. Μαραντζίδης ήταν, ας το πούμε έτσι, εμβληματικός διανοούμενος της δεξιάς, σιγά – σιγά περνά και σε διαφοροποιήσεις στους πολιτικούς. Ο Θεοδωράκης, πχ, έχει κάνει μια εμφανή στροφή ως προς την αντιμετώπιση του ΣΥΡΙΖΑ, που τον λοιδορούσε μέχρι σήμερα από το πρωί έως το βράδυ. Λιγότερο ίσως ευθέως ο Θεοχαρόπουλος της ΔΗΜΑΡ ή το ΚΙΔΗΣΟ. Αλλά και εντός του σκληρού κομματιού του ΠΑΣΟΚ αρχίζουν και υπάρχουν επανατοποθετήσεις. Είναι εμφανές, αντίθετα, η αντιστροφή της Γεννηματά, που ενώ τη μια στιγμή προτείνει μίνιμουμ συνταγματική αναθεώρηση, έρχεται λίγο μετά να ζητήσει εκλογές εδώ και τώρα.

Αυτό το φαινόμενο που περιγράφεις μετά την υπογραφή της συμφωνίας εξό-

δου από το πρόγραμμα, αν είναι έστω και μέτρια, θα ενταθεί, μάλλον.

Βεβαίως θα ενταθεί. Είναι χαρακτηριστική η ψηφοφορία της Τετάρτης. Το ρήγμα έφθασε και στη ΝΔ. Δηλαδή, αρχίζουν να αλλάζουν οι πολιτικοί μας αντίπαλοι αναπροσαρμόζοντας την τακτική τους, επειδή κατανοούν ότι ο ΣΥΡΙΖΑ ήλθε για να μείνει. Τώρα συνειδητοποιούν ότι τέλειωσε η ιστορία της παρένθεσης. Ήδη στη ΝΔ ο Κ. Μητσοτάκης αποσταθεροποιείται και από τα αριστερά του και απ' τα δεξιά του.

Δεν είναι, εύκολο, πάντως γι' αυτές τις δυνάμεις να βρουν μια αντίπαλη γραμμή σ' αυτή του ΣΥΡΙΖΑ.

Υπό μία έννοια η πολιτική του ΣΥΡΙΖΑ είναι σήμερα οιοσδήποτε μονόδρομος στο πλαίσιο της Ευρώπης. Μιλώντας πρόχειρα δεν φαίνεται να υπάρχει αντίπαλο αφήγημα, πλην βεβαίως του ακραίου νεοφιλελευθερισμού που πρεσβεύει ο Μητσοτάκης.

Αυτό περνά και στην κοινωνία κατά τη γνώμη σου;

Η κοινωνία πιστεύω ότι καταλαβαίνει, σε γενικές γραμμές, όλα τα παραπάνω. Ίσως παραμένει καχύποπτη απέναντι στον ΣΥΡΙΖΑ, αλλά ταυτόχρονα δεν πιστεύω ότι θέλει να απαλλαγεί από τον ΣΥΡΙΖΑ και να μπει σε νέες περιπέτειες. Και αυτό παθητικά, όχι ενεργητικά ως κίνημα, φαίνεται να το δείχνει με τα λευκά των δημοσκοπήσεων.

Γιατί ο Μαραντζίδης καταφεύγει στο επιχείρημα, για να στηρίξει την πολιτική θέση του, ότι ο ΣΥΡΙΖΑ γίνεται σοσιαλδημοκρατία; Είναι σαν να λέει: ο ΣΥΡΙΖΑ ήλθε για να μείνει και καταλαμβάνει τον χώρο μιας από τις παραδοσιακές ευρωπαϊκές πολιτικές οικογένειες. Ο Βενιζέλος ύστερα γιατί το βλέπει σαν κατάληψη ενός χώρου; Συμβαίνει αυτό ή κάτι

ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΣΤΟ ΕΜΠ ΚΑΙ ΒΟΥΛΕΥΤΗ ΣΥΡΙΖΑ

σει τους όρους ομματισμού

που είπες εσύ προηγουμένως, ότι έρχεται μια δύναμη και ασκεί καθήκοντα που δεν είναι τα συνήθη γι’ αυτή;

Ο Μαραντζίδης, καταρχάς, το χρειάζεται διότι γι’ αυτόν, ιδεολογικά, είναι νίκη. Δηλαδή, ηττήθηκε η ριζοσπαστική αριστερά, γίνεται σοσιαλδημοκρατία, αυτή είναι νόμιμη πολιτική οικογένεια, άρα μπορώ να συνεννοηθώ εγώ μαζί της. Ο Βενιζέλος, όμως, το προσεγγίζει αλλιώς. Σου λέει, πώς μου στερείς εμένα το παραδοσιακό μου όνομα –ή ένα απ’ αυτά– και άρα, λέει, εγώ νέμομαι τον χώρο αυτό και δεν με νοιάζει να νικήσω την «παραδοσιακή» αριστερά ιδεολογικά. Μου αρκεί να την περιθωριοποιήσω πολιτικά. Το ερώτημα για εμάς είναι πού διαφέρουμε από τη σοσιαλδημοκρατία σήμερα;

Δύο απειλές για τον ΣΥΡΙΖΑ

Όλη αυτή η κατάσταση, όμως, που διαμορφώνεται δεν εμπεριέχει έναν κίνδυνο και για την κυβέρνηση και για τον ΣΥΡΙΖΑ, να εθισθεί σε μια πολιτική, στην πράξη, που δεν τον αντιπροσωπεύει, αποκλίνει από την ταυτότητά του;

Η στρατηγική ενάντια στον ΣΥΡΙΖΑ, από την αρχή, είχε δύο διαστάσεις. Η μια ήταν η αντιπαράθεση και όλα αυτά που είπαμε έως εδώ. Η άλλη διάσταση ήταν αυτή της αφομοίωσης. Δηλαδή, αν ο ΣΥΡΙΖΑ φτάσει να αντικαταστήσει τον έναν πόλο του παλιού δικομματισμού με τρόπο ανώδυνο για το όλο «σύστημα», έχει καλώς. Η στρατηγική τής αφομοίωσης ξεδιπλώνεται όχι στο εμφανές πολιτικό επίπεδο, αλλά στο μη εμφανές. Στο πώς λειτουργούν οι οργανισμοί, αν συνεχίζει ή όχι η διαπλοκή μεσαίας τάξης, αν βολεύονται περίπου όπως πριν οι «ημέτεροι», ακόμη και αν ο ΣΥΡΙΖΑ φτιάξει και καναδυό νέα τζάκια, τότε ούτε γάτα ούτε ζημιά. Αυτός ο κίνδυνος είναι υπαρκτός. Το να εθισθεί, όπως λέτε, ο ΣΥΡΙΖΑ σε μια τέτοια προοπτική. Και υπάρχει κίνδυνος ακριβώς γιατί αυτή η στρατηγική δούλεψε υπογείως.

Το πρόβλημα της αλλοίωσης δεν μπορεί να προκύψει και από το γεγονός ότι επί μακρό, σχετικά, χρονικό διάστημα είσαι υποχρεωμένος να λειτουργείς μ’ αυτή την πολιτική που δεν είναι δική σου; Ότι σε προσλαμβάνει η κοινωνία, ο κομματικός σου κορμός, σαν κόμμα που τείνει να γίνει ο νέος φορέας του παλιού δικομματισμού;

Πρέπει να μιλήσουμε αναλυτικά στο κόμμα για την εμπειρία της διακυβέρνησης. Τι προβλήματα συναντήσαμε, πώς προσπαθήσαμε να τα αντιμετωπίσουμε, τι ζητήματα προέκυψαν για τη σχέση κόμματος και κυβέρνησης. Όλοι συναινούν ότι αυτό είναι σημαντικό, αλλά δεν το κάνουμε. Έχουμε τριάντισι χρόνια, ζωή να ‘χουμε, κυβερνητικής εμπειρίας ριζοσπαστικής Αριστεράς στο κέντρο της Ευρώπης. Την εμπειρία αυτή πώς θα τη μάθει ο Γάλλος, ο Ισπανός, ο Πορτογάλος; Για να μην μιλήσουμε για τα ίδια τα μέλη του κόμματος.

Τα απαραίτητα αντισώματα

Αυτό, ουσιαστικά, είναι μια πλευρά του πώς (δεν) λειτουργεί το κόμμα όταν

είναι υποχρεωμένο να έχει την κυβέρνηση υπό αντίξοες συνθήκες, δηλαδή εν μέσω ποικίλων κινδύνων. Πώς φτιάχνει αντισώματα; Πώς οργανώνουμε ιδίως την ιδεολογική μας δουλειά;

Αυτό που κάνουμε εμείς τώρα, ανάγεται σε εμπειροτεχνία. Αλλά όλοι αισθανόμαστε την ανάγκη να συζητήσουμε ιδεολογικά και στρατηγικά. Το ερώτημα των «αντισωμάτων» με έχει απασχολήσει πολύ και για καιρό. Προσπαθώ να απαντήσω ξεκινώντας από το ότι εξακολουθώ να θεωρώ τον εαυτό μου κομμουνιστή. Να προσβλέπω, δηλαδή, στην αταξική κοινωνία και σε έναν δημοκρατικό σοσιαλισμό στην κλίμακα της Ευρώπης. Πώς το αναλύω; Να δούμε τον κομμουνισμό ως το καθεστώς όπου επικρατεί η καθολική δικαιοσύνη, όπου συνδέεται η ελευθερία και η ισότητα. Και το λέω αυτό γιατί ελευθερία και ισότητα βρίσκονται κάποιες φορές σε ένταση. Όλοι οφείλουμε μεν να είμαστε ίσοι έναντι του νόμου, αλλά αυτό δεν καλύπτει πάντοτε την ιδιαιτερότητα του καθενός ή της καθεμίας, την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του. Και έτσι κάποιες φορές η ισότητα οδηγεί στην αδικία. Είδαμε πρόσφατα πως το αίτημα της ελευ-

θερίας πιέζει το νόμο και τον οδηγεί στο να διευρυνθεί και να ανοίξει νέα πεδία νόμιμης ελευθερίας. Όπως π.χ. στο σύμφωνο συμβίωσης. Η καθολική δικαιοσύνη είναι ο ορίζοντας που αίρει τέτοιες εντάσεις. Άρα, αν θεωρήσουμε πως ο κομμουνισμός ταυτίζεται με την καθολική δικαιοσύνη, τότε αυτή είναι όντως το καθεστώς που συνδυάζει ισότητα και ελευθερία. Άλλωστε όλοι διαθέτουμε το «κοινό περί δικαίου αίσθημα», πράγμα που μας οδηγεί να πούμε ότι ο κομμουνισμός συνιστά μια *εγγενή τάση* των κοινωνιών. Και αυτό μπορεί να φτιάξει μπουδούλα της δράσης μας: να πολιτεύεσαι συνολικά με γνώμονα την καθολική δικαιοσύνη. Και εδώ συνδέονται πολλά. Και όσα κάνουμε για τους οικονομικά ασθενέστερους και όσα προωθούμε για τα «δικαιώματα» και το πώς αντιμετωπίζουμε παγιωμένες κοινωνικά λειτουργίες ή αντιλήψεις και τι ήθος (αλλά και ύφος) εξουσίας ασκούμε. Και αυτά μπορούν να συσπειρώσουν πραγματικά τον κόσμο και να διευρύνουν εντυπωσιακά την επιρροή μας.

Ξεκίνησες λέγοντας «εξακολουθώ να θεωρώ τον εαυτό μου κομμουνιστή». Σήμερα όμως ασκείς μια άλλη πολιτική.

Ένα κόμμα που να αντέχει

Αυτό, όμως, που περιγράφεις χρειάζεται έναν οργανισμό, που πρέπει να αντέχει. Πάμε δηλαδή στο κόμμα.

Ναι, στο κόμμα. Θέλουμε έναν οργανισμό δομημένο σ’ αυτή τη λογική, με εσωτερικές σχέσεις που να αντέχουν σ’ αυτή τη λογική. Θα ‘λεγα ότι οι γενικές αρχές, όπως αλληλεγγύη, ελευθερία, ισότητα, δικαιοσύνη, είναι αυτές που οφείλουν να διέπουν κάθε πλευρά της λειτουργίας του κόμματος. Ουσιαστικά και όχι τυπικά. Αισθάνεσαι ότι λειτουργεί η έννοια της δικαιοσύνης στο κόμμα, ότι έχουμε γνήσια αλληλεγγύη μεταξύ μας, όπως είχαμε π.χ. στη δικτατορία, όπου κανείς δεν ρωτούσε σε ποια «συνιστώσα» της Αριστεράς ανήκε ο διπλανός του; Αν αυτές τις αρχές τις ενσωματώσουμε σε μια καθημερινή κουλτούρα, τότε μπορούμε να προχωρήσουμε. Ελπίζω ότι δεν χρειάζεται να ξαναπάμε σε δικτατορία για να τις ανακτήσουμε.

Σε ανησυχεί κάτι, σημαντικά αρνητικό, που βλέπεις να υπάρχει στο κόμμα και την κυβέρνηση;

Θα σας απαντήσω έμμεσα. Το ένα είναι ότι προφανώς υπάρχουν πάρα πολλά πράγματα που μπορούμε να διορθώσουμε και να αλλάξουμε. Το ερώτημά μου όμως εδώ είναι το εξής: αναπολώ κάποιες φορές που ήμασταν στην αντιπολίτευση, την εποχή του Πολίτη, για παράδειγμα, όπου μπορούσες να γράφεις ό,τι θέλεις χωρίς να μετράς το “πολιτικό κόστος”. Το κόμμα

μας είναι καταστατικά γενναιόδωρο απέναντι στη δημόσια έκφραση της διαφωνίας. Αλλά τώρα η δημόσια διαφωνία ενέχει πάντα τον κίνδυνο να την εκμεταλλευτεί η αντιπολίτευση και να αρχίσει τα δικά της. Άρα βρίσκομαι μονίμως σε κάποια δυσκολία ως προς το πώς θα προσδιορίσω το στίγμα μου σε μια πολιτική συγκυρία, ώστε από τη μια μεριά να μην φανώ ανοήτως αντιπολιτευόμενος και δώσω λαβή για διάφορα, και από την άλλη να μην υπονοήσω, έστω διά της σιωπής μου, πως ό,τι κάνει η κυβέρνηση είναι έτσι ή αλλιώς καλώς καμωμένο. Δεν είναι εύκολο.

Τις δυσκολίες που έχουμε και εμείς εδώ στην «Εποχή» μάς περιγράφεις ...

Ναι, δεν είναι εύκολο. Αλλά αυτή τη δυσκολία μπορούμε να την αντιμετωπίζουμε αν το κόμμα λειτουργεί ως κόμμα κανονικά. Σε ένα όργανο μπορείς να μιλήσεις ανοιχτά, να ασκήσεις την κριτική σου, με σεβασμό στους συντρόφους, χωρίς τον φόβο να πάνε αύριο όσα πεις στα μπλογκ και στον Τύπο. Αν, λοιπόν, λειτουργήσει ένα κόμμα συλλογικά μ’ αυτή την έννοια, σιγά – σιγά αρχίζει να αίρεται αυτού του είδους το πρόβλημα και θα μπορεί και η κυβέρνηση να ακούσει. Ένα κόμμα που λειτουργεί έτσι, μπορεί όντως να πείσει, με αμοιβαία γόνιμους τρόπους, την κυβέρνηση να αλλάξει όσα πρέπει να αλλάξουν.

Ο ΣΥΡΙΖΑ και η κυβέρνηση

Πώς θα μπορέσει το κόμμα να παίξει το ρόλο του ως αυτόνομη δύναμη στήριξης, αλλά και αναγκαίου ελέγχου, όταν τα ίδια πρόσωπα καλούνται να ενσαρκώσουν ταυτόχρονα και τους δύο ρόλους;

Του Γιώργου Μπουγελέκα*

Ο ΣΥΡΙΖΑ δεν έχει πολιτικές συμμαχίες που να εδράζονται στοιχειωδώς σε ιδεολογικές τομές στρατηγικών στόχων. Αντίθετα, υποστηρίζεται κοινοβουλευτικά από μια πλειοψηφία που βασίζεται σε μια σύμπραξη ανάγκης με μια πολιτική δύναμη, που απέχει παρασάγγας από τις θεωρητικές του καταβολές και παραδόσεις.

Παρά την ειλικρινή συμπεριφορά των συμμάχων, εν τούτοις η αταίριαστη με τις αριστερές παραδόσεις πραγματικότητα της συγκυβέρνησης δύσκολα κρύβεται. Πολλές κοινοβουλευτικές πρωτοβουλίες του ΣΥΡΙΖΑ είτε στηρίχτηκαν και έγιναν νόμοι του ελληνικού κράτους από αντιπολιτευτικές δυνάμεις, είτε παραμένουν στα υπουργικά συρτάρια λόγω αδυναμίας συγκρότησης κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας στα συγκεκριμένα ζητήματα.

Οι κοινωνικές συμμαχίες σε δοκιμασία

Από πού, όμως, άντλησε τότε αυτήν την εκλογική επιρροή που τον ανέδειξε πρώτο κόμμα σε τρεις εκλογικές αναμετρήσεις και, κυρίως, πώς κατάφερε παρόλα αυτά να είναι η μακροβιότερη κυβέρνηση των μνημονιακών χρόνων;

Ο ΣΥΡΙΖΑ -κατά τον γράφοντα- στή-

ριξε την εκλογική έκρηξη της πολιτικής του επιρροής αποκλειστικά στις κοινωνικές του συμμαχίες.

Στους μισθωτούς του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, στους διαθέσιμους εκπαιδευτικούς του τότε υπουργού της ΝΔ Κ. Μητσοτάκη, στους συνταξιούχους, στους ιδιωτικούς και στους αναπληρωτές εκπαιδευτικούς, στους μικρούς και μεσαίους επιχειρηματίες, στους δοκιμαζόμενους αγρότες, στους γονείς των μαθητών και μαθητριών, αλλά και των πτυχιούχων που εγκατέλειψαν την πατρίδα αναζητώντας μια καλύτερη τύχη στο εξωτερικό.

Σήμερα υπό το βάρος των μνημονιακών απαιτήσεων, αλλά και των αναποφευκτών για κάθε κυβέρνηση σφαλμάτων και αδυναμιών, οι κοινωνικές μας συμμαχίες δοκιμάζονται. Και εδώ προβάλλει αμείλικτο το ερώτημα: Ποιος θα έπρεπε και θα μπορούσε να είναι ο ρόλος του κόμματος στη διατήρηση, αλλά και στην ανάπτυξη αυτών και άλλων κοινωνικών συμμαχιών;

Η βασική απάντηση εκτιμώ πως βρίσκεται πριν απ' όλα στη συνεδριακή μας απόφαση: «Οι οργανώσεις του κόμματος και τα όργανά του πρέπει να αποκτήσουν καθοριστικό ρόλο για τη διαμόρφωση του πλαισίου της κυβερνητικής πολιτικής σε κάθε πτυχή της. Έτσι, θα μπορέσουν να στηρίζουν αποτελεσματικά την κυβέρνηση, να την τροφοδοτούν με τα

αιτήματα της κοινωνίας, να την κρίνουν και να διορθώνουν, ως «αριστερή συνείδηση», λάθη και αστοχίες».

Η ανάγκη αυτόνομης πορείας

Όμως για να είναι δυνατή η επιτέλεση αυτού του ρόλου, που το συνέδριο περιγράφει, προαπαιτείται η αυτόνομη πορεία του κόμματος και των στελεχών του από την κυβερνητική δραστηριότητα. Δεν είναι δυνατόν τα ίδια πρόσωπα να συμμετέχουν θεσμικά στο στενό πυρήνα κυβερνητικών επιτελείων και ταυτόχρονα να δρουν ως κομματικά στελέχη και μάλιστα στον ίδιο τομέα δράσης κυβέρνησης και κόμματος. Πώς θα μπορέσει το κόμμα να παίξει το ρόλο του ως αυτόνομη δύναμη στήριξης, αλλά και αναγκαίου ελέγχου όταν τα ίδια πρόσωπα καλούνται να ενσαρκώσουν ταυτόχρονα και τους δύο ρόλους;

Το φαινόμενο το τελευταίο διάστημα έχει πάρει διαστάσεις και αν δεν αναχαιτιστεί από τις κομματικές μας δομές, θα επιδράσει παραλυτικά τόσο για το κόμμα όσο και για την κυβέρνηση.

Σε γενικές γραμμές το οργανωτικό μοντέλο μιας αριστερής οργάνωσης θα πρέπει να περιλαμβάνει την απεμπλοκή από την αντίληψη της μονολιθικότητας, την υιοθέτηση μορφών άμεσης δημοκρατίας με αιρετούς και τακτικά εναλλασσόμενους αντιπροσώπους, την πα-

γιωμένη αναγνώριση των τάσεων, τη δημοσιοποίηση των απόψεων της μειοψηφίας, την πληροφόρηση και τη θεωρητική κατάρτιση των μελών σε όλα τα επίπεδα.

Σε αυτό το σημείο αξίζει να εξεταστεί και η μέθοδος που σχετίζεται με τις διαδικασίες λήψης υπουργικών αποφάσεων. Και επιβάλλεται να γίνει, διότι ο τρόπος που λαμβάνονται αυτές συμβάλλουν στην πρόσληψη μιας ματαιότητας συμμετοχής στη ζωή του κόμματος σαν αποτέλεσμα της απαξίωσης όλων εκείνων των θέσεων που συνδιαμορφώσαμε στα τμήματα, στις νομαρχιακές επιτροπές και στις οργανώσεις μελών του κόμματος με μεγάλο κόπο και προσπάθεια τις τελευταίες δεκαετίες. Και αυτά γράφονται έχοντας συνυπολογίσει πλήρως τους περιορισμούς που έχουμε ως προς τη δυνατότητα εφαρμογής των θέσεων μας στις σημερινές συνθήκες των μνημονίων. Οφείλουμε, όμως, να αντισταθούμε στην «εύκολη» αμφισβήτηση τους.

Με το βλέμμα στο κοινωνικό σώμα

Το κόμμα υπήρχε πριν την ανάληψη της κυβερνητικής ευθύνης από την Αριστερά και θα υπάρχει και στο μέλλον. Κατά συνέπεια, δεν πρέπει να έχει στραμμένο το βλέμμα αποκλειστικά προς την κυβέρνηση, αλλά κυρίως προς το κοινωνικό σώμα. Οφείλει να οργανώσει την κοινωνική συμμαχία μαζί του. Απαιτείται στροφή προς την κοινωνία, με στρατηγική συγκρότησης κοινωνικών μετώπων και ανάδειξη στελεχών μέσα από τα σπλάχνα της. Και τότε η επίδραση προς την κυβέρνηση θα είναι πολύ πιο σημαντική. Γιατί έτσι δεν θα είναι ένα εξάρτημα του κράτους, αλλά κόμμα όλης της κοινωνίας.

Ανάγκη, λοιπόν, να βαδίσουμε προς ένα μαζικό, δημοκρατικό κόμμα, με διακριτό ρόλο απέναντι στην κυβέρνηση, με το δικό του ειδικό βάρος στη διαμόρφωση των πραγμάτων. Ένα κόμμα που στηρίζει τη κυβέρνηση, τη γειώνει κοινωνικά, αλλά και αποτελεί τη συνείδησή της.

*Ο Γιώργος Μπουγελέκας είναι εκπαιδευτικός, μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΣΥΡΙΖΑ.

Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

ΑΥΤΗ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΑΙ ΚΑΘΕ ΔΕΥΤΕΡΑ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ «ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ» ΤΟ ΕΝΘΕΤΟ-ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΟΣΟΥΣ ΑΝΑΖΗΤΟΥΝ ΔΟΥΛΕΙΑ

ΚΑΡΙΕΡΑ + ΕΞΟΦΛΗΣΗ

35.066 συμβάσεις σε δήμους, περιφέρειες, δασαρχεία

100 συμβάσεις στον Δήμο Κηφισίας

Ανατρεπτικό φεστιβάλ

www.subversivefestival.com

Με τη συμμετοχή αριστερών στοχαστών, οικονομολόγων και ακτιβιστών από διάφορες χώρες, και με στόχο την ανταλλαγή εμπειριών, την αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων και το συντονισμό των παραπέρα δράσεων, ξεκινάει σήμερα το 11ο ανατρεπτικό φεστιβάλ του Ζάγκρεμπ. Εκτός από τις προβολές ταινιών και τα εργαστήρια το φεστιβάλ, περιλαμβάνει και πολλές ενδιαφέρουσες συζητήσεις, όπως για την επικαιρότητα του κομμουνισμού, το μέλλον της Ευρώπης, την σχέση φεμινισμού και καπιταλισμού, τον Μάη του '68, και άλλες.

Δικαίωμα στην αυτοδιάθεση

<https://nonunadimeno.wordpress.com>

Σαράντα χρόνια μετά την ψήφιση του νόμου 194/1978, με τον οποίο γίνεται διάκριση ανάμεσα στη διακοπή της κύησης εντός των πρώτων 90 ημερών και της διακοπής μετά την 91η ημέρα, χιλιάδες γυναίκες θα διαδηλώσουν στη Ρώμη στις 22 Μαΐου διεκδικώντας πλήρη πρόσβαση στην έκτρωση. Απέναντι σε αυτούς που προσπαθούν να αποφασίσουν για το σώμα τους (ηθικές κυβερνήσεις, φαρμακευτική βιομηχανία, καθολικοί φονταμενταλιστές, νέοι φασίστες), οι διαδηλώτριες θα ενώσουν τις φωνές τους υπερασπιζόμενες το δικαίωμα στην αυτοδιάθεση.

Αριστερό Φόρουμ

www.leftforum.org

Με τη συμμετοχή περίπου 1.500 ομιλητών, και δεκάδες εργαστήρια, καλλιτεχνικές εκδηλώσεις κλπ. Ξεκινάει στις 1 Ιουνίου στη Νέα Υόρκη το Αριστερό Φόρουμ, η μεγαλύτερη ετήσια συνάντηση κινημάτων, οργανώσεων, ακτιβιστών, και αριστερών διανοούμενων στις ΗΠΑ. Το Φόρουμ αποτελεί μια συλλογική προσπάθεια της «άλλης» Αμερικής, με στόχο να συζητηθούν οι διαφορές και οι ομοιότητες, να ανιχνευτούν οι εναλλακτικές λύσεις, να συντονιστούν οι αγώνες, να μοιραστούν οι ιδέες και οι εμπειρίες των ανθρώπων.

Δημήτρης Γκιβίσσης
givisisdim@yahoo.gr

Μόσχα καλεί (το μισό) Βερολίνο

Η πρώτη μεγάλη εσωτερική σύγκρουση του μεγάλου συνασπισμού δεν αφορά κάποιο θέμα της οικονομίας, αλλά της εξωτερικής πολιτικής και δεν είναι απαραίτητα μια διαφωνία μεταξύ δύο κομμάτων. Η σχέση με τη Μόσχα φαίνεται να διχάζει αυτούς που θεωρούν ότι είναι ειδικού χαρακτήρα λόγω ιστορικών αιτιών, αλλά και οικονομικών συμφερόντων, με εκείνους που επιδιώκουν μια πιο σκληρή γραμμή.

Του Δημήτρη Σμυρναίου

Ο πρώην γερμανός καγκελάριος Γκέρχαρντ Σρέντερ δεν χάνει ευκαιρία να φωτογραφίζεται με τον Βλάντιμιρ Πούτιν και να θυμίζει στους συμπατριώτες του πόσο σημαντική θεωρεί τη σχέση με τη χώρα, με την οποία η Γερμανία βρέθηκε αντιμέτωπη κατά τη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Ετσι κι αλλιώς, ο σοσιαλδημοκράτης πολιτικός από τότε που εγκατέλειψε την ενεργό πολιτική έχει ταυτίσει το επαγγελματικό του μέλλον με τη Μόσχα και τα ενδιαφέροντά της στη Γερμανία. Στη γραμμή της ειδικής και χωρίς προκλήσεις σχέσης με το Κρεμλίνο συνέχιζε να κινείται τα προηγούμενα χρόνια και ο μέχρι πρότινος υπουργός Εξωτερικών, Ζίγκμαρ Γκάμπριελ.

Ηταν φυσικό, λοιπόν, να εκπλήξει πολλούς η ξαφνική στροφή προς μια σκληρή γραμμή που αποφασίσε να υιοθετήσει ο μέχρι πρότινος άγνωστος διεθνώς «νέος» υπουργός Εξωτερικών Χάικο Μάας, επικρίνοντας δημόσια τη Μόσχα. Το ζήτημα έχει προκαλέσει σειρά αναλύσεων στον Τύπο, αλλά και αρκετές τριβές μέσα στην κυβέρνηση. Όμως αυτές οι τριβές αφορούν πρωτίστως το σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, που παραδοσιακά είχε μια πιο φιλική σχέση με τη ρωσική πλευρά. Η Ανγκέλα Μέρκελ ήταν πάντα πιο επιφυλακτική, αφήνοντας πάντως πεδίο δράσης στους «κόκκινους» εταίρους της. Η ίδια, ωστόσο, αν και λόγω γλώσσας μπορούσε να μιλάει απευθείας με το ρώσο πρόεδρο, δεν κατάφερε ποτέ να αναπτύξει μια πιο στενή σχέση μαζί του. Και τώρα φάνηκε να υιοθετεί τη σκληρή γραμμή των Ευρωπαίων με τις απελάσεις ρώσων διπλωματών, την

ώρα που ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο επίσης σοσιαλδημοκράτης Φράνκ Βάλτερ Στάινμαϊερ, δήλωνε ανήσυχος από την τάση «αποξένωσης ανάμεσα στη Μόσχα και τη Δυτική Ευρώπη».

Όμως, ο Χάικο Μάας φάνηκε να διαφοροποιείται από τη μέχρι τώρα γραμμή των σοσιαλδημοκρατών που υποστήριζαν σε διάφορες ευκαιρίες τη χαλάρωση των κυρώσεων που έχουν επιβληθεί τα τελευταία χρόνια ενάντια στη Ρωσία, λέγοντας σε συνέντευξή του στο περιοδικό «ντερ Σπίγκελ» ότι πολλοί στη Δύση έχουν αρχίσει να εκνευρίζονται από την πολιτική της Ρωσίας, τόσο σε σχέση με την υπόθεση Σκρίπαλ, όσο και στην κρίση της Συρίας. Υπάρχουν και άλλοι, βεβαίως, μέσα στο κόμμα του που έχουν ανάλογες απόψεις, αλλά δεν είναι πλειοψηφία. Όπως υπάρχουν και χριστιανοδημοκράτες, που για διάφορους λόγους διατηρούν πιο φιλική στάση απέναντι στη Ρωσία. Συνολικά, πάντως, στα περισσότερα κόμματα δεν υπάρχει απόλυτη ομοφωνία σε σχέση με το δικαίωμα της Μόσχας να της συμπεριφέρονται ως «μια μεγάλη, παγκόσμια δύναμη».

Ποια η γραμμή τελικά;

Η Ανγκέλα Μέρκελ έχει αποφύγει να τοποθετηθεί για μια ακόμα φορά για ένα κρίσιμο θέμα, που ουσιαστικά αφορά τον πυρήνα της εξωτερικής πολιτικής του Βερολίνου. Απλά άφησε να διαρρεύσει η έκπληξή της για τις δηλώσεις Μάας. Ο Τύπος της χώρας, όμως, αναρωτιέται ποια γραμμή θα ακολουθήσει η γερμανίδα καγκελάρια, η οποία άλλωστε έχει επίγνωση και των σημαντικών οικονομικών αλληλεξαρτήσεων των δύο πλευρών. Σηματοδοτεί η ξαφνική διαφοποίηση του Μάας, ο οποίος μάλιστα επέλεξε να ταξιδέψει επιδεικτικά στην Ουκρανία πριν από τη Ρωσία, μια πραγματική αλλαγή πολιτικής συνολικά της κυβέρνησης και τι μπορεί να σημαίνει αυτό για τα συμφέροντα της Γερμανίας, είναι το ερώτημα που κυριαρχεί αυτές τις ημέρες. Πολλοί πάντως απλώς θεωρούν ότι πρόκειται για ένα ατόπημα λόγω απειρίας του νέου υπουργού Εξωτερικών. Ετσι κι αλλιώς, η Γερμανία έχει δείξει μέχρι τώρα ότι προηγούνται τα δικά της συμφέροντα των υπολοίπων Ευρωπαίων. Μάλιστα η πρόσφατη απόφαση της νομι-

κής υπηρεσίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ότι η προσπάθεια της Κομισιόν να εμποδίσει την υλοποίηση του αγωγού Nordstream 2 (που θα συνδέει ενεργειακά τη Γερμανία με τη Ρωσία) δεν είναι συμβατή με το διεθνές δίκαιο, προκάλεσε πανηγυρισμούς στην γερμανική πρεσβεία στη Μόσχα.

Μιλάμε για ένα έργο που έχει μετατραπεί σε σύμβολο της νέας ρωσογερμανικής προσέγγισης, αλλά και το οποίο σε μεγάλο βαθμό ακυρώνει τα σχέδια για κοινή ενεργειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Προς το παρόν παραμένουν οι απορίες, που ορισμένοι θεωρούν ότι μπορεί να λυθούν στο επόμενο, προγραμματισμένο για το καλοκαίρι ταξίδι της Ανγκέλα Μέρκελ στη Μόσχα. Το σίγουρο είναι ότι και σε αυτό τον τομέα η νέα γερμανική κυβέρνηση μεγάλου συνασπισμού δεν έδωσε και τα καλύτερα διαπιστευτήρια. Αλλά αυτό μάλλον δεν προκαλεί πια έκπληξη.

Η Ανγκέλα Μέρκελ έχει αποφύγει να τοποθετηθεί, για μια ακόμα φορά, για ένα κρίσιμο θέμα, που ουσιαστικά αφορά τον πυρήνα της εξωτερικής πολιτικής του Βερολίνου. Απλά άφησε να διαρρεύσει η έκπληξή της για τις δηλώσεις Μάας. Ο Τύπος της χώρας, όμως, αναρωτιέται ποια γραμμή θα ακολουθήσει η γερμανίδα καγκελάρια

ΗΠΑ-ΙΣΡΑΗΛ

Νέα περίοδος στις σχέσεις των δύο χωρών

Οι Παλαιστίνιοι αντιδρούν δυναμικά στη μεταφορά της αμερικανικής πρεσβείας στην Ιερουσαλήμ

Μια συμβολική κίνηση τεράστιας σημασίας αλλάζει δραματικά τις διπλωματικές σχέσεις του Ισραήλ. Η μετακίνηση της αμερικανικής πρεσβείας από το Τελ Αβίβ στη δυτική πλευρά της Ιερουσαλήμ σημαίνει την αρχή μιας νέας περιόδου στις σχέσεις των δύο χωρών, ενώ παράλληλα είναι ίσως ένα σημάδι για τους Παλαιστίνιους ότι τα πλάνα για μια λύση δύο κρατών στην περιοχή δεν θα ευοδωθούν.

Ο αμερικανός πρόεδρος, Ντόναλντ Τραμπ, αποφάσισε κάτι που δεν έχει κάνει κανένας προκάτοχός του ως τώρα, ούτε και κάποια άλλη χώρα που διατηρεί διπλωματικό σώμα στο Ισραήλ. Για τον ισραηλινό πρωθυπουργό Μπέντζαμιν Νετανιάχου είναι μια ακόμη διπλωματική νίκη των τελευταίων μηνών, καθώς φαίνεται να κάνει διαρκείς προσπάθειες για μια διεθνή αναγέννηση του Ισραήλ. Πρόσφατα συναντήθηκε με τους πρωθυπουργούς της Ινδίας και της Ιαπωνίας, ενώ επίσης ήταν καλεσμένος του Βλάντιμιρ Πούτιν στη Μόσχα.

Η συμφωνία του αιώνα

Η μετακόμιση της πρεσβείας των Ηνωμένων Πολιτειών έρχεται λίγο πριν την «αποκάλυψη» του σχεδίου του Ντόναλντ Τραμπ για τις σχέσεις Παλαιστίνης-Ισραήλ και ήδη οι Παλαιστίνιοι φοβούνται τα χειρότερα. Ο ίδιος ο αμερικανός πρόεδρος το ονομάζει «συμφωνία του αιώνα», μάλιστα ένα μέρος της φαίνεται να διέρρευσε προκαλώντας ακόμη μεγαλύτερες αντιδράσεις από τους Παλαιστίνιους, οι οποίοι φοβούνται ότι θα ευνοηθεί η ισραηλιτική πλευρά. Είναι γνωστές οι προθέσεις της παλαιστινιακής πλευράς να διατηρήσει την ανατολική Ιερουσαλήμ, καθώς τη θεωρεί τόσο σημαντική όσο και οι Ισραηλινοί, όμως στο σχέδιο ειρήνης του Τραμπ φαίνεται ότι πιθανότατα θα περιέχεται η πρόταση για μετακίνηση της παλαιστινιακής πρωτεύουσας στην Άμπου Ντι.

Αυτή η συμβολική κίνηση κινητοποίησε περισσότερο τους Παλαιστίνιους να οργανώσουν διαδηλώσεις που αναμένεται να κορυφωθούν στις 14 και 15 Μαΐου, την ημέρα της Ισραηλινής ανεξαρτησίας και ταυτόχρονα

ημέρα καταστροφής για τους Παλαιστίνιους που εκδιώχθηκαν από τις ισραηλινές δυνάμεις. Παλαιστίνιοι έχουν οργανώσει διαδήλωση στην Ιερουσαλήμ στις 14 Μαΐου στο σημείο όπου θα χτιστεί η νέα αμερικανική πρεσβεία.

Νεκροί και τραυματίες Παλαιστίνιοι

Στην Δυτική Όχθη και στη Γάζα, επίσης, οργανώνονται διαδηλώσεις και πορείες, λόγω της εβδομηκοστής επετείου της Νάκμπα, δηλαδή της μαζικής παλαιστινιακής εξόδου του 1948, όσο και για την αμερικανική στάση. Η επιτροπή της αραβικής κοινότητας του Ισραήλ που εκπροσωπεί περίπου δύο εκατομμύρια Παλαιστίνιους έχει συνδιοργανώσει με διάφορους φορείς, θρησκευτικούς και μη, διαμαρτυρίες στην ανατολική πλευρά, έχοντας ως σύνθημα ότι «η Ιερουσαλήμ είναι μια αραβική, ισλαμική και μια χριστιανική πόλη». Στη Γάζα ήδη από τις 30 Μαρτίου διαμαρτυρίες με χιλιάδες Παλαιστίνιους ξέσπασαν κοντά στα σύνορα και θα μεγαλώσουν τις επόμενες μέρες.

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία από τα Ηνωμένα Έθνη και το υπουργείο Υγείας, ο ισραηλινός στρατός σκότωσε 47 Παλαιστίνιους στη Γάζα από τις 30 Μαρτίου ως τώρα και τραυμάτισε 8.536 άλλους, συμπεριλαμβανομένων 793 παιδιών.

Όσον αφορά τις ελληνοϊσραηλινές σχέσεις, διεξήχθησαν και φέτος οι στρατιωτικές ασκήσεις πολεμικής αεροπορίας σε ελληνικό χώρο ανάμεσα στην Ελλάδα, την Κύπρο και το Ισραήλ. Σύμφωνα με τις ανακοινώσεις του υπουργείου Άμυνας η ετήσια τριήμερη άσκηση προσομοιώνει ένα πολύπλοκο περιβάλλον εναέριων επιθέσεων και τελείται μέσα στο πλαίσιο των διπλωματικών σχέσεων των χωρών. Στην πολεμική άσκηση συμμετείχαν διάφορες χώρες όπως η Ιταλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και οι ΗΠΑ. Το ενδιαφέρον τράβηξε όμως η συμμετοχή των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων, παρότι επισήμως δεν έχουν διπλωματικές σχέσεις με το Ισραήλ.

Όλγα Βερελή

“

Συγκροτείται ένα «βέλος», που το σώμα του είναι οι ΗΠΑ και η αιχμή του σχηματίζεται από το Ισραήλ και τη Σαουδική Αραβία. Το Ιράν αποτελεί πλέον τον ορατό και άμεσο στόχο των τριών αυτών χωρών.

Τη συνέντευξη πήρε η Τζέλα Αλιπράντη

Ο Τραμπ αποφάσισε τελικά την αποχώρηση των ΗΠΑ από τη συμφωνία για τα πυρηνικά του Ιράν. Τι επιπτώσεις αναμένεται να έχει αυτή η κίνηση;

Πρόκειται για μία ενέργεια, η οποία στην πραγματικότητα είχε προαναγγελθεί με προηγούμενες δηλώσεις, όπως ο χαρακτηρισμός της συμφωνίας για το πυρηνικό πρόγραμμα της Τεχεράνης από τον Ντόναλντ Τραμπ σαν τη «χειρότερη συμφωνία της Ιστορίας». Όμως, υπάρχουν και πολιτικές πράξεις που δείχνουν αλλαγή πολιτικής στις ΗΠΑ: ο αμερικανός πρόεδρος, χωρίς να υπάρχει κανένας εμφανής λόγος, αναγνώρισε τον Ιανουάριο που μας πέρασε ολόκληρη την Ιερουσαλήμ ως πρωτεύουσα του Ισραήλ. Αυτό σημαίνει δύο πράγματα: το ένα είναι ότι ο Ντόναλντ Τράμπ επιλέγει ως πλαίσιο της πολιτικής του τη μονομέρεια, δηλαδή δεν θέλει να παρεμβάλλονται διεθνή όργανα, θεωρεί πως το διεθνές δίκαιο δεν πρέπει να αποτελέσει εμπόδιο στον όποιο σχεδιασμό για την επιτυχία των γεωστρατηγικών του βλέψεων. Αυτό το λέω διότι το ζήτημα της Ιερουσαλήμ είναι ρυθμισμένο με αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ και υπάρχει μάλιστα στην απόφαση 181, που είναι το σχέδιο διαίρεσης της Παλαιστίνης, όπου προβλέπεται ότι η Ιερουσαλήμ θα έχει ένα ανεξάρτητο καθεστώς. Εν πάσει περιπτώσει, είναι πολύ σημαντικό να έχουμε κατά νου αυτή τη μονομέρεια, την οποία είχε εφαρμόσει ο Τζορτζ Μπους ο νεότερος, την οποία προσπάθησε να αναιρέσει ο διάδοχός του, ο Μπάρακ Ομπάμα, και τώρα διανύουμε και πάλι μία περίοδο που η μονομέρεια είναι αποκάλυπτη. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, οι ΗΠΑ αποχώρησαν από την UNESCO, επειδή ο διεθνής αυτός Οργανισμός αναγνώρισε το παλαιστινιακό κράτος, αποχώρησαν από τη Συνθήκη του Παρισιού για το κλίμα, και βεβαίως αποχώρησαν από τη Συνθήκη για τα πυρηνικά του Ιράν. Οι κινήσεις αυτές ικανοποιούν πλήρως τις απαιτήσεις δύο στρατηγικών συμμάχων των ΗΠΑ, δηλαδή του Ισραήλ και της Σαουδικής Αραβίας, που θεωρούν το Ιράν ως «υπαρξιακή απειλή» εναντίον

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΗ ΒΙΒΗ ΚΕΦΑΛΑ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Τεράστιες ανακατατάξεις στη Μ. Ανατολή

τους. Έτσι, συγκροτείται ένα «βέλος», που το σώμα του είναι οι ΗΠΑ και η αιχμή του σχηματίζεται από το Ισραήλ και τη Σαουδική Αραβία. Άρα, η πρώτη και σημαντική επίπτωση αυτής της προαναγγελθείσας αποχώρησης από τη Συμφωνία είναι ότι το Ιράν αποτελεί πλέον τον ορατό και άμεσο στόχο των τριών αυτών χωρών και αυτό σημαίνει τεράστιες ανακατατάξεις στο γεωπολιτικό και γεωστρατηγικό πεδίο της Μέσης Ανατολής, όπου στα πλαίσια της συνεχούς κρίσης διακυβεύεται η νέα αρχιτεκτονική αυτού του υποσυστήματος. Ήδη έχουμε μία πρώτη κλιμάκωση, μία πρώτη συνέπεια αυτού του βέλους, την κλιμάκωση δηλαδή ανάμεσα στο Ισραήλ και το Ιράν στο συριακό έδαφος, με τις επιθέσεις που έγιναν την Τετάρτη το βράδυ.

Κίνδυνος για τη διεθνή ειρήνη

Όπως είπατε, το Ισραήλ και η Σαουδική Αραβία χαιρέτησαν την κίνηση Τραμπ. Σε συνάρτηση με όλα αυτά που διαδραματίζονται στην περιοχή της Μέσης Ανατολής, τον πολύχρονο συριακό πόλεμο, τη στάση Ερντογάν, τις εκλογές στο Λίβανο κοκ, πώς βλέπετε να διαμορφώνεται η κατάσταση στην ευρύτερη περιοχή;

Η κατάσταση θα συνεχίσει να είναι εκρηκτική, διότι βρισκόμαστε σε μια φάση μετάβασης του διεθνούς συστήματος, η οποία παραπέμπει στο ηθικό, νομικό και πολιτικό πλαίσιο του 19ου αι., όπου κυριαρχούσε η κλασική ισχύς, μέσω της οποίας επιβαλλόταν το δίκαιο του ισχυρότερου. Πρόκειται για μία εξαιρετικά επικίνδυνη οπισθοχώρηση, όχι μόνο σε ηθικό και νομικό επίπεδο, αλλά και σε επίπεδο ασφάλειας, διότι —πλην των άλλων— οι συνθήκες έχουν αλλάξει. Η εξέλιξη αυτή θέτει σε κίνδυνο τη διεθνή ειρήνη, δεδομένου ότι όλες αυτές οι συγκρούσεις διασυνδέονται και διευρύνονται με την ανάμειξη διεθνών και περιφερειακών δρώντων, οι οποίοι δρουν και αντιδρούν αναλόγως των εξελίξεων. Για παράδειγμα: ποια θα είναι η στάση της Μόσχας σε αυτή την κλιμάκωση ανάμεσα στο Ιράν και το Ισραήλ, δεδομένου ότι το Ιράν αποτελεί έναν από τους δύο πυλώνες — ο δεύτερος είναι ο συριακός— της ρωσικής μεσανατολικής πολιτικής; Δεν είναι δυνατόν η Μόσχα να μην αντιδράσει καθόλου σε αυτή την κλιμάκωση, η οποία έχει δώσει και δείγματα ότι θα

προχωρήσει κι άλλο, θα γίνει ακόμα πιο επικίνδυνη. Αναφέρομαι στη συνέντευξη που έδωσε ο ισραηλινός πρωθυπουργός στην τηλεόραση, κατά την οποία δήλωσε ότι το Ισραήλ διαθέτει αποδείξεις ότι το Ιράν κατέχει πυρηνικά όπλα, ή ότι τέλος πάντων βρίσκεται πολύ κοντά στην απόκτησή τους, όμως δεν παρουσίασε καμία πραγματική απόδειξη για όλα αυτά που είπε. Αντιθέτως, έχουμε τις αναφορές της Διεθνούς Υπηρεσίας Ατομικής Ενέργειας, η οποία επιβλέπει το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν, σύμφωνα με τις οποίες το Ιράν τηρεί τους όρους της Συμφωνίας για το πυρηνικό του πρόγραμμα. Η αντίφαση αυτή υποδηλώνει μία κατάσταση ηθελωμένης κλιμάκωσης, η οποία όπως φαίνεται δεν πρόκειται να αποκλιμακωθεί σύντομα, δεδομένων των θέσεων της Σαουδικής Αραβίας και του Ισραήλ, των ΗΠΑ υπό τον Τραμπ κτλ. Αυτό που δεν ξέρουμε ακόμα είναι τι προτίθεται να κάνει η Ομοσπονδία της Ρωσίας —η οποία αν παρέμβει αυτή τη στιγμή δραστικά υπέρ του Ιράν θα παροξύνει κι άλλο την αντιπαλότητα της με τις ΗΠΑ— και, βεβαίως, τι είδους κλιμάκωση θα ακολουθήσει και τι είδους συνέπειες θα έχει αυτή σε χώρες της περιοχής, για παράδειγμα στο Λίβανο.

Δοκιμάζονται οι ευρωατλαντικές σχέσεις

Προς το παρόν η Ρωσία, όπως και η ΕΕ, έχουν δηλώσει ότι θα συνεχίσουν να τηρούν τη συμφωνία με το Ιράν. Αρκεί αυτό για να διατηρηθεί η συμφωνία σε ισχύ και είναι ικανοί αυτοί οι δρώντες

να έχουν έναν εξισορροπητικό ρόλο και να αποκλιμακώσουν την ένταση;

Αυτή είναι η επόμενη συνέπεια της αποχώρησης των ΗΠΑ από την Συμφωνία «5+1»-Ιράν. Πρόκειται για την τεράστια δοκιμασία στην οποία υποβάλλονται οι ευρωατλαντικές σχέσεις. Είναι σαφές ότι οι δύο πλευρές του Ατλαντικού έχουν διαφορετικές ατζέντες, διαφορετικές στοχεύσεις και αντιλήψεις αλλά και διαφορετικές δυνατότητες. Εν προκειμένω, καθοριστικό ρόλο διαδραματίζει η οικονομία, αφού η αμερικανική οικονομία έχει δείξει σημεία ανάκαμψης, πράγμα που δεν ισχύει για τις ευρωπαϊκές οικονομίες. Κατά συνέπεια, η ΕΕ έχει ανάγκη όχι μόνο την ασφάλεια —ελπίζει δηλαδή ότι η επανένταξη του Ιράν θα συνεισφέρει στην επίτευξη περιφερειακής ασφάλειας— αλλά και την ανάπτυξη των οικονομικών της σχέσεων με το Ιράν, που αποτελεί μια τεράστια αγορά με πάρα πολλές ανάγκες μετά από τόσα χρόνια οικονομικού αποκλεισμού. Επί πλέον, η ευρωπαϊκή στάση στηρίζεται και από τη γενικότερη πολιτική ρητορική της ΕΕ, δηλαδή χρήση έξυπνης ισχύος, διπλωματίας, διαλόγου, με στόχο τη διαμόρφωση μιας κατάστασης αμοιβαίου οφέλους, κλπ. Επομένως, η ΕΕ έχει κάθε λόγο να επιμένει στην «τήρηση των συμφωνηθέντων» με το Ιράν και για πρώτη φορά, τουλάχιστον από όσο ξέρω, η εκπρόσωπος εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ, η κ. Μογκερίνι, ήταν απόλυτα σαφής και κατηγορηματική στην απόφαση των Ευρωπαίων, χωρίς υπεκφυγές και ευκολόγια, να παραμείνουν στη Συμφωνία, ενώ κατέκρινε την απόφαση των ΗΠΑ να αποχωρήσουν. Πρόκειται, λοιπόν, για μία πολύ σημαντική αιτία τριβής μεταξύ Βρυξελλών και Ουάσιγκτον, που παροξύνεται από το γεγονός ότι ο αμερικανός

νός πρόεδρος έχει προαναγγείλει την επιβολή δασμών σε ευρωπαϊκά προϊόντα που εξάγονται στις ΗΠΑ. Τα δύο αυτά σημαντικά ζητήματα μπορεί να οδηγήσουν, αν όχι σε έναν εμπορικό πόλεμο, τουλάχιστον σε έντονη πολιτική ψυχρότητα και τριβές ανάμεσα σε ευρωπαίους και αμερικανούς.

Πιστεύετε ότι ο Τραμπ όντως θα προχωρήσει στην επιβολή κυρώσεων και σε όσες χώρες συνεχίσουν τη συμφωνία με το Ιράν;

Πιστεύω πως ναι. Μην ξεχνάμε ότι είχε ήδη υπάρξει η περίφημη πράξη Κένεντι-ντ' Αμάτο τη δεκαετία του '90 που επέβαλλε κυρώσεις σε όποια χώρα είχε σχέσεις με το Ιράν. Δεν βλέπω γιατί ο κ. Τραμπ θα ακολουθήσει μία άλλη γραμμή.

Στο εσωτερικό του Ιράν η απόφαση Τραμπ μπορεί να πυροδοτήσει την άνοδο της πιο αδιάλλακτης πλευράς;

Δεν νομίζω ότι υπάρχει τέτοιο ζήτημα, γιατί υπάρχει η ευρωπαϊκή στήριξη στο Ιράν, που είναι αμοιβαίως επωφελής. Το μόνο που μπορεί να κάνει αυτή η απόφαση είναι να αναζωπυρώσει τον αντιαμερικανισμό, πράγμα που δεν χρειάζεται βεβαίως, και φυσικά να συσπειρώσει το εσωτερικό μέτωπο, διότι οι Ιρανοί θα θεωρήσουν ότι για μία ακόμη φορά η χώρα τους βάλλεται αναίτιως, τη στιγμή που τηρεί τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει με τη Συμφωνία 5+1, και θα αντιληφθούν αυτή τη στάση ως μία άδικη επίθεση εναντίον του καθεστώτος της χώρας. Μία επίθεση που καθόλου δεν έχει να κάνει ούτε με τη διεθνή ειρήνη, ούτε με τη διεθνή ασφάλεια, ούτε βέβαια με την ασφάλεια του Ισραήλ.

Η περίπλοκη θέση της Ελλάδας

Στην οικονομία της Ελλάδας συγκεκριμένα τι αντίκτυπο μπορεί να έχουν αυτές οι κινήσεις που γίνονται;

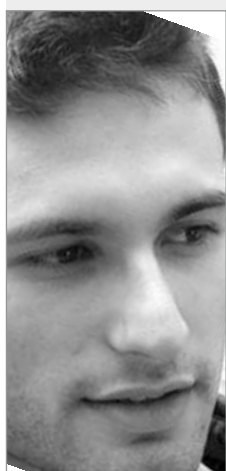
Η Ελλάδα βρίσκεται σε εξαιρετικά δύσκολη θέση, διότι έχουμε την αυξανόμενη τουρκική επιθετικότητα εναντίον της χώρας μας και ταυτόχρονα μία πολιτική που έχει εκνευρίσει όλους τους δυτικούς συμμάχους και εταίρους της Άγκυρας. Έτσι, η Ελλάδα βρέθηκε στην πλεονεκτική θέση να στηρίζεται από τις ΗΠΑ, οι οποίες είναι απολύτως δυσανεσχημένες από την τουρκική στάση. Ωστόσο, η Ελλάδα έχει απόλυτη ανάγκη της εισαγωγής πετρελαίου από το Ιράν που γίνονται με ευνοϊκότερους όρους, παράλληλα όμως η Ελλάδα χρειάζεται τη συμμαχία με το Ισραήλ, γιατί ακριβώς έχει να αντιμετωπίσει την τουρκική επιθετικότητα στα ζητήματα της ΑΟΖ, τόσο της ελληνικής όσο και

της κυπριακής. Επομένως, δημιουργούνται ανησυχίες για τη βιωσιμότητα της τετραμερούς συνεργασίας που έχει ήδη με το Ισραήλ, την Κύπρο και την Αίγυπτο, που ξεκίνησε από το 2011 και έχει φτάσει σε πάρα πολύ καλά επίπεδα αυτή τη στιγμή. Φαντάζομαι ότι το Ισραήλ, που αυτή τη στιγμή λειτουργεί μάλλον αποθαρρυντικά στις τουρκικές επιδιώξεις στη Μεσόγειο και η αμερικανική στήριξη που είχε κερδίσει η Ελλάδα θα μπουκ σε μεγάλη δοκιμασία, γιατί τόσο η Ουάσιγκτον όσο και το Τελ Αβίβ θα απαιτήσουν από την Αθήνα να δείξει μία στάση που να μην ευνοεί το Ιράν, με ό,τι αυτό μπορεί να σημαίνει. Από την άλλη πλευρά, η Ελλάδα έχει —αυτή τη φορά— την κάλυψη των ευρωπαίων εταίρων της, και ξέρουμε ότι η διπλωματία μπορεί να συμβιβάσει αντιθετικά πράγματα, να κερδίσει χρόνο κτλ.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΦΑΜΠΙΕΝ ΕΣΚΑΛΟΝ, ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑ*

Αποφασιστική η μάχη των ευρωεκλογών για την εναλλακτική αριστερά

“

Η στασιμότητα οφείλεται στην επιζήμια πολεμική της Ανυπότακτης Γαλλίας με τις

άλλες δυνάμεις της αριστεράς, κυρίως με το ΚΚΓ και τους Οικολόγους Πράσινους, αλλά και με τους πρωταγωνιστές των κοινωνικών δυνάμεων.

Η εκλογή του Εμανουέλ Μακρόν ανέτρεψε το πολιτικό τοπίο της χώρας. Ένα χρόνο μετά, τι απολογισμό μπορεί να κάνει;

Είχαμε ανατροπή και σ' αυτή, όπως και και σε ολόκληρο το πολιτικό τοπίο της χώρας. Η πρώτη πολιτική δύναμη που είχε κυριαρχήσει στην αριστερά, το Σοσιαλιστικό Κόμμα (ΣΚ), σχεδόν εξαφανίστηκε. Αυτή η δύναμη με τη λειτουργία της και τις αποφάσεις της επηρέασε και τις άλλες δυνάμεις της αριστεράς που είχαν κάποιες σχέσεις συνεργασίας μαζί της. Αυτή η εποχή τελείωσε. Η διαπίστωση αυτή είναι κοινή πια. Τα αποτελέσματά της, όμως, συνεχίζουν να παράγουν ακόμα αποτελέσματα. Το ΣΚ δεν αποτελεί πια σημείο αναφοράς. Όλος ο χώρος της αριστεράς, συνεπώς, θα πρέπει να αναδομηθεί. Ασφαλώς, υπάρχουν υποψήφιοι δυνάμεις και υποψήφιοι για να την επαναοικοδομήσουν και η βασικότερη ανάμεσα σ' αυτές είναι προφανώς η Ανυπότακτη Γαλλία, γιατί στις εκλογές του 2017 αναδείχθηκε πρώτη δύναμη στην αριστερά. Ο υποψήφιος της για την προεδρία συγκέντρωσε περίπου το 20% των ψήφων κερδίζοντας έτσι την πρώτη θέση (στο χώρο της αριστεράς). Ενώ πριν μερικά χρόνια, το μέλλον της κοινωνικής μεταρρυθμιστικής αριστεράς ήταν αβέβαιο. Με το αποτέλεσμα των προεδρικών, η αριστερά αυτή επανήλθε.

Σημάδια στασιμότητας

Ο Ζαν-Λικ Μελανσόν, ακολουθώντας

μια πολιτική μεταξύ πολεμικής και ηγεμονικών τάσεων, κατόρθωσε να συγκεντρώσει 7 εκατομμύρια ψήφους στις προεδρικές.

Για την Ανυπότακτη Γαλλία το αποτέλεσμα είναι ικανοποιητικό. Βεβαίως, η κοινοβουλευτική της ομάδα στη Βουλή έχει μια ουσιαστική αντιπολιτευτική παρουσία κατά της πολιτικής Μακρόν. Συνέβαλε να αναδειχθούν καινούργια πρόσωπα. Ωστόσο, δεν υπάρχει πια σήμερα μια ελκυστική δύναμη. Η θεαματική διεύρυνση της επιρροής της εναλλακτικής αριστεράς στην προεκλογική περίοδο και η επιτυχία της στις εκλογές ήταν αναμφισβήτητη. Από τότε, όμως, η δυναμική έχει διακοπεί. Αυτή η στασιμότητα έγινε φανερή με τα αποτελέσματα στις επιμέρους αναπληρωματικές βουλευτικές εκλογές, στις οποίες η Ανυπότακτη Γαλλία διατήρησε τις δυνάμεις της, χωρίς όμως, να σημειώνει κάποια πρόοδο. Και αυτή η στασιμότητα, θα πρέπει να προσθέσω, οφείλεται στην επιζήμια πολεμική της Α.Γ. με τις άλλες δυνάμεις της αριστεράς, κυρίως με το ΚΚΓ και τους Οικολόγους Πράσινους, αλλά και με τους πρωταγωνιστές των κοινωνικών δυνάμεων, αλλά και στις εσωτερικές της τριβές, όπως συνέβη πρόσφατα, με την βουλευτίνα Κλεμεντίν Οτέ, η οποία είχε ασκήσει κριτική για τη δογματική αντιμετώπιση (εκ μέρους της ηγεσίας της Α.Γ.) του συνδικαλιστικού κινήματος.

Αυτή η τακτική χάραξης των διαχωριστικών γραμμών, πολύ καθαρών απέναντι στο ΣΚ και τις άλλες οργανώσεις της αριστεράς, μπορούσε να δικαιολογηθεί στην προεκλογική περίοδο, γιατί το διακύβευμα για την Ανυπότακτη Γαλλία, εκείνη τη στιγμή, ήταν να κάνει γνωστή στη χώρα τη νέα ιδεολογική και πολιτική της ταυτότητα. Οι προεδρικές εκλογές, όμως, ανέδειξαν καινούργια πολιτικά προβλήματα και ένα διαφορετικό πολιτικό τοπίο, όπου ο μακρονισμός αναδείχθηκε, σε εθνικό επίπεδο, κεντρική πολιτική δύναμη, σε πολύ σύνθετες συνθήκες. Και από την άλλη, όλες οι άλλες πολιτικές δυνάμεις βγήκαν αποδυναμωμένες. Συνεπώς, εδώ, θα πρέπει χωρίς αμφιβολία η Ανυπότακτη Γαλλία να συναντηθεί με νέες μορφές συνεργασίας με τις άλλες αριστερές πολιτικές δυνάμεις.

Η προοδευτική εξαφάνιση του διαχωρισμού μεταξύ αριστεράς-δεξιάς στον πολιτικό λόγο κάνει πιο δύσκολη αυτή την αναδόμηση;

Το πρόβλημα δεν είναι τόσο ότι εξαφανίστηκε η αντιπαράθεση μεταξύ δε-

ξιάς-αριστεράς, όσο ότι άλλαξε το περιεχόμενο της. Σήμερα (αυτή η αντίθεση) καθορίζεται με όρους «κουλτούρας», αντιπαράθετοντας στους εθνικισμούς και την ταυτότητα, ένα πρόσωπο πιο ανοιχτό, πιο κοσμοπολίτικο. Αυτό το είδαμε στο δεύτερο γύρο με τους Μακρόν/Λεπέν.

Αυτή η αντιπαράθεση ελαχιστοποιεί, και μάλιστα αφήνει κατά μέρος, όλα τα κοινωνικά, οικολογικά, δημοκρατικά προβλήματα... Όλα αυτά που βρίσκονταν –και βρίσκονται– στην καρδιά της πολιτικής ταυτότητας της εναλλακτικής αριστεράς και γι' αυτό ακριβώς το κοινωνικό κίνημα σήμερα εκφράζει και αποτελεί μια ελπίδα για την αριστερά. Θέτει μια νέα θεματική στην ατζέντα και υπενθυμίζει ότι η πολιτική ρήξη θα πρέπει ακόμα να καθορίζεται από τα κοινωνικά προτάγματα. Αυτή η αποσαφήνιση καθίσταται αναγκαία, γιατί στο εξής το πολιτικό τοπίο θα αντιπαράθετаться σε τρεις πόλοι: του μακρονισμού, ενός άλλου ακόμα πιο δεξιού και με ακροδεξιές αποχρώσεις, υιοθετώντας τις θέσεις της και ενός τρίτου της εναλλακτικής αριστεράς. Αυτό το παιχνίδι για τρεις κάνει πιο επιτακτική την ανάγκη να ξαναδούμε τις στρατηγικές.

Μπροστά στις ευρωεκλογές

Οι ευρωεκλογές μπορούν να σηματοδοτήσουν μια νέα αποφασιστική εξέλιξη;

Όλοι θα επιχειρήσουν να καταμετρήσουν τις δυνάμεις τους. Σήμερα δεν υπάρχουν μεγάλες πρωτοβουλίες για την ενότητα της αριστεράς. Κάθε δύναμη φαίνεται πως θα θελήσει να δει πόσο μετράει και έτσι διατρέχει το μεγάλο κίνδυνο της αυτοδιάψευσης -που θα έχει όμως συνέπειες για όλο τον κόσμο της αριστεράς- όπως η Ανυπότακτη Γαλλία, η οποία θέλει να δείξει ότι είναι η μόνη δύναμη που μετράει στην αριστερά. Μια δύναμη, όμως, που μπορεί ενδεχομένως να είναι και αυτή πολύ μικρή. Αυτή η εκλογική μάχη θα είναι αποφασιστική, όπως ήταν όλες οι εκλογικές μάχες, κυρίως οι ευρωεκλογές το 2009, που σηματοδότησαν την αρχή της δυναμικής του Μετώπου της Αριστεράς. Είναι σίγουρο ότι θα υπάρξει το πριν και το μετά στις ευρωεκλογές.

* Η συνέντευξη δόθηκε στην εφημερίδα Humanité
Μετάφραση: Μ.Κ.

Τουρνουά μπάσκετ

Τάπα στο ρατσισμό

Αντιφασιστική Πρωτοβουλία Περάματος

Ζούμε μαζί
παίζουμε μαζί

Αλληλεγγύη σε πρόσφυγες και μετανάστες
Ανοιχτά σύνορα για όλους
Ανοιχτά σχολεία για όλα τα παιδιά
Εξω οι φασίστες από τις γειτονιές μας

Κυριακή 13/5 11.30π.μ
Πλατεία Δημητριάδη, Λ. Δημοκρατίας, στάση Σίδερα, δίπλα στα καζάνια

Στηρίζουν και Συμμετέχουν

ΑΝΑΣΥΝΘΕΣΗ- ΟΝΡΑ, ΑΝΤΙΦΑΣΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΑΘΗΝΑ-ΠΕΙΡΑΙΑ, ANTINAZI ZONE, ΔΙΚΤΥΟ ΓΙΑ ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ, ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΦΑΒΕΛΑ, ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΛΕΞΗ ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ ΚΑΡ / ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ, ΞΕΚΙΝΗΜΑ, ΡΟΣΙΝΑΝΤΕ, ΧΩΡΟΣ ΣΤΕΓΑΣΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ CITY PLAZA

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΜΑΣΙΜΟ ΜΟΝΤΟΝΕΖΙ, ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΣΤΟ ΑΥΤΟΝΟΜΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΟΥ ΜΕΞΙΚΟΥ

Υπάρχει μεγάλη απόρριψη των παραδοσιακών πολιτικών δυνάμεων

Με τον κεντροαριστερό Λόπεζ Ομπραντόρ να προηγείται στις δημοσκοπήσεις, συνεχίζεται η προεκλογική περίοδος στο Μεξικό ενόψει των προεδρικών εκλογών. Ο Μάσιμο Μοντονέζι, κοινωνιολόγος, ιστορικός, συγγραφέας, και συντονιστής του Συλλόγου Γκράμσι του Μεξικού, μιλάει στην «Εποχή» για τις εκλογές, τη μεξικανική Αριστερά και την προοπτική των αγώνων ενάντια στο νεοφιλελευθερισμό.

Τη συνέντευξη πήρε
ο Δημήτρης Γκιβισής

Ποια είναι η γενική εικόνα της σημερινής κατάστασης στο Μεξικό;

Το Μεξικό βρίσκεται σε μια κρίσιμη κατάσταση. Σε διαρθρωτικό επίπεδο βρίσκεται σε οικονομική στασιμότητα, με μια εξάρτηση που προκαλεί ασφυξία και με μια άγρια λεηλασία του ορυκτού πλούτου. Στο θεσμικό πολιτικό επίπεδο έχουμε ένα κράτος που δεν πληροί τις συνταγματικές επιταγές και διάφορες κυνικές ομάδες με διεφθαρμένους ηγέτες, οι οποίοι διαιωνίζονται στην εξουσία, και μέσω της εναλλαγής τους σε αυτήν προωθούν την εμπορευματοποίηση των δημόσιων και των κοινών αγαθών μέσω των λεγόμενων «διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων» στους τομείς της ενέργειας, της εκπαίδευσης και της εργασίας. Παράλληλα, το οργανωμένο έγκλημα που έχει στενούς δεσμούς με διάφορους δημόσιους θεσμούς, οι οποίοι είναι συνενοχοί, έχει δημιουργήσει ένα κλίμα ενδημικής βίας. Σε αυτό συμβάλλει και η δήθεν αντίδραση του κράτους, που είναι μια απάντηση τήρησης του νόμου, της τάξης και της ασφάλειας με σαφή ταξικά χαρακτηριστικά, καθώς και η στρατιωτικοποίηση μεγάλων τμημάτων της χώρας που ανατροφοδοτεί την ακόμα περισσότερη βία και, συγχρόνως, χρησιμεύει ως κάλυμμα για τις διώξεις αγωνιστών και ακτιβιστών, ιδιαίτερα σε περιοχές που υπάρχουν τοπικές αντιστάσεις ενάντια στα μεγάλα ενεργειακά έργα, ή εργατικών κινημάτων που αγωνίζονται κατά των εργοδοτών σωματείων.

Η υποψηφιότητα Ομπραντόρ

Πλησιάζοντας προς τις εκλογές, ο Λόπεζ Ομπραντόρ διατηρεί ένα σταθερό προβάδισμα. Πώς το ερμηνεύεις; Σε ποιες κοινωνικές συμμαχίες στηρίζεται;

Οι δημοσκοπήσεις δείχνουν ότι προηγείται, αλλά κρύβουν και άλλα πράγματα. Με μια δεύτερη ανάγνωση βλέπουμε ότι μεγάλα τμήματα των λαϊκών στρωμάτων και των μεσαίων τάξεων απορρίπτουν τα παραδοσιακά πολιτικά κόμματα και τις ηγεσίες τους. Πρωτίστως το PRI, που κυβερνούσε από την ίδρυσή του το 1929 μέχρι το 2000 και σήμερα ασκεί την Προεδρία της Δημοκρατίας, το PAN, το οποίο κυβέρνησε μεταξύ 2000 και 2012, και το PRD, που διοίκησε την Πόλη του Μεξικού από το 1997 και προσχώρησε πρόσφατα στο PAN για να αντιμετωπίσει την υποψηφιότητα του Ομπραντόρ, ο οποίος προ-

έκυψε από τις τάξεις του και το 2014 ίδρυσε το MORENA (Κίνημα Εθνικής Αναγέννησης). Η στήριξη προς τον Ομπραντόρ είναι περισσότερο η αρνητική έκφραση μιας απόρριψης, παρά μια πεπεισμένη στήριξη σε ένα πολιτικό σχέδιο που απλώς προτείνει την επιστροφή σε κάποια κρατική παρέμβαση σε βασικούς τομείς της κοινωνικής πολιτικής και τον περιορισμό των ιδιωτικοποιήσεων, χωρίς να επηρεάζονται όμως οι επιχειρηματικές ομάδες και η καπιταλιστική συσσώρευση. Είναι αλήθεια ότι στο πλαίσιο του εκφυλισμού και της κοινωνικής και ηθικής κρίσης, ο Ομπραντόρ ξεχωρίζει για την ειλικρίνειά του και την απλότητα του σχεδίου του και του λόγου του. Έτσι, πολλά τμήματα διάφορων πολιτικών φυλών καταλήγουν σε μια επιλογή μόδας εξαιτίας του ομοιοπαθούς, θεωρώντας ότι αυτός πρόκειται να είναι ο μελλοντικός πρόεδρος ή ότι, σε κάθε περίπτωση, θα εγγυάται θέσεις εργασίας σε δημόσιους τομείς. Από την άλλη πλευρά, η υποψηφιότητά του εγείρει ένα σημαντικό επίπεδο απόρριψης στα ανώτερα στρώματα και ειδικότερα στις οικονομικές ελίτ και στα μέσα ενημέρωσης που τις υποστηρίζουν. Παρόλο που ο Ομπραντόρ δείχνει μια σχετικά φιλική στάση απέναντί τους και τους υπόσχεται ειρήνη, δεν του συγχωρούν τον εξωραϊσμό του και την πιστή κοινωνική του βάση.

Οι επιθέσεις που δέχεται από τα αριστερά του πού εστιάζονται;

Τα πιο πολιτικοποιημένα και ριζοσπαστικά τμήματα τον επικρίνουν όχι μόνο για το μετριοπαθές πρόγραμμά του, που υπόσχεται απλές διορθωτικές κινήσεις μέσα στο νεοφιλελεύθερο μοντέλο, αλλά και για την έλλειψη δημοκρατίας μέσα στο MORENA. Οι επικριτές του αναφέρονται επίσης στο αυταρχικό ύφος του χαρισματικού ηγέτη που ακολουθεί, καθώς και στην έλλειψη πραγματικού ανοίγματος σε άλλες εκφράσεις της κοινωνικής αριστεράς ή των συνεχιζόμενων κοινωνικών αγώνων. Ακόμα του καταλογίζουν ότι άνοιξε τις πόρτες της εκστρατείας του και του κόμματός του σε όλους τους φυγόδικους του PRI, του PAN και του PRD, σε ανθρώπους αμφιβόλου ηθικής, ακόμα και σε πολλούς που έχουν ένα δεξιό υπόβαθρο και μάλιστα αντιτάχθηκαν σφοδρά στους λαϊκούς αγώνες και στα κοινωνικά κινήματα του πρόσφατου παρελθόντος. Τέλος, οι δημοσκοπήσεις δείχνουν ένα προβάδισμα στον Ομπραντόρ, αλλά δεν εξετάζουν τους ελιγμούς των αντιπάλων του, τόσο με την έντονα κατευθυνόμενη λειτουργία των ΜΜΕ, όσο και με την πε-

λατειακή χειραγώγηση των ψηφοφόρων που δεν αποκλείει ακόμη και μια πιθανή εκλογική απάτη στο στυλ του 2006.

Οι δυνατότητες της Αριστεράς

Πώς αποτιμάς την εκστρατεία της Μαριτσοού; (σημ: η πρώτη ιθαγενής γυναίκα που θα διεκδικούσε την προεδρία της χώρας δεν κατάφερε τελικά να συγκεντρώσει τις 866.000 υπογραφές που χρειαζόταν).

Η εκστρατεία της προσπάθησε να θέσει το θέμα του αντικαπιταλισμού, της αντίστασης και των αγώνων από τα κάτω. Κάτι που θα μπορούσε να συμβάλει στη δημιουργία μιας συνομοσπονδίας και σε μια σύγκλιση δυναμικών. Ωστόσο, πέρα από τα οργανωτικά προβλήματα που είχε, πλήρωσε και το κόστος ενός γενικότερου δυσμενούς πλαισίου. Τόσο επειδή βρισκόμαστε σε μια περίοδο σχετικής αδυναμίας των αγώνων, όσο και επειδή η εθνική κατάσταση ωθεί προς την «χρήσιμη ψήφο» στον Ομπραντόρ, συμπεριλαμβανομένων και ανθρώπων που πολιτικά είναι στα αριστερά του. Να σημειώσω επίσης ότι το EZLN (Στρατός των Ζαπατίστας για την Εθνική Απελευθέρωση) που προώθησε την υποψηφιότητα της Μαριτσοού, μετά την αποτυχημένη εμπειρία της εκστρατείας «Otra campa a» (Άλλη καμπάνια) το 2006, δεν είχε την ικανότητα να κινητοποιήσει την εθελοντική δράση και την ενεργή συμμετοχή σε πολλές περιφέρειες.

Βλέπεις ελπιδοφόρες προοπτικές για τη μεξικανική Αριστερά;

Κατά τη γνώμη μου, η μεξικανική Αριστερά βιώνει μια φάση αδυναμίας. Αφενός, επειδή η κατάσταση της βίας στη χώρα δημιουργεί φόβο και εμποδίζει τις διαδικασίες πολιτικοποίησης, ριζοσπαστικοποίησης και κινητοποίησης. Αφετέρου, επειδή, κατά συνέπεια, ο Ομπραντόρ και το MORENA αποδεικνύουν, από την άποψη της σοσιαλιστικής και δημοκρατικής Αριστεράς, μια προφανή αποτυχία και οπισθοδρόμηση ακόμα και σε σχέση με το σοσιαλδημοκρατικό PRD που ιδρύθηκε το 1989. Θα ήταν καλό να κερδίσει ο

Ομπραντόρ, όχι μόνο για να περιορίσει τη ζημιά του διεφθαρμένου νεοφιλελευθερισμού και της βίας από την οποία υποφέρει το Μεξικό, αλλά και για να απελευθερώσει το χώρο της σχετικής Αριστεράς που καταλαμβάνει. Οι δυνατότητες και οι ελπίδες για την αναζωπύρωση της Αριστεράς στο Μεξικό υπάρχουν και διαχέονται στους αγώνες, στις οργανώσεις και στα κινήματα που υποστηρίζουν μια πιο ριζοσπαστική εναλλακτική λύση με αντικαπιταλιστική κατεύθυνση. Συγκεκριμένα, μεσοπρόθεσμα ένα σημαντικό τμήμα αυτής της δυνατότητας είναι η γενιά των νέων και των φοιτητών που κινητοποιήθηκαν το 2012 ενάντια στην εκλογική νοθεία που έκανε ο πρόεδρος Πένια Νέτο, που συγκρούστηκαν στις μεγάλες διαδηλώσεις του 2014, και που έχουν δώσει πολλούς αγώνες κατά της πολιτικής βίας και της κρατικής καταστολής.

Οπισθοδρόμηση στην κριτική σκέψη

Τελειώνοντας, θέλω να μας ενημερώσεις για την κατάσταση της ριζοσπαστικής σκέψης στο Μεξικό.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η κριτική σκέψη, και ο μαρξισμός ειδικότερα, βιώνουν επίσης μια οπισθοδρόμηση σε σχέση με τη δεκαετία του 1970 και ακόμη και με τη δεκαετία του 1990, όταν η εξέγερση των Ζαπατίστας ήταν ένα γεγονός τεράστιας σημασίας που προκάλεσε τη ριζοσπαστική κριτική και δεν απέρριψε τον μαρξισμό. Ταυτόχρονα, όμως, ακόμη και μέσα σε αυτήν την τάση της αποθάρρυνσης, είναι σήμερα αρκετοί οι πολιτικοποιημένοι και κινητοποιημένοι τομείς που δείχνουν ενδιαφέρον και ευαισθησία προς τη ριζοσπαστική κριτική σκέψη. Ειδικότερα, υπάρχουν ορισμένοι σημαντικοί θύλακες ως προς την παραγωγή εναλλακτικής γνώσης, γιατί εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά δημόσια και αυτόνομα πανεπιστήμια, στα οποία μελετώνται και αναπαράγονται οι μαρξιστικές, μεταμαρξιστικές και νεομαρξιστικές παραδόσεις.

«Δεν είναι μόνο η μυρωδιά, το αισθητικό ζήτημα, αλλά και όσα ενδεχομένως αιωρούνται και δεν μυρίζουν», περιγράφεται ο δυνητικός κίνδυνος για την υγεία των κατοίκων, αλλά και για το ήδη επιβαρυνμένο περιβάλλον της περιοχής

Τρεις διαδοχικές πορείες πραγματοποίησαν κάτοικοι, φορείς και σωματεία, με τη συμμετοχή και της δημοτικής αρχής, στη Δραπετσώνα στα τέλη της περασμένης εβδομάδας με αφορμή ένα ακόμα επεισόδιο έντονης δυσοσμίας στην ευρύτερη περιοχή. Οι κάτοικοι με σύνθημα «Όχι στα καζάνια – Ναι στη ζωή» απαίτησαν την απομάκρυνση των ρυπογόνων βιομηχανικών εγκαταστάσεων της περιοχής, καταλήγοντας στις εγκαταστάσεις της εταιρείας πετρελαιοειδών Oil One, που γειτνιάζει με το τμήμα της περιοχής των Λιπασμάτων, που παραχωρήθηκε στο δήμο Δραπετσώνας-Κερατσινίου πριν δύο περίπου χρόνια. Πρόσφατα, σημειώθηκαν και άλλα ανάλογα επεισόδια τόσο στην Ελευσίνα, περιοχή με αντίστοιχα βαριές βιομηχανικές εγκαταστάσεις, όσο ξανά στις περιοχές της Δραπετσώνας, του Περσμάτων, αλλά και της πόλης του Πειραιά, καθιστώντας τη δυσοσμία σχεδόν μόνιμη.

«Το πρόβλημα είναι εντονότατο», σημειώνει στην «Εποχή» ο Χρήστος Βρεττάκος, δήμαρχος Κερατσινίου-Δραπετσώνας, τονίζοντας ότι «δεν είναι μόνο η μυρωδιά, το αισθητικό ζήτημα, αλλά και όσα ενδεχομένως αιωρούνται και δεν μυρίζουν», περιγράφοντας το δυνητικό κίνδυνο για την υγεία των κατοίκων, αλλά και για το ήδη επιβαρυνμένο περιβάλλον της περιοχής, που τους καλοκαιρινούς μήνες ή όταν φυσάνε νότιοι άνεμοι ενισχύεται. Οι έλεγχοι που την πραγματοποιήσαν οι αρμόδιες περιφερειακές και κρατικές υπηρεσίες μέχρι στιγμής δεν έχουν φέρει αποτέλεσμα, καθώς δεν μπορούν να αναγνωρίσουν ούτε την προέλευση, ούτε και το είδος του υπεύθυνου για τη δυσοσμία ρύπου.

Οι επιπτώσεις των βιομηχανιών

Η περιοχή του Κερατσινίου και της Δραπετσώνας έχει πολλές μνήμες από τον υπεριονομικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο βαριών βιομηχανικών δραστηριοτήτων τις περασμένες δεκαετίες. «Ζούμε στην πόλη από τότε που γεννηθήκαμε», σημειώνει ο δήμαρχος της πόλης, «μπορούμε να εντοπίσουμε πιθανές πηγές του προβλήματος». Οι κάτοικοι της περιοχής είδαν τα επεισόδια δυσοσμίας να αυξάνονται σε ένταση και συχνότητα τα δύο τελευταία χρόνια όταν και ξεκίνησε, πολύ κοντά σε κατοικημένη περιοχή και σχολεία, η δραστηριότητά της η Oil One, εταιρεία πετρελαιοειδών, η οποία από τότε έχει επεκτείνει την άδεια λειτουργίας της και έχει αποκτήσει και άδεια εμπορίας πετρελαιοειδών από τον Σεπτέμβριο του 2017. Η άδεια αυτή δεν έχει ακόμα ανακληθεί, παρά τη ρητή δέσμευση του υπουργείου Ενέργειας και Περιβάλλοντος μετά τις έντονες αντι-

δράσεις τοπικής κοινωνίας, δημοτικής αρχής και του αντιπεριφερειάρχη Πειραιά, Γιώργου Γαβρίλη. Οι κάτοικοι της περιοχής θεωρούν ότι η ρυπογόνα δραστηριότητα της συγκεκριμένης εταιρείας επιβάλλει την περιοχή, όχι όμως αποκλειστικά. Οι εγκαταστάσεις της τοιμενοτοβιομηχανίας Lafarge, αν και δεν κατάφεραν να αποκτήσουν άδεια παρασκευής σκυροδέματος, συσκευάζουν το τοιμενό τους σε εγκαταστάσεις της Χαλκίδας, δημιουργώντας ένα νέφος τοιμενοδόκων πάνω από την πόλη κάθε φορά που έρχεται καινούριο φορτίο, ενώ μόνιμο κίνδυνο αποτελούν οι 7 ανεργές δεξαμενές των ΕΛΠΕ στην περιοχή, δίπλα στις 149 δεξαμενές (44 ανεργές) πέντε εταιρειών παραγωγής και εμπορίας πετρελαιοειδών του γειτονικού Περσμάτων. Επιπλέον, εκφράζονται φόβοι για τη λειτουργία του ΚΕΛ Ψυτάλλειας, που εδώ και αρκετό καιρό λειτουργεί οριακά σε ό,τι αφορά τα λήμματα που δέχεται και το ρυπαντικό φορτίο που επεξεργάζεται για την απόρριψη βιομηχανικών αποβλήτων στο δίκτυο της ΕΥΔΑΠ, αλλά και για μη αδειοδοτημένες βιομηχανικές δραστηριότητες σε όλο το παρκότιο μέτωπο.

Όπως επισημαίνει ο Γιώργος Γαβρίλης στην «Εποχή», «το πρόβλημα είναι πολυπαραγοντικό και περίπλοκο ως προς τον εντοπισμό της πηγής, αλλά και των ποσοτικών και ποσοτικών χαρακτηριστικών των ρύπων». Συμπληρώνει, δε, ότι «εκτός από τη ρύπανση καθ' αυτή, πρέπει να λάβουμε υπόψη τις ατμοσφαιρικές και συναφείς συνθήκες υπό τις οποίες εκδηλώνεται και εξελίσσεται κάθε φορά το πρόβλημα τη θερμοκρασία, την υγρασία, τους ανέμους, την ηλιοφάνεια κλπ. Επίσης πρέπει, και θα το πράξουμε, να εξετασούμε και την πιθανότητα αυτό να προέρχεται από πηγές εκτός εθνόρας».

Αμέσως μετά το τελευταίο επεισόδιο δυσοσμίας, τόσο η Oil One όσο και η ΕΥΔΑΠ εξέδωσαν ανακοινώσεις με τις οποίες αρνούνται την ανάμειξη τους. «Η άφιξη λειτουργία των εγκαταστάσεων της Oil One επιβεβαιώθηκε κατά τους δύο τελευταίους ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν στις 3 Μαΐου από κλιμάκιο της Υπηρεσίας Επιθεωρητών Περιβάλλοντος και του Τμήματος Ελέγχου Περιβάλλοντος της Περιφερειακής Ενότητας Πειραιώς, καθώς επίσης και από τους έξι απροειδοποίητους ελέγχους που έχουν πραγματοποιηθεί το τελευταίο χρονικό διάστημα από τις αρμόδιες ελεγκτικές αρχές», σημειώνει η εταιρεία πετρελαιοειδών, ενώ σε άλλο σημείο της ανακοίνωσής της δηλώνει πρόθυμη «να συνεργαστεί με όλους τους αρμόδιους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης, του κράτους, της πανεπιστημιακής και της επιστημονικής κοινότητας, για τον εντοπισμό της πηγής της συγκεκριμένης οσμής και

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΕΝΙΚΕΥΜΕΝΗ ΔΥΣΟΣΜΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Να ταυτοποιηθούν άμεσα οι υπαίτιοι της ρύπανσης

γενικώς στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος και τη βελτίωση των συνθηκών που επικρατούν στην περιοχή». Η ΕΥΔΑΠ, εξάλλου, «διαβεβαιώνει ότι δεν υφίσταται κανένα απολύτως πρόβλημα στη λειτουργία που διαπερνά την περιοχή και φυσικά στις εγκαταστάσεις της Ψυτάλλειας. Συνεπώς, δεν φέρει καμιά ευθύνη για τη δυσοσμία που επικρατεί στην περιοχή».

Αναγκαίος ο άμεσος έλεγχος

Η ένταση του επεισοδίου δυσοσμίας ήταν τόσο μεγάλη που ο δήμος Κερατσινίου-Δραπετσώνας αναγκάστηκε να κλείσει σχολεία της περιοχής για μια μέρα από το φόβο της έκθεσης παιδιών σε άγνωστο χημικό παράγοντα με απρόβλεπτες συνέπειες. Παράλληλα, ο αντιπεριφερειάρχης Πειραιά και οι δήμαρχοι Πειραιά, Γιάννης Μώραλης, Νίκαιας-Αγ. Ι. Ρέντη, Γιώργος Ιωακείμης, Κερατσινίου-Δραπετσώνας, Χρήστος Βρεττάκος, Κορυδαλλού, Σταύρος Κασσιμάτης, και Περσμάτων, Γιάννης Λαγουδάκης, κατέθεσαν υπόμνημα στα συναρμόδια υπουργεία Περιβάλλοντος και Υγείας τονίζοντας την απόλυτη ανάγκη να ενεργοποιηθούν οι μηχανισμοί «της κεντρικής διοίκησης, κατά παρέκκλιση των τυπικών και χρονοβόρων διαδικασιών». «Επειδή η επιλογή να αναθέσει η περιφέρεια τη διερεύνηση του φαινομένου σε εξειδικευμένο ερευνητικό εργαστήριο δεν μπορεί να ολοκληρωθεί ως διαδικασία των εύλογων χρονικών διαστημάτων και η εμπειρία δείχνει ότι ανάλογες διαδικασίες χρειάζονται έως και δύο έτη για να ολοκληρωθούν, θεωρούμε ότι είναι απαραίτητη και απόλυτως αιτιολογημένη η κατ' επείγουσα και κατά παρέκκλιση των ισχυουσών διατάξεων ανάθεση της διενέργειας συστηματικών μετρήσεων στην ευρύτερη περιοχή, σε επιστημονικά εργαστήρια που θα διαθέσει την επιστημονική στελέχωση, την τεχνική υποδομή για τη διενέργεια μετρήσεων (δειγματοληψίες), την επεξεργασία των δειγμάτων, την επιστημονική επάρκεια για την ερμηνεία των αποτελεσμάτων, την εμπειρία και την εξωθεν αντικειμενική μαρτυρία της ανεξαρτησίας και της υπευθυνότητας ως προς τα αποτελέσματα που θα ανακοινούνται. Τέτοια εργαστήρια μπορούν να αναζητηθούν στο Εθνικό Αστεροσκοπείο, στο Δημόκριτο, στο ΕΜΠ», προτείνει, καθώς το σώμα επιθεωρητών Περιβάλλοντος, η ΕΥΔΑΠ και οι περιφερειακές υπηρεσίες έχουν δηλώσει ότι δεν έχουν τον απαραίτητο εξοπλισμό.

Παράλληλα, δήμαρχοι και αντιπεριφερειάρχης ζήτησαν τη συγκρότηση μεικτών κλιμακίων από τις συναρμόδιες υπηρεσίες Περιβάλλοντος (ΥΠΕΚΑ, περιφέρεια), συ-

νεπαικουρούμενων από το κατά περίπτωση αναγκαίο προσωπικό (π.χ. αστυνομία, εισαγγελία, ιατρικούς, μηχανικούς), ώστε να πραγματοποιηθούν έκτακτοι έλεγχοι σε όλες τις νόμιμα λειτουργούσες εγκαταστάσεις της περιοχής (ενδεικτικά: διυλιστήρια, μονάδες επεξεργασίας υγρών αποβλήτων, μονάδες διαχείρισης φυσικού αερίου, μονάδες παραγωγής, αποθήκευσης, διακίνησης χημικών προϊόντων κ.ά.) και συστηματικοί έλεγχοι για τον εντοπισμό δραστηριοτήτων που λειτουργούν χωρίς άδεια ή καθ' υπέρβαση της αδειοδότησής τους. Ζήτησαν, επίσης, να εκπονηθεί και να υλοποιηθεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο αστυνόμευσης περιοχών και σημείων, που από την εμπειρία είναι γνωστό ότι πραγματοποιούνται παράνομες δραστηριότητες (π.χ. περιοχή Σχιστού), και να πραγματοποιηθεί πλήρης έλεγχος του δικτύου από την ΕΥΔΑΠ, προκειμένου να εντοπιστούν παράνομες συνδέσεις από βιομηχανίες ή βιοτεχνίες της περιοχής, καθώς επίσης και να γίνει έλεγχος στις εγκαταστάσεις του Ακροκέραμου και του ΚΕΛ Ψυτάλλειας.

Σχέδιο για τη μέτρηση ρύπων

Σε συνάντηση που πραγματοποιήθηκε την περασμένη Τετάρτη μεταξύ του αναπληρωτή υπουργού Περιβάλλοντος, Σ. Φάμελλου, των αντιπεριφερειάρχων Πειραιά και Δυτικής Αττικής και του δημάρχου Δραπετσώνας-Κερατσινίου υιοθετήθηκαν

κάποιες από τις προτάσεις του υπομνήματος. Πιο συγκεκριμένα, εντός της επόμενης εβδομάδας καταρτίζεται από την Ειδική Γραμματεία Σώματος Επιθεωρητών και Ελεγκτών «με τη συμβολή της ακαδημαϊκής και επιστημονικής κοινότητας, των αρμόδιων υπηρεσιών του ΥΠΕΝ και των δύο βαθμών αυτοδιοίκησης» ένα σχέδιο διενέργειας μετρήσεων ειδικών ατμοσφαιρικών ρύπων στην περιοχή με κατάλληλη μεθοδολογία επεξεργασίας τους, προκειμένου να καταστεί δυνατή η ταυτοποίηση της πηγής δυσοσμίας. Το σχέδιο θα διασφαλίζει κατάλληλη περιοδικότητα και χωρική κατανομή και, δίνοντας έμφαση στις περιοχές όπου υπάρχουν επαναλαμβανόμενα περιστατικά δυσοσμίας και όχλησης πολιτών, θα περιλαμβάνει και προμήθεια κατάλληλου εξοπλισμού για τη δειγματοληψία και την επεξεργασία των δειγμάτων. Θα έχει, δε, τη μορφή προγραμματικής σύμβασης, η οποία θα συγχρηματοδοτηθεί από την περιφέρεια Αττικής και το Πράσινο Ταμείο. Επιπλέον, θα αξιολογηθεί το δίκτυο σταθμών μέτρησης ατμοσφαιρικής ρύπανσης στις περιοχές της Δυτικής Αττικής και Πειραιά, για να εξεταστεί η προσθήκη αναλυτών ειδικών ρύπων και πιθανά νέα χωροθέτηση τους από τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΕΝ και της περιφέρειας Αττικής. Θα πραγματοποιηθούν επίσης έλεγχοι σε όλους τους πιθανά ρυπασμένους χώρους, ιδιαίτερα κατά μήκος της ακτογραμμής της περιοχής σε εγκαταλελειμμένες δραστηριότητες ή σε παλιές αποθέσεις, προκειμένου να ενταχθεί η αποκατάστασή τους στο επιχειρησιακό πρόγραμμα Υποδομών Μεταφορών, Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΥΜΕ-ΠΕΡΑΑ), με ευθύνη του ΥΠΕΝ, δίνοντας προτεραιότητα σε περιοχές που γειτνιάζουν με τις κοινωνικές και οικονομικές δραστηριότητες της περιοχής. Τέλος, θα διερευνηθεί η δυνατότητα εγκατάστασης από την ΕΥΔΑΠ συστήματος μετρήσεων/παρακολούθησης για συγκεκριμένους ρύπους, σχετικούς με τη δραστηριότητά της. Επιπλέον, αποφασίστηκε η εντατικοποίηση των περιβαλλοντικών ελέγχων σε όλη την περιοχή από την περιφέρεια Αττικής μέσω της συγκρότησης Κλιμακίου Ελέγχου Ποιότητας Περιβάλλοντος, με τη

συμμετοχή του Σώματος Επιθεωρητών Περιβάλλοντος και τη διεξαγωγή περιοδικών ελέγχων σε όλες τις δραστηριότητες. «Αυτό που σχεδιάζουμε θέλουμε να διαθεστεί επάρκεια, επιστημονική πληρότητα και αξιοπιστία, γι' αυτό επιλέγουμε στο σχεδιασμό αυτό να περιλάβουμε επιστημονικά εργαστήρια, ινστιτούτα και ΑΕΙ που διαθέτουν την επιστημονική γνώση, αλλά και τον κατάλληλο εξοπλισμό. Όπου χρειαστεί ή κριθεί απαραίτητο, η περιφέρεια θα συμβάλει στην αγορά εξοπλισμού», τονίζει ο κ. Γαβρίλης στην «Εποχή» για τις αποφάσεις της συνάντησης. «Ήδη η περιφέρεια υλοποιεί προγράμματα παρακολούθησης της ποιότητας τη ατμόσφαιρας στο λιμάνι του Πειραιά, αλλά και της ποιότητας των θαλάσσιων υδάτων με το ΕΛ-ΚΕΘΕ και το Αστεροσκοπείο», συνεχίζει, ορίζοντας ως άμεσες προτεραιότητες την προγραμματική σύμβαση και τη σάρωση της περιοχής με ελέγχους που θα πραγματοποιηθούν από μικτά κλιμάκια των εμπλεκόμενων φορέων.

Αναμένοντας τη μετεγκατάσταση

Ο κ. Βρεττάκος βρίσκει ότι οι αποφάσεις «είναι σε θετική κατεύθυνση σε ό,τι αφορά την οικοδόμηση ενός μηχανισμού που θα επιβεβαιώσει το πρόβλημα», τονίζοντας ότι και αυτές «θα κριθούν από το αποτελεσματικό». Αναφερόμενος στην επίδραση της γραφειοκρατίας τα προηγούμενα δύο χρόνια στην υλοποίηση των ελέγχων και τη συγκρότηση αυτού του μηχανισμού και στον αντίκτυπο που έχει αυτή στην αξιοπιστία του κράτους και της τοπικής αυτοδιοίκησης, ευελπιστεί ότι το δίκτυο παρακολούθησης θα είναι έτοιμο σε 3-4 μήνες, «φραίνεται ότι ο υπουργός έχει τη διάθεση να τρέξει κάποια πράγματα», τονίζει. Για να συμπληρώσει «από την άλλη δεν γίνεται να αρνήσει κι άλλο». Παράλληλα, περιγράφει ότι ο δήμος θα κινηθεί με αυτόνομο τρόπο: «σε 2 μήνες —είναι κάτι που παλεύουμε 9 μήνες, τώρα— θα εγκαταστήσουμε στο χώρο που εντοπίζουμε το μεγαλύτερο πρόβλημα δικά μας μηχανήματα που επιλέξαμε με τη γνώμη του Αστεροσκοπείου και του ΕΜΠ για μετρήσεις οσμών και ρύπων. Έτσι, τόσο το κράτος όσο και οι επιχειρηματίες θα πρέπει να πάρουν θέση ανάλογα με τα αποτελέσματα των μετρήσεων που θα πραγματοποιήσει ο δήμος, χωρίς να μπορούν πλέον να αγνοούν το πρόβλημα».

Το μεγάλο στοιχείο, ωστόσο, για την πόλη της Δραπετσώνας και του Κερατσινίου είναι η μετεγκατάσταση των ρυπογόνων βιομηχανικών εγκαταστάσεων. Η νομοθετική ρύθμιση της ανάπλασης της περιοχής των Λιπασμάτων βάσει ένα χρονικό ορίζοντα 12 χρόνων από την ψήφισή της, ώστε όλες οι βιομηχανικές εγκαταστάσεις να έχουν απομακρυνθεί, λόγω αλλαγής χρήσης γης. Ωστόσο, για το δήμαρχο της περιοχής αυτό δεν είναι αρκετό. «Η νομοθετική παρέμβαση μās κράτησε σε ένα καλό επίπεδο, αλλά πρέπει να ολοκληρωθεί με ένα σαφές χρονοδιάγραμμα απομάκρυνσης όλων των ρυπογόνων εγκαταστάσεων», τονίζει ο Χρήστος Βρεττάκος. Αυτή άλλωστε είναι και η θέση του Δήμου: «Χρειάζεται ένα σαφές, ασφωκτικό χρονοδιάγραμμα απομάκρυνσης και μετεγκατάστασης, όσο ασφωκτικό είναι το πρόβλημα για την πόλη, και εν τω μεταξύ μέτρα περιορισμού του κακού», συμπληρώνει ο δήμαρχος. Στην πρόσφατη συνάντηση με τον Σωκράτη Φάμελλο δεν τέθηκε το ζήτημα,

λόγω του επείγοντος χαρακτήρα της. Η κυβέρνηση, όμως αποφεύγει να ασχοληθεί με το ζήτημα, παγώνοντας τη διαδικασία, καθώς υπάρχει δυσκολία εύρεσης χώρου μετεγκατάστασης. Στην πρώτη κοινή ανακοίνωση δημάρχου και αντιπεριφερειάρχη, μετά το επεισόδιο δυσοσμίας, προτάθηκε η προσωρινή διακοπή λειτουργίας των εργοστασίων της περιοχής, αρχής γενομένης από τις εγκαταστάσεις της Oil One και όποιων άλλες επιχειρήσεων κριθεί αναγκαίο και απαραίτητο από τις αρμόδιες υπηρεσίες, μέχρι να αποσαφηνιστεί πλήρως η εμπλοκή και συμμετοχή τους στο φαινόμενο της ρύπανσης και των έντονων δυσάρεστων οσμών.

Η πόλη και οι κάτοικοι της επιμένουν να βλέπουν ένα μέλλον χωρίς την Oil One, χωρίς τα τοιμενοδόκια της Lafarge και τις δεξαμενές των ΕΛΠΕ. Με αρχή το «Φεστιβάλ στη θάλασσα» πέρσει το καλοκαίρι, το πρώτο και πολύ επιτυχημένο, και παρεμβάσεις στο θαλάσσιο μέτωπο της πόλης, ο δήμος προσπαθεί να οικειοποιηθεί το χώρο των Λιπασμάτων, δείχνοντας στην πράξη ότι οι εγκαταστάσεις αυτές δεν είναι συμβατές με τη ζωή της πόλης. Φέτος το φεστιβάλ θα επιστρέψει με διάρκεια όλο το καλοκαίρι και έναν υπότιτλο που θα πε-

ριγράφει μια πόλη χωρίς εργοστάσια, κρατώντας στο προσκήνιο έναν αγώνα που για τους κατοίκους είναι πάντα επίκαιρος. Παράλληλα, στις 18 Μαΐου με τη βοήθεια και της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, τα σχολεία της περιοχής περίξ των εγκαταστάσεων της Oil One θα πραγματοποιήσουν περιβαλλοντική δράση στο χώρο ανάπλασης των Λιπασμάτων με τίτλο «Μια πόλη χωρίς εργοστάσια». Εκεί εκατοντάδες παιδιά θα ενημερωθούν για την ιστορία των Λιπασμάτων και τον αγώνα για να πραγματοποιηθεί το όνειρό τους για μια πόλη απαλλαγμένη από τη βαριά βιομηχανία. Εξάλλου, το επόμενο διάστημα αναμένεται να προκύψουν διάφορες κινητοποιήσεις, κυρίως γιατί το πρόβλημα κάνει την παρουσία του ακόμα εντονότερη τους καλοκαιρινούς μήνες, από διάφορες προτοβουλές που μπορεί να έχουν διαφορετικά πολιτικά πλαίσια και τρόπους δράσεις: «ας καταβείναι ο κόσμος με όποια σημαία θέλει και με οποιαδήποτε πρωτοβουλία, αρκεί να έχουμε κοινό στόχο», αυτόν μιας πόλης χωρίς βαριές βιομηχανικές δραστηριότητες, σχολιάζει ο κ. Βρεττάκος

Πέτρος Κοντές

BIBΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

«Η εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση», του Γιώργου Μπάλια, εκδ. Παπαζήση

Η εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων αποτελεί ένα ιδιαίτερο σημαντικό τμήμα της πολιτικής και του δικαίου περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έχει αποτυπωθεί σε οριζόντιο χαρακτηρισμό ρυθμίσεις που περιλαμβάνονται σε τρεις οδηγίες: α) στην οδηγία 2001/42/ΕΚ σχε-

σεων, έτσι όπως περιλαμβάνεται στις τρεις οδηγίες, διακρίνεται από μια νομική και διοικητική πολυπλοκότητα. Αυτό συμβαίνει διότι ως εγγενώς διεπιστημονικός μηχανισμός στηρίζεται σε επιστημονικά, κοινωνικά, πολιτικά και νομικά δεδομένα, τα οποία διαπλέκονται μεταξύ τους.

Ενώ παρήλθαν δεκαετίες από τη θέση σε εφαρμογή των ως άνω οδηγιών, οι γνώμες συνεχίζουν να διχάζονται αναφορικά με το κατά πόσο ή σε ποιο βαθμό η προβλεπόμενη σε αυτές περιβαλλοντική εκτίμηση συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος. Πάντως, οι κριτικές που διατυπώθηκαν δεν έθεσαν σε αμφισβήτηση τις οδηγίες, απεναντίας επικεντρώνονται στη βελτίωσή ή την αποσαφήνισή των διατάξεών τους ώστε να καταστεί πιο αποτελεσματική η εφαρμογή τους. Η παρούσα εργασία εντάσσεται σε αυτή την προβληματική.

(Από το οπισθόφυλλο του βιβλίου)

φωτογραφία:
Eurokinissi

Έχει διαπιστωθεί ότι ο όρος εκπαιδευτικές παρουσίες χρησιμοποιείται καταχρηστικά για παραστάσεις. Στο εν αναμονή νομοσχέδιο θα υπάρξει σαφής διατύπωση, ώστε οι ασκήσεις να πραγματοποιούνται απουσία κοινού υποχρεωτικά.

ΕΝ ΑΝΑΜΟΝΗ ΣΧΕΤΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ, ΔΗΛΩΝΕΙ Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Ούτε μια μέρα ακόμα δελφίνια στη δούλεψη ανθρώπων

Σήμερα, Κυριακή, στις 10πμ, στο Αττικό Πάρκο διαμαρτυρία στο πλαίσιο παγκόσμιας κινητοποίησης

Την περασμένη Κυριακή πραγματοποιήθηκε διαμαρτυρία έξω από το Αττικό Ζωολογικό Πάρκο σε συνεργασία των γερμανικών οργανισμών ProWal και Whale and Dolphin Conservation Forum (WDSF) και της Πανελλαδικής Φιλοζωικής και Περιβαλλοντικής Ομοσπονδίας (ΠΦΠΟ), παρουσία του ευρωβουλευτή Στέφαν Εκ, μέλους της GUE/NGL και της Επιτροπής Περιβάλλοντος, Δημόσιας Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων του Ευρωκοινοβουλίου. Αντικείμενο της διαμαρτυρίας ήταν η συνεχιζόμενη αιχμαλωσία δελφινιών και η λειτουργία δελφινιάρου στο Αττικό Πάρκο, όπου συμβαίνουν παραστάσεις με τη συμμετοχή των κητωδών. Η διαμαρτυρία θα επαναληφθεί αυτήν την Κυριακή 13 Μαΐου, στις 10πμ, έξω από το Αττικό Πάρκο, στο πλαίσιο παγκόσμιας κινητοποίησης για το κλείσιμο των δελφινιάρων.

Η Ελλάδα παραμένει ανάμεσα στις λίγες ευρωπαϊκές χώρες που επιμένουν να συντηρούν δελφινάριο, τη στιγμή που το ένα μετά το άλλο κλείνουν. Μάλιστα, τα τελευταία δελφίνια που αγοράστηκαν, πριν από δύο χρόνια, από το Αττικό Πάρκο για τις εκεί παραστάσεις προέρχονται από δελφινάριο που έκλεισε στη Φιλανδία.

«Τα δελφίνια δεν θα έπρεπε να κρατούνται σε πισίνες για σόου ή άλλες εμπορικές εκδηλώσεις», δήλωσε ο ευρω-

βουλευτής Στέφαν Εκ. «Το μήνυμά μου προς τους υπεύθυνους είναι: Η Ευρώπη δεν χρειάζεται δελφινάρια! Η Ελλάδα θα μπορούσε να πρωτοπορήσει τώρα στο κλείσιμο της φυλακής των ευφώνων αυτών θαλάσσιων θηλαστικών.»

Από την πλευρά του, ο διευθύνων σύμβουλος του WDSF, Γιούργκεν Ορτμίλερ, υπογράμμισε ότι «αυτή η εκστρατεία στην Αθήνα με έναν ευρωβουλευτή είναι εξαιρετικά σημαντική και μπορεί να ανοίξει το δρόμο για το κλείσιμο και άλλων φυλακών αυτών των ευαίσθητων θαλάσσιων θηλαστικών στην Ευρώπη».

Ο διευθύνων σύμβουλος της ProWal, Αντρέας Μόρλοκ, επισήμανε ότι «η κυβέρνηση έχει καθήκον να βάλει ένα τέλος σε αυτό το θλιβερό κεφάλαιο. Μιλήσαμε με πολλούς Έλληνες σχετικά με τα δελφινάρια», συνέχισε, «και κανείς δεν υποστήριζε την αιχμαλωσία των δελφινιών. Όλοι τους ήταν πολύ οργισμένοι και πολλοί περιέγραψαν το θάνατο των έξι δελφινιών στο Αττικό Ζωολογικό Πάρκο από το 2010 ως σκάνδαλο.»

Έλλειμμα ενημέρωσης των πολιτών

Η ΠΦΠΟ αναφέρει, για τη διαμαρτυρία της περασμένης Κυριακής, ότι ενημερώθηκαν εκατοντάδες πολίτες και μαθητές, που δυστυχώς συνέρρεαν να δουν τα δελφίνια-κλόουν και τα άλλα έγκλειστα και σε κατάθλιψη ζώα του ζωολογικού κήπου. Ήταν χαρακτηριστικό το έλ-

λειμμα της ενημέρωσης του κόσμου για τα εγκλήματα που συντελούνται εις βάρος των ζώων, ενώ επισκέπτες αποφάσισαν να ματαιώσουν την επίσκεψή τους μετά την ενημέρωσή τους και να φύγουν.

Σύμφωνα με την ΠΦΠΟ, οι παραστάσεις που συντελούνται στο Αττικό Πάρκο με τη συμμετοχή δελφινιών, είναι παράνομες με βάση το νόμο 4039/12, κατ'αντιστοιχία με την απαγόρευση των τσίρκο με ζώα που επιτεύχθηκε με τον ίδιο νόμο, μετά από πολύχρονους αγώνες. Ενώ, όμως, η Ομοσπονδία προσέφυγε στον εισαγγελέα, αυτός αποφάνθηκε ότι δεν πρόκειται για παραστάσεις, συνεπώς δεν ισχύει ο εν λόγω νόμος για την περίπτωση του δελφινιάρου.

Νομικό παράθυρο που πρέπει να κλείσει

«Για νομικό παράθυρο που πρέπει να κλείσει» έκανε λόγο και ο αρμόδιος αναπληρωτής υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Γιάννης Τσιρώνης. Συγκεκριμένα, μιλώντας στην «Εποχή», είπε: «Υπάρχουν καταγγελίες από πάρα πολλούς ανθρώπους και οι Επιθεωρητές Περιβάλλοντος έχουν κάνει αυτοψία.

Έχει διαπιστωθεί ότι ο όρος εκπαιδευτικές παρουσίες χρησιμοποιείται καταχρηστικά για παραστάσεις. Ως υπουργείο ΥΠΑΑΤ είχαμε καταθέσει και νωρίτερα τροπολογία, που δυστυχώς προτάχθηκε να προχωρήσει μαζί με το νομοσχέδιο που τελικά κατατέθηκε και αποσύρθηκε, για τα ζώα συντροφιάς. Οπότε στο νομοσχέδιο που τελεί εν αναμονή για να κατατεθεί, έχω προτείνει συγκεκριμένα να οριστεί ότι απαγορεύεται η οποιαδήποτε δημόσια έκθεση κητωδών, τα οποία βρίσκονται σε αιχμαλωσία. Όστε οι ασκήσεις που προτάσσεται ότι χρειάζεται να γίνονται, να πραγματοποιούνται απουσία κοινού υποχρεωτικά.»

Το ζήτημα της αιχμαλωσίας, ωστόσο, είναι περισσότερο δύσκολο. Σύμφωνα με τον αναπληρωτή υπουργό, «σε καμία χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν υπάρχει αντίστοιχο θεσμικό πλαίσιο το οποίο να μπορούμε και εμείς να υποστηρίξουμε.» Δυστυχώς, ζώα που γεννήθηκαν στην αιχμαλωσία είναι πολύ δύσκολο να αφεθούν ελεύθερα με πραγματικές πιθανότητες να επιβιώσουν. Όσο για το πότε θα σπάσει ο φαύλος κύκλος της αιχμαλωσίας, μάλλον είναι νωρίς ακόμη μες στον κόσμο αυτόν...

Ζωή Γεωργούλα

φωτογραφία:
Eurokinissi

Μια μεγάλη γιορτή προϊόντων

Εκατό και πλέον μικροί παραγωγοί, συνεταιρισμοί και κοινωνικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις σε φεστιβαλική ατμόσφαιρα

Ποιοτικά προϊόντα μικρών παραγωγών, συνεταιρισμών και κοινωνικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων της Αττικής παρουσιάζονται στους πολίτες της, στο πλαίσιο της έκθεσης Συνεργώ. Ένα κάλεσμα γιορτής για όλους στο Πεδίο του Άρεως, 18-19-20 Μαΐου 2018, με ζωντανή μουσική, χορευτικά συγκροτήματα, παιδικό θέατρο και καλλιτεχνικά δρώμενα.

Η Συνεργώ εκθέτει προϊόντα και υπηρεσίες αλλά έχει και φεστιβαλική ατμόσφαιρα. Στόχος είναι η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη δικτύωση των μικρών παραγωγών, των συνεταιρισμών και των κοινωνικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων από όλη την Αττική. Παράλληλα, η Έκθεση Συνεργώ, απευθύνεται σε όλο το κοινό των καταναλωτών επιδιώκοντας την επαφή και τη γνωριμία με τους παραγωγούς, τις συνεταιριστικές επιχειρήσεις και την ευρεία γκάμα των προϊόντων τους (τρόφιμα, ποτά, καλλυντικά, είδη τέχνης, κοσμήματα, βότανα και πολλά άλλα), σε μια γιορτή που πραγματοποιείται για πρώτη φορά με τη συμμετοχή 100 και πλέον εκθετών. Η είσοδος είναι φυσικά ελεύθερη. Το ωράριο λειτουργίας: Παρασκευή 18.5: μμ έως 11μμ, Σάββατο 19.5: 11πμ έως 11μμ, Κυριακή 20.5: 11πμ έως 9μμ.

Ενώ το πρόγραμμα εκδηλώσεων έχει ως εξής: Παρασκευή 18.5: 7 - 8μμ, παιδικό θέατρο, από τις 8μμ μέχρι να κουραστούμε να τραγουδάμε και να χορεύουμε, ζωντανή μουσική με επιλογές από αγαπημένα ελληνικά τραγούδια.

Σάββατο 19.5: 11πμ - 9μμ, παιχνιδότοπος με φουσκωτά παιχνίδια, 7 - 8μμ, χορευτικές ομάδες σχολείων Αγίας Παρασκευής με έθιμα και χορευτικούς ρυθμούς, από τις

8μμ μέχρι να κουραστούμε να τραγουδάμε και να χορεύουμε, ζωντανή μουσική με γνωστές ελληνικές επιτυχίες (λαϊκά ρεμπέτικα, δημοτικά) πλαισιωμένη με τη χορευτική ομάδα ενηλίκων του Χέλμειου Αγίας Παρασκευής.

Κυριακή 20.5: 7 - 8μμ, χορευτικές ομάδες σχολείων Αγίας Παρασκευής με έθιμα και χορευτικούς ρυθμούς, από τις 8μμ μέχρι να κουραστούμε να τραγουδάμε και να χορεύουμε, ζωντανή μουσική με γνωστές ελληνικές επιτυχίες (λαϊκά ρεμπέτικα, δημοτικά) πλαισιωμένη με τη χορευτική ομάδα ενηλίκων του Χέλμειου Αγίας Παρασκευής. Υπεύθυνη χορευτικών ομάδων: Βασιλίσσα Ιωάννου.

Η Έκθεση Συνεργώ συνδιοργανώνεται από την Περιφέρεια Αττικής - Κεντρικός Τομέας Αθηνών και από την Αλληλεγγύη για Όλους.

Θα περίμενε κανείς στη διαδικασία σύνταξης οργανογράμματος της ΕΡΤ να έχει προηγηθεί ένας ανοικτός διάλογος όλων των εργαζομένων, αλλά και ευρύτερα στην κοινωνία. Όπως και να έχουν αναζητηθεί και αξιολογηθεί τα αντίστοιχα οργανογράμματα δημόσιων ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών της Ευρώπης. Τίποτα από αυτά δεν έγινε.

Τα χαμένα μέτωπα στον Τύπο

Του Ορέστη Αθανασίου

Τα ΜΜΕ και η ενημέρωση είναι από τους τομείς που η κυβέρνηση θα μπορούσε να αφήσει ένα ισχυρό αριστερό αποτύπωμα, καθώς είχε μεγαλύτερη (αν και όχι απόλυτη) ελευθερία κινήσεων έναντι της τρόικας. Γράφω «θα μπορούσε», γιατί τώρα πια δεν είναι καθόλου σίγουρο πως μπορεί. Και αυτό επειδή, σε μεγάλο βαθμό, όπως φάνηκε από τις εξελίξεις, δεν θέλει. Αυτό καταδεικνύει ο απολογισμός της τριετίας.

Στη μεγάλη μάχη των αδειών τα πράγματα ρυθμίζονται με βάση τους νόμους της αγοράς και όχι το νόμο Παππά. Οι καναλάρχες κατάφεραν να παραμερίσουν όσα θετικά προέβλεπε. Το κόστος απόκτησης της άδειας μειώθηκε δραστικά (παραμένει το ενδεχόμενο και η δεύτερη διαδικασία αδειοδότησης από το ΕΣΡ να κηρυχθεί άκυρη από το ΣτΕ), οι ρήτρες για το προσωπικό έχασαν την αυστηρότητά τους (η συνένργεια Alpha-Star θα μειώσει στην πράξη τους εργαζόμενους και των δύο καναλιών κάτω από το πλαφόν των 400 εργαζομένων) και σε επίπεδο προγράμματος η φτήνια κυριαρχεί.

Στον Τύπο, η εξαγγελία Τσίπρα για μέτρα στήριξης και ενίσχυσης δεν είχε συνέχεια. Ούτε το barcode για την καταγραφή της πραγματικής κυκλοφορίας των εφημερίδων και κατά συνέπεια την αναλογική κατανομή της ισχνης διαφημιστικής πίτας φαίνεται να προχωράει, ούτε η ενίσχυση με άλλα μέτρα έμμεσης επιδότησης, όπως αυτά της Γαλλίας.

Η επαναλειτουργία της ΕΡΤ ήταν αναμφισβήτητη η μόνη μεγάλη, αν και κουτσουρεμένη, θεσμική παρέμβαση. Ο νόμος 4324/15, παρά τις ελλείψεις του, άφηνε περιθώρια ώστε η δημόσια ραδιοτηλεόραση να αποτελέσει ένα αντίβαρο στην υποβάθμιση της ενημέρωσης των πολιτών από τα ιδιωτικά κανάλια. Η συνέχεια, όμως, ήταν απογοητευτική. Απόδειξη τα όσα περιγράφει -και τα πολύ περισσότερα που υπονοεί- στην επιστολή παραίτησής του από τη θέση του γενικού διευθυντή Τεχνολογίας ο Νίκος Μιχαλίτσας. Σταχυολογούμε:

α) Υποβάθμιση του προγράμματος της ΕΡΤ.

β) Συστηματική αδιαφορία «για τη διαμόρφωση στοιχειώδους επιχειρησιακού ή στρατηγικού σχεδίου και των τεχνολογικών επενδύσεων», που θα έκαναν ανταγωνιστική τη δημόσια ραδιοτηλεόραση.

γ) Υποκατάσταση της θεσμικής λει-

τουργίας της ΕΡΤ «με μηχανισμούς παραδιοίκησης, με ποικίλα κέντρα ανεύθυνης εξουσίας, όπου κύριο ρόλο διαδραματίζουν οι εκπρόσωποι ενός λούμπεν πελατειακού «συνδικαλισμού», με αποκρουστικό για την κοινωνία πρόσωπο και αισθητική, δυσφημώντας κάθε έννοια υγιούς και ακηδεμόνευτου συνδικαλισμού, που είναι απαραίτητος για την ανάπτυξη οποιασδήποτε εταιρείας».

δ) Αιφνιδιαστική και αδιαφανής έγκριση χωρίς στοιχειώδη διάλογο ενός «εξαμβλώματος που ονομάστηκε «νέο Οργανόγραμμα», το οποίο που γυρίζει οργανωτικά την εταιρεία μας στον προηγούμενο αιώνα».

ε) «Προσθήκες στον υπάρχοντα Γενικό Κανονισμό Προσωπικού, που (με την εξαίρεση της δίκαιης αναγνώρισης της προϋπηρεσίας μεγάλης μερίδας συναδέλφων μας) περιέχουν διατάξεις σκανδαλώδεις και προκλητικές για την κοινωνία που στήριξε την ΕΡΤ σε δύσκολες στιγμές».

Η υποβάθμιση της ΕΡΤ

Ας αποκωδικοποιήσουμε αυτές τις αναφορές για να φανεί η βαρύτητά τους. Η υποβάθμιση του προγράμματος παραπέμπει στις άγονες συζητήσεις για την έγκριση νέων παραγωγών, παρά το γεγονός ότι είχαν υποβληθεί πολλές αξιόλογες προτάσεις. Η ΕΡΤ δεν έχει αναθέσει καμία παραγωγή για σειρά μυθοπλασίας, δεν έχει πολιτιστικό μαγκαζίνο, ούτε κανένα προγραμματισμό για παραγωγή ντοκιμαντέρ και άλλων αντίστοιχων εκπομπών.

Όσον αφορά τις επενδύσεις, όπως επισημαίνει σε ανακοίνωσή της η ΕΣΗΕΑ, παντού στην Ευρώπη οι τεχνικές υπηρεσίες προσφέρονται οριζόντια σε όλα τα μέσα, με ενιαία διεύθυνση και σχεδιασμό. Με τη νέα δομή ο σχεδιασμός θα πρέπει να ξαναρχίσει από το μηδέν, αφού πετιέται στα σκουπίδια το τριετές επενδυτικό πρόγραμμα που είχε καταρτιστεί, ενώ καταργείται η τεχνική υποστήριξη των περιφερειακών της σταθμών. Για να απομακρυνθεί ο μη αρεστός Ν. Μιχαλίτσας, καταργείται ολόκληρη η γενική διεύθυνση. Σημειωτέον ότι μέσω του νέου οργανογράμματος προκηρύσσονται οι θέσεις διευθυντών, αλλά εξαιρούνται οι διευθύνσεις Ενημέρωσης και Οικονομικών Υπηρεσιών, στις οποίες θα εξακολουθήσουν να βρίσκονται οι σημερινοί επικεφαλής τους.

Θα περίμενε κανείς ότι στη διαδικασία σύνταξης ενός οργανογράμματος (δη-

λαδή ουσιαστικά του «Συντάγματος» της ΕΡΤ) να έχει προηγηθεί ένας ανοικτός διάλογος όλων των εργαζομένων, αλλά και ευρύτερα στην κοινωνία. Θα περίμενε επίσης κανείς να έχουν αναζητηθεί και αξιολογηθεί τα αντίστοιχα οργανογράμματα δημόσιων ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών της Ευρώπης και να ζητηθεί από την ΕΒΥ συνεισφέρει σε τεχνονομία. Τίποτα από αυτά δεν έγινε. Αντίθετα, εγκρίθηκε ένα μοντέλο που πολλαπλασιάζει τις διευθύνσεις και τους προϊσταμένους, κατακερματίζοντας το ενιαίο περιεχόμενο της δραστηριότητας της ΕΡΤ, την ενημέρωση και το πρόγραμμα. Ενώ η ιδέα του newsroom είναι η δημιουργία ενός κέντρου υποδοχής της πληροφορίας από όλα τα μέσα, από όπου στη συνέχεια θα διαχέεται σε τηλεόραση, ραδιόφωνο και ίντερνετ, στην πράξη βαφτίζεται newsroom η δομή της διεύθυνσης ειδήσεων της τηλεόρασης. Έτσι, η πληροφορία συγκεντρώνεται και φιλτράρεται για να μεταδοθεί «εκεί που πρέπει» και «όπως πρέπει».

Κανονισμός χωρίς συνδιαμόρφωση

Για τις διατάξεις του γενικού κανονισμού γράφτηκαν πολλά. Για καθιέρωση επιπλέον αργιών και ημεραγίων και κυρίως για πλήρη απαλλαγή από την εργασία πέντε μελών του Δ.Σ. της ΠΟΣΠΕΡΤ, ενώ η νομοθεσία κάνει λόγο μόνο για ένα(!), επιπλέον τρεις έως πέντε ημέρες άδειας ανά μήνα σε προέδρους, αντιπροέδρους και γραμματείς, μόνο σωματείων που είναι μέλη της ΠΟΣΠΕΡΤ κ.λπ. Θεωρούμε ότι το κύριο δεν είναι εκεί, άλλωστε αυτές οι διατάξεις δεν εγκρίθηκαν. Το βασικό πολιτικό ζήτημα είναι πως ο κανονισμός ψηφίστηκε χωρίς να ρωτηθούν οι δημοσιογραφικές ενώσεις. Ένας αποκλεισμός που έχει πλέον θεσμοποιηθεί στην ΕΡΤ, καθώς δεν έχει καλυφθεί, μετά από προσφυγή της ΠΟΣΠΕΡΤ, η δεύτερη θέση εκπροσώπου των εργαζομένων στο ΔΣ της ΕΡΤ, που θα εκλεγόταν με κάλλη από τους δημοσιογράφους που της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης. Το σημαντικό για τις Ενώσεις είναι να υπογραφεί μια νέα συλλογική σύμβαση εργασίας, η οποία να αποτελέσει οδηγό για την επαναφορά των συλλογικών συμβάσεων και στον ιδιωτικό τομέα. Η επιμονή της ηγεσίας της ΠΟΣΠΕΡΤ σε θέματα που αφορούν μόνο το διοικητικό προσωπικό της ΕΡΤ, με αιχμή τη μείωση του ωραρίου, υπονομεύει αυτήν την προσπάθεια, ενώ ταυτόχρονα καλλιεργεί τον κοινωνικό αυτοματισμό

και διχάζει τους εργαζόμενους. Σκοπό έχει να διαβάλλει τους δημοσιογράφους που η φύση της δουλειάς τους υποχρεώνει να είναι εκτός Ραδιομεγάρου έναντι των διοικητικών που «χτυπάνε κάρτα κάθε μέρα».

Το ζήτημα της διοίκησης

Η έκφραση «παραδιοίκηση» που αναφέρεται στην επιστολή του Ν. Μιχαλίτση είναι όντως βαριά. Αλλά ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα που τείνει να ξαναγίνει καθεστώς στην ΕΡΤ. Στη συνεδρίαση του ΔΣ της ΕΡΤ, στην οποία δεν είχαν κληθεί οι Ενώσεις, ένας εκ των δύο εισηγητών ήταν ο πρόεδρος της ΠΟΣΠΕΡΤ, Παναγιώτης Καλφαγιάννης. Έπρεπε να ήταν παρών. Αλλά δεν είχε κανένα συνδικαλιστικό δικαίωμα να αποκλείσει τους άλλους συνδικαλιστές, ούτε να στοχοποιεί άλλους εργαζόμενους. Μετά τις δύο επιστολές που απέστειλε η ΕΣΗΕΑ και οι άλλες Ενώσεις στον διευθύνοντα σύμβουλο της ΕΡΤ, Β. Κωστόπουλο, αναμένεται να οριστεί ένα ραντεβού αυτήν την εβδομάδα. Αλλά το ότι αποκλείστηκαν από τη συνεδρίαση του ΔΣ της ΕΡΤ, με προτροπή του Π. Καλφαγιάννη προς τον Β. Κωστόπουλο, είναι κάτι που μπορούν να το βεβαιώσουν αρκετοί από όσους ήταν παρόντες. Και αυτό δείχνει μια συγκεκριμένη ιδιοκτησιακή νοοτροπία τουλάχιστον.

Το θέμα είναι πως στην περίπτωση της ΕΡΤ, η επιδίωξη της κυβέρνησης όχι απλά για αποκατάσταση του δημόσιου φορέα, αλλά και για μια νέα διαφορετική πορεία, υπονομεύτηκε από τις ίδιες τις επιλογές της όσον αφορά τα πρόσωπα και όχι μόνο. Κυβερνητική επιλογή ήταν ο Α. Ταγματάρχης, ο Δ. Τσακνής, ο Β. Κωστόπουλος και ο νυν αναπληρωτής διευθύνων σύμβουλος Γ. Θαλασσινός, ο οποίος βρίσκεται σχεδόν πάντοτε στη μειοψηφία και βλέπει να τον «αδειάζουν» σε θέματα της αρμοδιότητάς του, όπως στην περίπτωση της αποπομπής του συντονιστή του Τρίτου Προγράμματος. Όλα αυτά δεν είναι απλώς προσωπικές κόντρες, καπρίτσια ή φιλοδοξίες κάποιων. Είναι βαθιά πολιτικές συμπεριφορές, τελείως ασύμβατες μεταξύ τους. Από τη στιγμή που κάποιες από αυτές όχι μόνο γίνονται ανεκτές, αλλά επικυρώνονται, παύουν να χαρακτηρίζουν μόνο τους φορείς τους. Αποτελούν την ουσία της κυβερνητικής πολιτικής, ορίζουν το αποτύπωμά της. Και αυτό είναι μεγάλο πρόβλημα.

•

ΚΟΝΤΡΑ ΣΤΟΥΣ ΘΕΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΘΕΛΟΥΝ ΣΥΡΡΙΚΝΩΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Ο αναπτυξιακός σχεδιασμός απαιτεί τους ανάλογους τραπεζίτες

Την περασμένη Παρασκευή ολοκληρώθηκε η απομάκρυνση του Λεωνίδα Φραγκιαδάκη από τη θέση του διευθύνοντος συμβούλου της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος (ΕΤΕ). Εξέλιξη που μόνο έκπληξη δεν προκάλεσε, τόσο στο εσωτερικό της ΕΤΕ όσο και στο πιστωτικό σύστημα γενικότερα, καθώς η διάσταση απόψεων του κ. Φραγκιαδάκη με το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) -βασιικό μέτοχο της ΕΤΕ- σε κεντρικούς άξονες στρατηγικής ήταν γνωστή εδώ και αρκετούς μήνες.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΤΕ συγκλήθηκε εκτάκτως της περασμένη Παρασκευή και, παρά την κρισιμότητα της κατάστασης, ο πρόεδρος Κώστας Μιχαηλίδης επέλεξε για άλλη μια φορά να συμμετέχει... δια τηλεφώνου. Έχει γίνει συνήθεια, άλλωστε, τους τελευταίους μήνες τα ΔΣ της ΕΤΕ να πραγματοποιούνται μέσω τηλεδιάσκεψης, καθώς το πρόγραμμα του προέδρου δεν του επιτρέπει να βρίσκεται συχνά στην Ελλάδα και στα καθήκοντα του.

Η στάση αυτή του κ. Μιχαηλίδη προκαλεί αν μη τι άλλο μεγάλο προβληματισμό στο εσωτερικό της ΕΤΕ, καθώς ο πρόεδρος της ΕΤΕ έχει διαχρονικά σημαίνοντα ρόλο στην ελληνική οικονομία. Το κύρος του εκάστοτε προέδρου πρέπει να είναι ανάλογο του ονόματος και της βαρύτητας της ΕΤΕ, ενώ όποτε κρίνεται απαραίτητο πρέπει να δίνει το στίγμα των οικονομικών εξελίξεων.

Καθίσταται, λοιπόν, σαφές ότι, σε μια περίοδο που η χώρα και η οικονομία έχει μεγάλη ανάγκη από τις ισχυρές προσωπικότητες του τραπεζικού συστήματος, ο πρόεδρος της ΕΤΕ είτε δεν επαρκεί είτε πιο απλά... επιλέγει ως στάση την απουσία. Χωρίς φυσική παρουσία στα ΔΣ της ΕΤΕ, χωρίς άμεση επικοινωνία με τους συνεργάτες του και τα υψηλόβαθμα στελέχη της τράπεζας, δεν μπορεί να έχει πλήρη εικόνα της οικονομικής, τραπεζικής και επιχειρηματικής πραγματικότητας της χώρας θέτοντας ουσιαστικά εαυτόν απών από τις εξελίξεις.

Ανησυχητικές διαστάσεις

Η τελευταία ανακεφαλαιοποίηση του τραπεζικού συστήματος και ο στρεβλός νόμος που επεβλήθη από τους δανειστές, επέβαλε δυστυχώς στα ΔΣ των τραπεζών στελέχη, τα οποία προέρχονταν είτε από μικρές τράπεζες με περιφερειακή παρουσία σε χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης, είτε από κάποια μικρά funds, που παραδόξως εξειδικεύονταν στους τομείς της οργάνωσης και των ηλεκτρονικών συστημάτων, με αποτέλεσμα να είναι εκ των πραγμάτων αδύνατο να παίξουν ένα ουσιαστικό ρόλο στη διοίκηση των ελληνικών τραπεζών.

Αν στα παραπάνω προσθέσουμε και την απομάκρυνση παραδοσιακών ελληνικών επιχειρηματιών από τα ΔΣ των τραπεζών και την αντικατάστασή τους με τεχνοκράτες, που δεν έχουν καμία εικόνα της αγοράς και της πραγματικής οικονομίας, τότε γίνεται σαφές το νέο μοντέλο που επέβαλαν τα κέντρα των αποφάσεων για τις ελληνικές τράπεζες. Μια τέτοια, άλλωστε, επιλογή ήταν και ο κ. Φραγκιαδάκης, αφού πρώτα το ΣΣΜ (Εποπτικό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας) είχε απορρίψει τον Γιώργο Μιχαηλίδη για τη θέση του διευθύνοντος συμβούλου της ΕΤΕ, στέλεχος με μεγάλη εμπειρία και βαθύ γνώση του

εγχώριου τραπεζικού συστήματος.

Η κατάσταση στο εσωτερικό των ελληνικών τραπεζών έχει πάρει πλέον ιδιαίτερα ανησυχητικές διαστάσεις καθώς με τα κριτήρια που επιβλήθηκε η επιλογή Φραγκιαδάκη, με τα ίδια επιλέγονται και τα μέλη των ΔΣ. Η αποτυχημένη στην πράξη συνταγή εξακολουθεί να είναι κυρίαρχη.

Το υφιστάμενο μοντέλο απέτυχε

Υπήρξε μεγάλη ανάγκη για ένα στρατηγικό επανασχεδιασμό του ρόλου που έπρεπε να παίξουν οι τράπεζες μέσα στο νέο πλαίσιο της οικονομίας και της νέας πολιτικής κατάστασης. Οι επιλογές, ωστόσο, που έγιναν δεν εξυπηρέτησαν αυτή την ανάγκη. Δεν υπήρξε η κατάλληλη συνεργασία ενώ τα πρόσωπα που τελικά επιλέγησαν δεν υποστήριξαν τις παραπάνω επιλογές και τη νέα οικονομική πολιτική. Ο κ. Φραγκιαδάκης δεν ήταν επιλογή, ήταν ανάγκη.

Είναι πλέον πασιφανές ότι ο νόμος και τα κριτήρια επιλογής ανώτερων στελεχών στις τράπεζες είναι επιτακτική ανάγκη να αλλάξει. Το υφιστάμενο μοντέλο απέτυχε.

Η αυτονομία των ΔΣ των Τραπεζών, όπως και του ΤΧΣ, είναι πλέον γεγονός. Την ίδια στιγμή το ελληνικό Δημόσιο, που μετέχει στο μετοχικό κεφάλαιο των τραπεζών ενώ κάλυψε και τις τέσσερις ανακεφαλαιοποιήσεις, δεν έχει την παραμικρή παρέμβαση στις εξελίξεις. Ως εκ τούτου, το αυτονομημένο ΤΧΣ και τα στελέχη αμφιβόλου εμπειρίας και γνώσης της ελληνικής οικονομίας, δύσκολα θα αντιληφθούν τις κρίσιμες και ουσιαστικές αποφάσεις που απαιτούνται για την επόμενη μέρα τραπεζών και οικονομίας.

Δυστυχώς δεν υπάρχουν οι προσωπικότητες εκείνες που θα πάνε κόντρα σε ΤΧΣ και ΣΣΜ, θεσμούς που θέλουν τη συρρίκνωση και τη στασιμότητα των ελληνικών τραπεζών. Χωρίς αναπτυξιακές

Με την απομάκρυνση παραδοσιακών ελλήνων επιχειρηματιών από τα ΔΣ των τραπεζών και την αντικατάστασή τους με τεχνοκράτες, που δεν έχουν εικόνα της πραγματικής οικονομίας, γίνεται σαφές το νέο μοντέλο που επέβαλαν τα κέντρα αποφάσεων για τις ελληνικές τράπεζες.

τράπεζες δεν μπορεί να υπάρξει ανάπτυξη της οικονομίας. Απαιτείται πλέον, με αρχή την ΕΤΕ, να συγκροτηθούν στις τράπεζες διοικητικές ομάδες με γνώση της αγοράς και της πραγματικής οικονομίας, με διάθεση στήριξης του αναπτυξιακού σχεδίου της χώρας, βεβαίως ανεπηρέαστες από κομματικές ή άλλες αγκυλώσεις.

Δανάη Ψωμοπούλου

Ένας καλός νόμος που θέλει και ενεργούς

Υπάρχει ένα ρητό που αρέσει πολύ στο κατεστημένο: Μη θίγετε τα κακώς κείμενα. Αυτό πρέπει να έχουν υπόψη τους όσοι δήμαρχοι και περιφερειάρχες αντέδρασαν αρνητικά μετά τη δημοσιοποίηση του νομοσχεδίου για την τοπική αυτοδιοίκηση, του *Κλεισθένη Ι*. Πράγματι, οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες για τα θέματα της τοπικής αυτοδιοίκησης στο παρελθόν χαρακτηρίζονται ως ατελείς, άτολμες και αποσπασματικές, γι' αυτό και παρέμειναν ημιτελείς. Αν θέλουμε να προσπαθήσουμε μια νέα προσέγγιση, με νέο πνεύμα που σκοπό θα έχει να κάνει τομές και να ταραξεί τα λιμνάζοντα νερά, πρέπει να τολμήσουμε. Να θέσουμε ως κεντρικό διακύβευμα την ενδυνάμωση της αυτοδιοίκησης μέσα από την εμπάθυνση της δημοκρατίας, για μια νέα οργάνωση του κράτους, αποκεντρωμένη και πιο κοντά στον πολίτη.

Η εποχή των μνημονίων είχε πολύ σημαντικό αρνητικό αντίκτυπο στην τοπική αυτοδιοίκηση, που αντί να προχωρεί έκανε πολλά βήματα πίσω και σταμάτησε να αναπτύσσεται. Σήμερα, κανένα φοβικό σύνδρομο δεν πρέπει να μας κρατήσει πίσω από τις ανάγκες των καιρών. Καμία καταστροφολογική πρόβλεψη δεν μπορεί να πείσει για την ειλικρίνειά της, όταν είναι φανερό ότι τους μόνους που ξεβολεύει είναι τους «ελέω πλειοψηφικού εκλογικού συστήματος» δικτάτορες των μειοψηφιών.

Οι πολίτες στο επίκεντρο

Το εκλογικό σύστημα της απλής αναλογικής, η αναβίωση των κοινοτήτων και τα τοπικά δημοψηφίσματα είναι μέτρα που βοηθούν να περάσουμε σε μια νέα εποχή, που η τοπική αυτοδιοίκηση θα εκσυγχρονίζεται και θα ωριμάζει.

Με αφορμή τη φετινή επέτειο των 50 χρόνων από το Μάη του '68, ας θυμηθούμε ένα σύνθημα: «Η ομορφιά είναι στο δρόμο». Αυτό το σύνθημα, σε σχέση με την τοπική αυτοδιοίκηση, μπορεί να σημαίνει ότι η αξία του *Κλεισθένη* θα φανεί όταν αντιληφθούν τη σημασία του οι πολίτες και αξιοποιήσουν

τις δυνατότητες που τους δίνει για παρέμβαση στο δημόσιο χώρο και το δημόσιο λόγο. Ο πρώτος βαθμός αυτοδιοίκησης, οι δήμοι, αποτελούν το ιδανικό πεδίο για τις συλλογικότητες, τους φορείς και τα άτομα να ανοίξουν ένα δημοκρατικό διάλογο, να αλληλεπιδρούν και να αξιοποιούν τη διαβούλευση για βελτιστοποίηση της ποιότητας των αποφάσεων και της ζωής στην πόλη και στην κοινότητα.

Ο *Κλεισθένης* δεν αφορά κλειστούς κύκλους αιρετών, ξεκομμένων από το κοινωνικό σώμα. Αφορά ευθέως τους άντρες και τις γυναίκες της χώρας, που επιθυμούν να συμμετέχουν ενεργά στα κοινά και να κάνουν πράξη τον τίτλο του πολίτη.

Είναι πάντως φανερό ότι σήμερα, στα μικρά και καθημερινά προβλήματα των κατοίκων των δήμων και των κοινοτήτων, η αντίδραση των δημοτικών αρχόντων δεν έχει το χαρακτηριστικό της αμεσότητας. Τις περισσότερες φορές δεν υπάρχει επικοινωνία και διάλογος με τους πολίτες, ενώ δεν είναι λίγες

Ο Κλεισθένης δεν αφορά κλειστούς κύκλους αιρετών, ξεκομμένων από το κοινωνικό σώμα. Αφορά ευθέως τους άντρες και τις γυναίκες της χώρας, που επιθυμούν να συμμετέχουν ενεργά στα κοινά και να κάνουν πράξη τον τίτλο του πολίτη.

Ένα ζήτημα που «καίει» την κοινωνία του Βόλου

Όπως γράφαμε πρόσφατα, η κοινωνία του Βόλου είναι αναστατωμένη με το ζήτημα της καύσης RDF από το εργοστάσιο της ΑΓΕΤ που βρίσκεται λίγα χιλιόμετρα έξω από την πόλη, δίπλα στο γραφικό προάστιο της Αγριάς. Η ανησυχία των πολιτών εκδηλώθηκε με κορυφαίο τρόπο στο συλλαλητήριο που έγινε στον Βόλο, στις 5 Μάη, με σύνθημα «Όχι στην καύση σκουπιδιών». Οι εκτιμήσεις για τη συμμετοχή κυμαίνονται από τέσσερις μέχρι επτά χιλιάδες, ενώ όλοι αναγνωρίζουν πως για να βρούμε διαδήλωση αντίστοιχου μεγέθους στην πόλη θα πρέπει να ανατρέξουμε σε μια κινητοποίηση του 2011 την εποχή που είχε φουντώσει το κίνημα των πλατειών.

Στο συλλαλητήριο που διοργάνωσε η Επιτροπή Πολιτών συμμετείχαν ο Ιατρικός Σύλλογος, το ΤΕΕ Μαγνησίας, η ΕΛΜΕ, πολλοί πολιτιστικοί σύλλογοι, ενώ καλέσματα συμμετοχής είχαν βγάλει ο ΣΥΡΙΖΑ και οι δημοτικές κινήσεις της κεντροαριστεράς και της ριζοσπαστικής αριστεράς, η Περιφέρεια Θεσσαλίας και ο Δήμος Βόλου. Το τελευταίο κάλεσμα προκάλεσε θυμηδία, καθώς κανένας από τη δημοτική αρχή δεν εμφανίστηκε στη συγκέντρωση. Θυμίζουμε ότι ο Δήμος επιμένει στο σχέδιό του για κατασκευή εργοστασίου επεξεργασίας σκουπιδιών με σκοπό την παραγωγή SRF, ενός υλικού παραπλήσιου σε επικινδυνότητα με το RDF.

Στο προηγούμενο σημείωμα μας για το θέμα στην «Εποχή», αναφέραμε πως «η ανησυχία της τοπικής κοινωνίας εντάθηκε πρόσφατα, όταν σε κινητοποίηση την 1η Απριλίου, έξω από το εργοστάσιο, οι διαμαρτυρόμενοι πολίτες συνέλεξαν δείγμα υλικού που προοριζόταν για

καύση, το οποίο αποτελείται από σκουπίδια χωρίς καμιά σήμανση για την προέλευση και την ποιότητα τους σύνθεσης». Τα αποτελέσματα του ελέγχου αυτού του υλικού, τα οποία ανακοινώθηκαν από την Περιφέρεια, δείχνουν ότι η επιχείρηση παραβίασε τους όρους της άδειας αφού η ποιότητα σύνθεσης του δεν έχει καμιά σχέση με τις προδιαγραφές που αφορούν το RDF. Η ΑΓΕΤ αμφισβητεί τα αποτελέσματα αυτού του ελέγχου, ισχυριζόμενη ότι η δειγματοληψία δεν έγινε σωστά, ενώ το υπουργείο Περιβάλλοντος δηλώνει ότι ποτέ δεν παρέλαβε σχετικό έγγραφο της Περιφέρειας.

Το υπουργείο ανακοίνωσε σειρά μέτρων

Στην ανακοίνωση με την οποία κα-

λούσε η Νομαρχιακή Επιτροπή Μαγνησίας του ΣΥΡΙΖΑ σε συμμετοχή στο συλλαλητήριο, ασκούσε κριτική στην ΑΓΕΤ, για την παραβίαση των όρων της άδειας, και στην Περιφέρεια, που δεν ασκεί την αρμοδιότητα της να επιβάλει ποινές στην εταιρεία που φτάνουν μέχρι την ανάκληση της άδειας καύσης RDF. Ταυτόχρονα, εκτιμούσε ως θετικές τις απαντήσεις του αναπληρωτή υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Σ. Φάμελλου σε ερωτήσεις των βουλευτών Μαγνησίας του ΣΥΡΙΖΑ, Αλέξανδρου Μεϊκόπουλου και Μάκη Μπαλλή, με τις οποίες δεσμευόταν για αύξηση των ελέγχων και ανάληψη πρωτοβουλίας για τη συγκρότηση Επιτροπής Κοινωνικού Ελέγχου.

Λίγες μέρες πριν το συλλαλητήριο, το υπουργείο έστειλε πρόσκληση σε φορείς της πόλης για τη σύσταση Επιτροπής Κοινωνικού Ελέγχου και Παρακολούθη-

“
Η τοπική κοινωνία παραμένει δικαιολογημένα άκρως επιφυλακτική και μόνο ένας σε βάθος διάλογος με όλους και όλες υπάρχει πιθανότητα να δημιουργήσει προϋποθέσεις συναινετικής αντιμετώπισης του θέματος.

σης των Περιβαλλοντικών Ελέγχων. Στη σχετική συνεδρίαση που έγινε στην έδρα του υπουργείου, την Τετάρτη 9 Μάη, οι περισσότεροι από τους φορείς που κλήθηκαν να συμμετάσχουν στην Επιτροπή ήταν επιφυλακτικοί για την αξιοπιστία τέτοιων διαδικασιών.

Κατά τη διάρκεια της σύσκεψης το υπουργείο ανακοίνωσε μια σειρά από μέτρα όπως την εισαγωγή του θέματος στην Επιτροπή Περιβάλλοντος της Βουλής, τον εξαπλασιασμό των μετρήσεων των διοξινών και των φουρανίων, τη λειτουργία on line συστήματος μετρήσεων αερίων ρύπων με ελεύθερη πρόσβαση στην τοπική κοινωνία και τη χρηματοδότηση από το ΥΠΙΕΝ (Πράσινο Ταμείο) μελέτης ατμοσφαιρικής ρύπανσης, με δειγματοληψίες και αναλύσεις στην ευρύτερη περιοχή του Βόλου, από ακαδημαϊκό και ερευνητικό ίδρυμα, για να πιστωθούν οι πηγές διάφορων οσμών και ατμοσφαιρικών ρύπων και να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα. Επίσης, ανακοίνωσε την οργάνωση νέας τυπικής δειγματοληψίας κατά τα προβλεπόμενα, από την επιχείρηση και την Περιφέρεια, στην οποία να παρίστανται κοινωνικοί εταίροι, όπως το ΤΕΕ και ο Ιατρικός Σύλλογος, ώστε να διασφαλιστεί ότι και η κοινωνία αλλά και η πολιτεία θα έχουν στη διάθεσή τους θεσμικές πληροφορίες για το περιεχόμενο αυτού του φορτίου RDF. Τέλος, δήλωσε την υποστήριξη της πρότασης της Περιφέρειας για διεύρυνση του συστήματος ατμοσφαιρικής ρύπανσης και ένταξης της πρότασης σε χρηματοδοτικά εργαλεία.

Παραμένει ζητούμενο ο δημόσιος διάλογος

Παραμένει ζητούμενο η ανταπόκριση των τοπικών φορέων στην ευθύνη συμμετοχής στην Επιτροπή και γενικότερα η διενέργεια ενός δημόσιου διάλογου με κυβερνητική πρωτοβουλία, στον οποίο θα ξεκαθαριστούν πτυχές του ζητήματος που παραμένουν θολές, θα δοθεί βήμα στις κινήσεις πολιτών και θα παρθούν σοβαρά υπόψη οι σοβαρές ανησυχίες της τοπικής κοινωνίας. Αυτή τη στιγμή η τοπική κοινωνία παραμένει δικαιολογημένα άκρως επιφυλακτική και μόνο ένας σε βάθος διάλογος με όλους και όλες υπάρχει πιθανότητα να δημιουργήσει προϋποθέσεις συναινετικής αντιμετώπισης του θέματος.

δημότες

οι περιπτώσεις που συναντάμε αναβλητικότητα και αδιαφορία. Ένα παράδειγμα από το δήμο Αγ. Δημητρίου. Σε μία μικρή και περιφερειακή οδό, την οδό Παπαζαχαρίου, με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου έγινε αντιδρόμηση, η οποία πραγματοποιήθηκε με απλή αλλαγή σημάτων κυκλοφορίας (χωρίς να προηγηθεί ενημέρωση). Οι συνέπειες, όμως, της αντιδρόμησης αναστάτωσαν τη ζωή των κατοίκων που αποφάσισαν να απευθυνθούν αρμοδίως στη δημοτική αρχή. Συγκέντρωσαν ενδεικτικά 48 υπογραφές κατοίκων και ζήτησαν να συζητηθεί το θέμα σε συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου, με την παρουσία όλων κατοίκων να επιθυμούν. Από την κατάθεση του αιτήματος στο πρωτόκολλο του δήμου Αγ. Δημητρίου (Α.Π.12001/9.3.2018) έχει παρέλθει μεγάλο χρονικό διάστημα,

χωρίς να υπάρξει κάποιο ενδιαφέρον από τη μεριά της διοίκησης του δήμου.

Ασκήσεις επί χάρτου ή διαβούλευση;

Πάντοτε οι ασκήσεις επί χάρτου έχουν το πλεονέκτημα της ευκολίας και της ταχύτητας. Η διαβούλευση, η ανάλυση των προβλημάτων, η αναζήτηση λύσης απαιτεί χρόνο, επιχειρήματα και φυσικά ζωντανή επαφή με τους πολίτες. Ξεβολεύει βεβαιότητες και αυθεντίες και ενδεχομένως αποκαλύπτει λάθη ή παραλείψεις. Μήπως η θέση για όλα τα ενοχλητικά θέματα και τους ενοχλητικούς πολίτες είναι κάτω από το χαλί; Είναι αυτή η λειτουργία της αυτοδιοίκησης επαρκής και ικανοποιητική; Θα δυσκολέψει τη διοίκηση των δήμων η απλή αναλογική ή θα γίνει ο καταλύτης για πιο δημοκρατική και πιο κοντά στον πολίτη τοπική αυτοδιοίκηση;

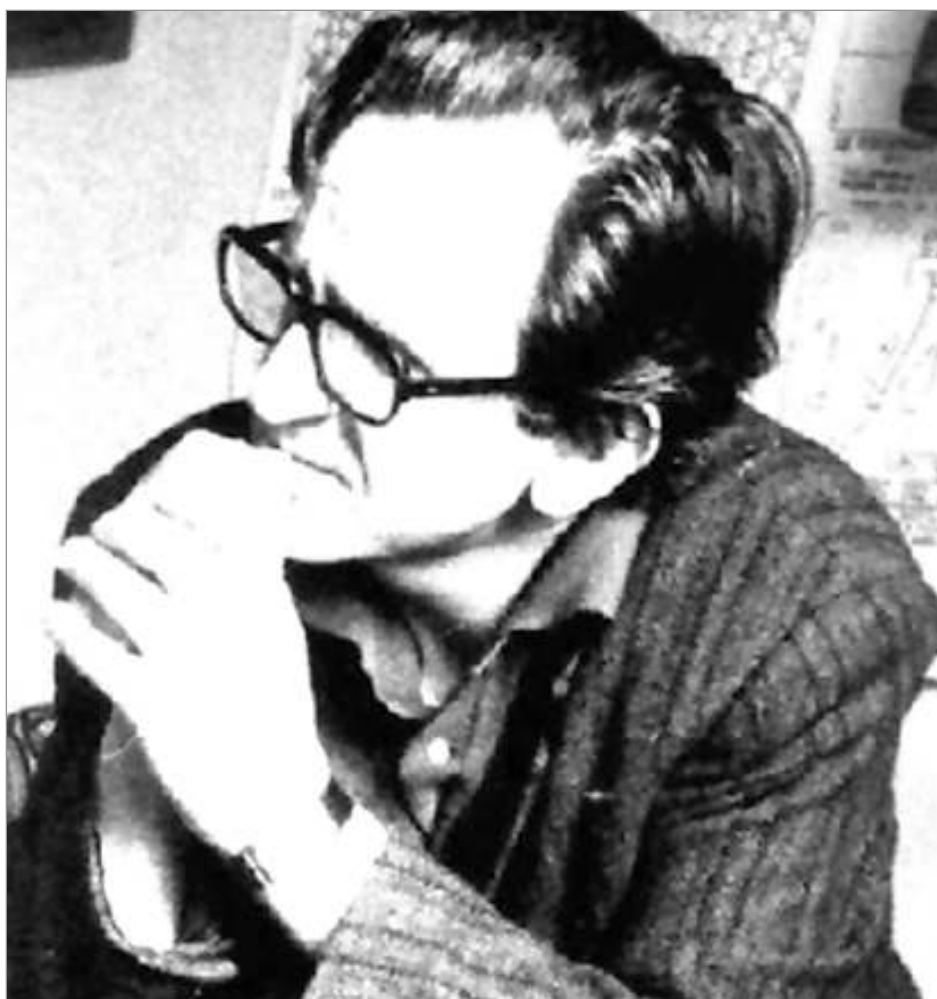
Είναι σίγουρο ότι από μόνα τους δεν αλλάζουν τα πράγματα ούτε στο θεσμικό επίπεδο ούτε στο επίπεδο των κατεστημένων νοοτροπιών. Θέλουν θεσμική αντιμετώπιση, με νέο πνεύμα, με σύγχρονες και δημοκρατικές αντιλήψεις. Χρειάζονται ανατροπές σε κατεστημένες απόψεις και τολμηρές λύσεις. Η αυτοδιοίκηση δεν κινδυνεύει από την ενεργή συμμετοχή των πολιτών. Οι αιρετοί δεν είναι ξεκομμένοι από τον κοινωνικό χώρο. Ήρθε η ώρα να γίνει η αυτοδιοίκηση ο μοχλός για ανάπτυξη και καλύτερη ποιότητα ζωής σε κάθε γωνιά της χώρας.

«Ο Μίμης Δεσποτίδης ήταν αέρας»

“

Ήδη από την περίοδο που ήταν φυλακισμένος στην Κέρκυρα είχε πάρει πρωτοβουλία να οργανώσει έκθεση Πικάσο από κομμουνιστές κρατούμενους, όταν ακόμα η “αντιστασιακή” ζωγραφική δεν ήταν τόσο εύκολα αποδεκτή από τις κομματικές ιεραρχίες.

Με αφορμή τα 55 χρόνια από την ίδρυσή τους, οι εκδόσεις Θεμέλιο διοργάνωσαν στις 4 Μαΐου, στο πλαίσιο της 15ης Διεθνούς Έκθεσης Βιβλίου Θεσσαλονίκης εκδήλωση με θέμα: «**50 χρόνια από τη διάσπαση του ΚΚΕ και η γέννηση του ΚΚΕ Εσωτερικού**», η οποία ήταν αφιερωμένη στο ιστορικό στέλεχος της αριστεράς, Μίμη Δεσποτίδη.

«Όσοι συμμετείχαμε στο κίνημα της κομμουνιστικής ανανέωσης το αναπολούμε με ανάμεικτα αισθήματα περηφάνιας και πικρίας. Περηφάνιας γιατί στο κομμουνιστικό κίνημα υπήρξαν πρωτοπόροι στην απόρριψη πρακτικών και ιδεών που ήταν ολοένα και πιο ξεπερασμένες και προβληματικές, και εισήγαγε τις έννοιες της δημοκρατίας, στην κοινωνία και το κόμμα, την μη εξάρτηση από ξένα κέντρα, του σεβασμού της αυτονομίας των μαζικών κινημάτων και λίγο αργότερα της ευρωπαϊκής ενοποίησης. [...] Δεν θα ήθελα να παραλείψω να αναφερθώ στην παρέμβασή μου στον Μίμη Δεσποτίδη. Ο Δεσποτίδης υπήρξε τη δεκαετία του '70 κάτι σαν πνευματικός πατέρας. Κατά το πραξικόπημα του 1967 είχε βρεθεί εκτός Ελλάδας κι έτσι έμεινε στο Παρίσι όπου και τον γνώρισα. Συναντιόμασταν συχνά σε καφεενεία της πόλης είτε περπατούσαμε στους δρό-

μους. Όπως τόσοι άλλοι που τον γνώρισαν, διαπίστωσα ότι επρόκειτο για έναν εξαιρετικά χαρισματικό άνθρωπο, ακαταμάχητο ιδεολογικό καθοδηγητή, με οξύ κριτικό πνεύμα και ανατρεπτικές ιδέες, πολέμιο κάθε δογματισμού. Είχε επιπλέον ένα φοβερό χιούμορ που κυριολεκτικά έσπαγε κόκκαλα. Η επιρροή του πάνω μου υπήρξε χρήσιμη για την πολιτική μου ωρίμανση καθώς μαζί του δοκίμαζα, επιβεβαιώνα ή διόρθωνα τις κάπως πρωτόγονες νεανικές μου ιδεολογικές και πολιτικές αναζητήσεις. Αποτέλεσε για εμένα και ένα μπουσούλα στους δύσκολους εσωκομματικούς δαιδάλους. Γι' αυτό και η τύχη μου ήταν μεγάλη, όταν μετά τη μεταπολίτευση παρακολούθησα από κοντά το αργό τέλος, την τραγική τελική πορεία του Μίμη που ερμηνεύω και σήμερα ως συμβολική πορεία της ανανεωτικής αριστεράς...», ανέφερε, μεταξύ άλλων, ο Σωτήρης Βαλντέν, ο οποίος συμμετείχε ενεργά στον αντιδικτατορικό αγώνα και υπήρξε στέλεχος του «Ρήγα Φεραίου», του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας Εσωτερικού, της Ελληνικής Αριστεράς (ΕΑΡ) και του Συνασπισμού (ΣΥΝ) ως τη δεκαετία του '90. Κατά την περίοδο Σημίτη προσχώρησε στο Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα (ΠΑΣΟΚ), ενώ το 2012-15 στήριξε τη Δημοκρατική Αριστερά (ΔΗΜΑΡ), της οποίας υπήρξε και μέλος της Κεντρικής Επιτροπής.

κυρα είχε πάρει πρωτοβουλία να οργανώσει έκθεση Πικάσο από κομμουνιστές κρατούμενους, όταν ακόμα η “αντιστασιακή” ζωγραφική δεν ήταν τόσο εύκολα αποδεκτή από τις κομματικές ιεραρχίες. Η σύμπτωση αυτών των δύο ανθρώπων, του Μίμη Δεσποτίδη και του Θεόδωρου Μαλικιώση στο εγχείρημα του “Θεμέλιου” θα έλεγα πως ήταν μία ευτυχής συγκυρία. Ήταν αρκετά διαφορετικοί άνθρωποι. Ο Μίμης ήταν αέρας που μπορούσε να σε συνεπάρει, ενώ ο Θεόδωρος ήταν περισσότερο η Γη, στην οποία στηριζόταν ένα πολύ δύσκολο εκδοτικό εγχείρημα. Γι' αυτό ξεκινάει το 1963 και την τετραετία που ακολουθεί, μέχρι την έναρξη της δικτατορίας, έχει μια εξαιρετικά πλούσια παραγωγή βιβλίου, που ακουμπάει και στον κλασσικό μαρξισμό. Είναι οι εκδόσεις των κλασσικών, που ακόμα και σήμερα είναι οι πιο έμπειρες που υπάρχουν, σε μια ελληνική βιβλιογραφική παραγωγή όπου υπήρχε έλλειψη επιμελημένων εκδόσεων των κλασσικών κείμενων του Μαρξ, του Ένγκελς και του Λένιν. Και από την άλλη ένα άνοιγμα σε λογοτεχνία και σε άλλου τύπου βιβλία τα οποία τροφοδοτούσαν μία ανανεωτική σκέψη...».

Δεν έγραψε τίποτα, αλλά επηρέασε τόσους

Ο τρίτος και τελευταίος ομιλητής της εκδήλωσης, Γιώργος Τσιάκαλος, ομότιμος καθηγητής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, περιέγραψε αναλυτικά τις προσωπικές του εμπειρίες στο εξωτερικό όταν συνέβη η διάσπαση του 1968 καθώς και το κλίμα που επικρατούσε πριν και μετά τη διάσπαση. Παράλληλα, για τον Μίμη Δεσποτίδη τοποθετήθηκε με το ξεκίνημα της ομιλίας του: «Είμαι πολύ χαρούμενος που η εκδήλωση είναι αφιερωμένη στον Μίμη Δεσποτίδη. Δεν το συνηθίζουμε. Συνήθως μπορεί να κάνουμε νεκρολογίες, αλλά όταν μιλούμε για πολιτική είναι σαν να είναι ανεξάρτητο από τους συγκεκριμένους ανθρώπους. Το θεωρώ αυτό πολύ σημαντικό γιατί οδηγεί τη δική μου σκέψη σε σχέση με τη διάσπαση του ΚΚΕ Εσωτερικού σε πολύ συγκεκριμένους δρόμους. Θα μπορούσε κανείς να μιλήσει με πολλούς τρόπους γι' αυτό το θέμα. Ο Μίμης Δεσποτίδης είναι σε όλους και σε όλες μας γνωστός ως ο άνθρωπος που δεν έγραψε τίποτα, αλλά που επηρέασε τόσους πολλούς ανθρώπους. Είναι σπάνιο φαινόμενο αυτό. Να μην είσαι ο ηγέτης του κόμματος και άρα κάνεις χιλιάδες ομιλίες και άρα επηρεάζεις μέσα από μηχανισμούς τους άλλους ανθρώπους. Να είσαι όμως ένας κομμουνιστής δραστήριος που πέρασε όλα όσα πέρασαν οι κομμουνιστές της δικιάς μας χώρας και να έχεις επηρεάσει τόσους πολλούς ανθρώπους...».

Δυστυχώς ο περιορισμένος χρόνος της εκδήλωσης δεν επέτρεψε να ακουστούν και οι ιστορίες του κοινού, το οποίο κατέκλυσε την αίθουσα «Άρης Αλεξάνδρου» στο Περίπτερο 13 της Διεθνούς Εκθέσεως Θεσσαλονίκης από τις 19:00-20:00 στις 4 Μαΐου για να ακούσει τους ομιλητές και να τιμήσει την μνήμη του «Πέτρου της ΕΠΟΝ», του αέναου Μίμη Δεσποτίδη.

Ο έγκαιρος εκδοτικός οίκος της αριστεράς

Στη συνέχεια τον λόγο πήρε ο δεύτερος ομιλητής, ο Ηλίας Νικολακόπουλος, καθηγητής εκλογικής κοινωνιολογίας στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών και αντιπρόεδρος του Ελληνικού Ιδρύματος Πολιτισμού: «Εγώ θα γυρίσω πίσω στο 1963 και στην ίδρυση του “Θεμέλιου”. Ήταν ο πρώτος εξαιρετικά έγκαιρος εκδοτικός οίκος της αριστεράς [...] Από το 1947 και μετά, μέχρι την ίδρυση του “Θεμέλιου”, η εκδοτική παρουσία της αριστεράς ήταν περιορισμένη σε κάποιους σχετικά περιθωριακούς εκδοτικούς οίκους, που κατέβαλαν, βέβαια, μεγάλη προσπάθεια. Υπήρχε και η διάδοση των βιβλίων με τους πλασιέδες βιβλίων. Ήταν ένα επάγγελμα που μπορούσαν “εύκολα” να ασκήσουν οι απολυμένοι εξόριστοι/φυλακισμένοι που δεν έβρισκαν αλλού δουλειά. Άρα υπήρχε μια κυκλοφορία του αριστερού βιβλίου, κυρίως με αυτό το προσωπικό δίκτυο των ανθρώπων που περνούσαν από γραφείο σε γραφείο και πουλούσαν τα βιβλία και με δόσεις. Οι εκδόσεις ήταν πολύ εύκολες. Υπήρχε η ανθρώπινη εμπιστοσύνη στον πρώην εξόριστο/φυλακισμένο που έφερνε το καινούριο βιβλίο, το οποίο έμπαινε στη βιβλιοθήκη της οικογένειας. [...] Ο Μίμης Δεσποτίδης συμμετείχε σ' αυτές τις αναζητήσεις. Ήδη από την περίοδο που ήταν φυλακισμένος στην Κέρ-

15^η διάθεση τροφίμων **ΧΩΡΙΣ ΜΕΣΑΖΟΝΤΕΣ**

Η κίνησή μας επιδιώκει να αναδείξει μια άλλη κοινωνική και οικονομική σχέση μεταξύ των παραγωγών και των πολιτών. Δε θέλει να υποκαταστήσει τους εμπόρους στην πόλη. Στηρίζουμε την αγορά της πόλης και φωνάζουμε από τους επαγγελματίες της. Αυτοί με τη σειρά τους πρέπει να στηρίξουν την τοπική κοινωνία με προσιτές τιμές.

Πάνω από 100 προϊόντα, όλα Ελληνικά, από πιστοποιημένους παραγωγούς.

ΥΠΕΡΑΣΠΙΖΟΜΑΣΤΕ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΓΙΑ ΑΞΙΟΠΡΕΠΗ ΔΙΑΒΙΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΣΤΗΝ ΚΡΙΣΗ.

Αναλυτικά θα τα βρείτε στο www.diktioaz.blogspot.com και στο facebook: [diktioaz](https://www.facebook.com/diktioaz)

Τα γραφεία μας είναι ανοιχτά
ΔΕΥΤΕΡΑ, ΠΕΜΠΤΗ 10 μ.ε 1 το πρωί ΤΡΙΤΗ, ΠΕΜΠΤΗ, 7 μ.ε 9 το απόγευμα

Επικοινωνήστε: 15, Ζωγράφου Τηλ. 210 7709751 email: diktioaz@gmail.com
www.facebook.com/groups/diktioaz

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ - ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ - ΑΥΤΟΟΡΓΑΝΩΣΗ

ΔΙΚΤΥΟ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

Σάββατο (9μ.μ -2μ.μ.)
19 / 05 / 2018
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥΠΟΛΗ ΖΩΓΡΑΦΟΥ (είσοδος από Ούλωφ Πάλμς)

ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

1. Ποιοτική και φθηνότερη πρόσβαση προϊόντων στο καταναλωτικό κοινό.
2. Επίτευξη σχέσεων εμπιστοσύνης μεταξύ παραγωγών και καταναλωτών.
3. Στήριξη και προώθηση των μικρών παραγωγών και συνεταιρισμών.

“

Με αυτές τις εκλογές διαμορφώθηκε ο πολιτικός χάρτης της χώρας που διήρκεσε περίπου 40 χρόνια. Το ΚΚ Ιταλίας αναδείχθηκε σε ηγετική δύναμη στην Αριστερά. Κέρδισε περισσότερες από 120 έδρες από τις 183 του Δημοκρατικού Λαϊκού Μετώπου.

ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

18 Απριλίου 1948: Η ιστορική ήττα της ιταλικής αριστεράς

Από την εθνική ενότητα το 1944 στα πρόθυρα του εμφυλίου του 1948

Στις πρώτες βουλευτικές εκλογές μετά την πτώση του φασισμού, η Ιταλία έκανε την επιλογή να ενταχθεί στο δυτικό στρατόπεδο. Η Χριστιανική Δημοκρατία κέρδισε το 48% των ψήφων. Η Αριστερά που είχε συγκροτήσει το Δημοκρατικό Λαϊκό Μέτωπο πήρε το 30%. Η συμμετοχή έφτασε στο 92%. Στις 4 Απριλίου του 1948, στη Βαρέζε, ο ηγέτης της ιταλικής αντίστασης, από τα πιο επιφανή μέλη της ηγεσίας του ΚΚΙ, Λουίτζ Λόγκο, γγ μετά τον Παλμίρο Τολιάτι για μια δεκαετία, έγινε δεκτός με εκδηλώσεις ενθουσιασμού από το σύνολο σχεδόν του πληθυσμού. Στο τέλος της ομιλίας του, από την τάρταρα ενός μπαρ, πετάχθηκαν προκηρύξεις που έγραφαν: «Την ώρα της εξομολόγησης ο Θεός σε βλέπει, όχι ο Στάλιν».

Οι εκλογές της 18ης Απριλίου του 1948 έγιναν σε κλίμα έντασης. Μέσα σ' αυτό το κλίμα γράφτηκε το θεατρικό έργο «Δον Καμίλο», με ήρωα έναν πάστορα που νουθετούσε τον Πεπόνε, κομμουνιστή δήμαρχο του χωριού για το τι πρέπει να κάνει ώστε να μην πάει στην κόλαση. Αυτές οι εκλογές ήταν οι πιο βίαιες στην ιστορία της δημοκρατίας και σηματοδότησαν την πρόσδεση της Ιταλίας στο δυτικό στρατόπεδο. Τη χρονιά αυτή, το 1948, τα μάτια όλων στην Ευρώπη ήταν στραμμένα στην Ιταλία. Οι εκλογές σ' αυτή τη χώρα που έχει κοινά σύνορα με τη Γιουγκοσλαβία του Τίτο, καθόρισαν τα σύνορα μεταξύ Δύσης και Ανατολής. Δύο στρατόπεδα σε σύγκρουση. Η σύγκρουση αυτή μεταφέρθηκε και στο εσωτερικό της χώρας. Από τη μια πλευρά, η Χριστιανική Δημοκρατία (ΧΔ), η οποία έριξε το βάρος της προεκλογικής καμπάνιας κατά του κόκκινου κινδύνου. Από την άλλη, το ΚΚ Ιταλίας (ΚΚΙ) με ηγέτη τον Παλμίρο

Τολιάτι και το Ιταλικό Σοσιαλιστικό Κόμμα (ΣΚΙ) του Πιέτρο Νένι, έδωσαν τη μάχη με το Δημοκρατικό Λαϊκό Μέτωπο, με έμβλημα το πρόσωπο του Γκαριμπάλντι, ήρωα της Risorgimento, της Ένωσης της Ιταλίας.

Στην προεκλογική περίοδο χρησιμοποιήθηκαν όλα τα μέσα. Η ΧΔ με αφίσες καλούσε τους πολίτες να διαφυλάξουν την ενότητα της οικογένειας, γιατί στην ανατολή «τα παιδιά θα τα έπαιρνε το

κράτος». Η Εκκλησία και οι οργανώσεις της πήραν ανοιχτά μέρος στην καμπάνια. Οι πάστορες υπόσχονταν την κόλαση στο ποίμνιο τους εάν ψήφιζαν τους «υλιστές». Οι λιτανείες ήταν καθημερινό φαινόμενο. Οι κατ' επάγγελμα πιστοί μιλούσαν για την εμφάνιση της Παναγίας, την οποία είχαν δει πολλοί. Ταυτόχρονα τα θαύματα είχαν πολλαπλασιαστεί... Κανείς δεν θα συγχωρεθεί από τον εξομολογητή του για τις αμαρτίες του, αν δεν ψήφιζε ΧΔ. Ακόμα και «τα παιδιά επιστρατεύτηκαν στον ιερό αγώνα, δεν ήταν λίγες οι περιπτώσεις που πήγαιναν μετά το κατηχητικό στο σπίτι, με δάκρυα στα μάτια και παρακαλούσαν τους γονείς τους να παραμείνουν στο σωστό δρόμο».

Η πόλωση της κοινωνίας

Η ΧΔ πέρα από την Εκκλησία είχε και ένα άλλο ισχυρό χαρτί –πραγματικό– στα χέρια της. Αν κέρδιζε, η Ιταλία θα σωζόταν γιατί θα έμπαινε στο Σχέδιο Μάρσαλ. Θα απολάμβανε τα αγαθά της αμερικανικής βοήθειας, όπως και οι άλλες ευρωπαϊκές χώρες, με αντάλλαγμα βέβαια την παραμονή στην ατλαντική επιρροή. Το επιχείρημα αυτό ήταν αρκετά ισχυρό σε μια Ιταλία που προσπαθούσε να κλείσει τις πληγές του πολέμου. Σύμφωνα με δημοσκόπηση της εποχής, το 65% των Ιταλών ήταν υπέρ του Σχεδίου Μάρσαλ. Ένα άλλο επιχείρημα της ΧΔ ήταν ότι, σε περίπτωση νίκης του Δημοκρατικού Λαϊκού Μετώπου, δεν θα ήταν δυνατό να μεταναστεύσει κανείς στις ΗΠΑ. Θα μπορούσε όμως «να φύγει για τη Σιβηρία», όπως έγραφαν τα τρικ της εποχής.

Το ΚΚΙ και το ΣΚΙ μιλούσαν για τον αντιδραστικό χαρακτήρα της ΧΔ, της οποίας ηγείτο ο Ακίλε Ντε Γκάσπαρι, που είχε αποκλείσει τους κομμουνιστές και τους σοσιαλιστές από την κυβέρνηση, τον Μάιο του 1947. Σε μια περίοδο ανάκαμψης των αγώνων για «να τιμωρήσει τους εκπροσώπους των εργαζομένων», συμμετέχοντας έτσι «στην προδοσία της χώρας», υποστηρίζοντας όχι την Ιταλία «αλλά τις πολεμοχαρείς Ηνωμένες Πολιτείες».

Στην προεκλογική καμπάνια του Δημοκρατικού Λαϊκού Μετώπου βάρυναν αρνητικά και τα γεγονότα στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης. Στις 25 Φεβρουαρίου, το ΚΚ Τσεχοσλοβακίας πήρε την εξουσία, ανατρέποντας την κυβέρνηση

Εθνικής Ενότητας. Τα γεγονότα αυτά είχαν αρνητικές συνέπειες.

Μόλις έγιναν γνωστά το βράδυ της 18ης Απριλίου του 1948 τα αποτελέσματα των εκλογών, ο κόσμος της Αριστεράς απογοητεύτηκε, γιατί είχε πιστέψει στη δυνατότητα μιας νίκης μέσα από τις κάλπες. Τελικά, επρόκειτο για μια νίκη «της Ιταλίας των ανθρώπων που δεν εγκαταλείπουν τις θέσεις τους» έγραφε η Ροσάνα Ροσάντα, έφηβη τότε, γνωστή για τον πρωταγωνιστικό ρόλο στην έκδοση της καθημερινής κομμουνιστικής εφημερίδας «Il Manifesto».

Η διάσπαση του συνδικαλιστικού κινήματος

Η ΧΔ, σε κλίμα ακραίας προεκλογικής πόλωσης, έπαιξε το χαρτί του αντικομμουνισμού και κέρδισε με 48% των ψήφων, περιορίζοντας σημαντικά τα μικρά κόμματα της άκρας δεξιάς και της κεντροδεξιάς. Το Δημοκρατικό Λαϊκό Μέτωπο πήρε το 30,98% των ψήφων, πολύ μικρότερο ποσοστό από το 39,6% που είχαν κερδίσει το ΚΚΙ και το ΣΚΙ δύο χρόνια νωρίτερα. Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι από το ΣΚΙ είχε αποχωρήσει μια ομάδα το Γενάρη του 1947, γιατί είχε αρνηθεί τη συμμαχία με το ΚΚΙ. Η ομάδα αυτή δημιούργησε τη Σοσιαλιστική Συμμαχία που πήρε το 7%, κυρίως στο βορρά. Με αυτές τις εκλογές διαμορφώθηκε ο πολιτικός χάρτης της χώρας που

διήρκεσε περίπου 40 χρόνια. Η ΧΔ κατέλαβε το χώρο του κέντρου, της κεντροαριστεράς μέχρι και τις παρυφές της άκρας δεξιάς. Το ΚΚΙ αναδείχθηκε σε ηγετική δύναμη στην Αριστερά. Κέρδισε περισσότερες από 120 έδρες από τις 183 του Δημοκρατικού Λαϊκού Μετώπου, ενώ δύο χρόνια πριν το ΣΚΙ ήταν πρώτη δύναμη στο χώρο της Αριστεράς.

Τα κόμματα αυτά με τα εκατομμύρια μέλη, έπαιζαν κεντρικό ρόλο στην οργάνωση και την πολιτική ζωή της χώρας, ενώ κατά τη διάρκεια της εικοσάχρονης φασιστικής δικτατορίας δρούσαν στην παρανομία.

Η αντίδραση πέρασε στην αντεπίθεση. Η συνδικαλιστική ενότητα που είχε επιτευχθεί το 1944 τελείωσε. Η ΧΔ οργάνωσε τη διάσπαση στους κόλπους της CGIL. Στις 15 Σεπτεμβρίου οργανώθηκαν παντού διαδηλώσεις και καταλήψεις εργοστασίων. Λίγο πριν στις 14 Ιουλίου του 1948, έγινε απόπειρα δολοφονίας του γραμματέα του ΚΚΙ, Παλμίρο Τολιάτι. Η καταπίεση κατά του εργατικού κινήματος γενικεύθηκε. Στο διάστημα από τον Ιούλιο του 1948 μέχρι το 1950 σκοτώθηκαν 62 εργάτες –ανάμεσά τους 48 κομμουνιστές. Οι τραυματίες έφτασαν στους 3.216. Η αστυνομία συνέλαβε αυτή την περίοδο 92.169 άτομα από τα οποία οι 73.870 ήταν κομμουνιστές.

Από την «Ουμανιτέ Ντιμάνς»
Μετάφραση: Μ. Αρβανίτης

Χρόνια αποφασιστικά για τους κομμουνιστές

Τον Αύγουστο του 1944, ο Παλμίρο Τολιάτι γραμματέας του ΚΚ Ιταλίας εγκατέλειψε τη στρατηγική της εξέγερσης. Μιλούσε για ένα σοσιαλισμό που εγγράφεται στη λογική της πλουραλιστικής δημοκρατίας. Αυτή η γραμμή δεν έγινε πλήρως αποδεκτή στο βορρά της χώρας, κυρίως από τους πρώην παρτιζάνους. Έτσι, τον Νοέμβριο του 1947, οι αστυνομικοί του Μιλάνου που ήταν πρώην παρτιζάνοι, αντικαταστάθηκαν από την κυβέρνηση. Οι κομμουνιστές ξεσηκώθηκαν με τα όπλα στα χέρια, κατέλαβαν τα τμήματα. Αυτό το επεισόδιο έληξε με ένα σύντομο τηλεγράφημα του Τολιάτι που έλεγε: «Μπράβο, τι σκέφτεστε να κάνετε τώρα;»

Τον Ιούλιο του 1948, ο Τολιάτι δέχθηκε δολοφονική επίθεση που είχε ως συνέπεια τον τραυματισμό του. Η χώρα ξεσηκώθηκε, οι εργαζόμενοι κατέλαβαν τα εργοστάσια, έστησαν τα μυδράλια στις στέγες των οικημάτων. Η CGIL κήρυξε γενική απεργία. Η ηγεσία του ΚΚΙ καλούσε σε ηρεμία και μιλούσε για την τολιατική στρατηγική, μια στρατηγική που συνεχίστηκε μέχρι τη δεκαετία του 1980.

Άνθρωποι που προσπαθούσαν να επικοινωνήσουν

Εντυπώσεις από μια θεατρική παράσταση ασυνόδευτων προσφύγων και ελλήνων ηθοποιών

Και ξαφνικά κοιτάς τη σκηνή και νομίζεις ότι αυτή η βαλίτσα που βλέπεις να αλλάζει χέρι, μια βαλίτσα γεμάτη από τη μικρή ή τη μεγάλη ζωή του κάθε παιδιού, του κάθε ανθρώπου, είναι πια στο δικό σου χέρι. Θες να την κρατήσεις και να μοιραστείς όσα αυτή κουβαλάει. Τα όνειρα, τους φόβους, την ελπίδα και τον πόνο. Θες και εσύ να τη σηκώσεις. Να

μοιραστείς το βάρος... να το κάνεις πιο υποφερτό. Εκεί, λοιπόν, στη σκηνή του Ρεξ, Σάββατο βράδυ, έφηβοι πρόσφυγες από πέντε διαφορετικές χώρες (Συρία, Αφγανιστάν, Ιράκ, Ιράν και Πακιστάν) όλοι ηλικίας από 14 έως 19 ετών μαζί με έλληνες επαγγελματίες ηθοποιούς του Εθνικού Θεάτρου ήταν εκεί με πόδια γυμνά, πατώντας χώμα, να μας δείξουν το δικό τους

ταξίδι. Μέσα από τη μοναδική γλώσσα του σώματος, τη γλώσσα της αγκαλιάς, του γέλιου, της κραυγής, τη γλώσσα του ονείρου, αλλά και του φόβου ξεδιπλώθηκε η ιστορία δύο εφήβων που αναζητήσαν μια καλύτερη ζωή στη Δύση, αλλά τελικά τίποτε δεν ήταν όπως τα περίμεναν. Και ενώ στην αρχή προσπαθούσες να μαντέψεις

ποιος ήταν πρόσφυγας και ποιος όχι, στο τέλος της παράστασης έβλεπες μόνο ένα. Ανθρώπους, μόνο ανθρώπους που προσπαθούσαν να επικοινωνήσουν, να παλέψουν, να ονειρευτούν, να ζήσουν και να «χωρέσουν» σε αυτόν τον κόσμο. Μία τόσο συγκινητική παράσταση!

Μαρία Βολάκη

! info

«ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ», σε σκηνοθεσία Σοφίας Βγενοπούλου παίζεται στο ισόγειο του ΡΕΞ στις 2-6/5 και 9-13/5, στις 21:00 και είναι στα πλαίσια του πιλοτικού προγράμματος «Θέατρο στα Ελληνικά». Ας σημειωθεί ότι κάποιοι από τους έφηβους που συμμετέχουν στην παράσταση ζουν στον Ελαιώνα, άλλοι σε δομές φιλοξενίας. Οι περισσότεροι είναι ασυνόδευτοι στην Ελλάδα, δηλαδή δεν έχουν κανέναν από την οικογένειά τους εδώ.

ΔΑΙΜΟΝΙΚΑ

Δικαστικές διώξεις και έντονη καταστολή του κινήματος ενάντια στους πλειστηριασμούς

Την περασμένη Τετάρτη, το κίνημα κατά των πλειστηριασμών συνάντησε πρωτοφανή αστυνομικά μέτρα στις δύο συγκεντρώσεις που κάλεσε ο Συντονισμός Συλλογικοτήτων Θεσσαλονίκης. Όπως φαίνεται, η κυβέρνηση επιχειρεί να υλοποιήσει «διά πυρός και σιδήρου» τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει έναντι των δανειστών, ερχόμενη σε ευθεία αντιπαράθεση με τον απλό κόσμο. Δεν αντιλαμβάνεται άραγε ότι μ' αυτό τον τρόπο αποκόπτει, ίσως οριστικά, και τους εναπομείναντες δεσμούς της με το λαϊκό κίνημα και την υπόλοιπη αριστερά; Έτσι, ο ΣΥΡΙΖΑ θα γίνει απολογητής της σοσιαλδημοκρατίας και το μέλλον του θα είναι, νομοτελειακά, δεξιόστροφο. Επίσης, πρέπει να μας πει η κυβέρνηση αν ένα διαμέρισμα 73τ.μ. μιας πολύτεκνης οικογένειας αποτελεί πολυτελές ακίνητο που πρέπει να βγει σε πλειστηριασμό. Να τελειώσει επιτέλους αυτό το κρυφτούλι με την αλήθεια, βαφτίζοντας δίκαια, απεχθή μέτρα που θα ντρεπόταν να περάσει οποιαδήποτε κυβέρνηση. Ο Συντονισμός Συλλογικοτήτων Θεσσαλονίκης ενάντια

στους πλειστηριασμούς έχει πλέον απέναντί του μια σιδηρόφρακτη κυβέρνηση, αποφασισμένη να κάνει τη «βρώμικη δουλειά» που της υπαγορεύει το Κεφάλαιο. Στην πρόσφατη ανακοίνωσή του, για τα τελευταία γεγονότα στη Θεσσαλονίκη, αναφέρει:

«Στο αστυνομικοκρατούμενο από νωρίς το πρωί κέντρο της πόλης και ειδικά γύρω από το συμβολαιογραφικό γραφείο της Ευγενίας Πετρίδου (Μητροπόλεως 20) μετρήσαμε 3 αστυνομικές κλούβες και 5 διμοιρίες των ΜΑΤ και των ΥΜΕΤ. Στο συγκεκριμένο συμβολαιογραφείο πραγματοποιούνταν για λογαριασμό της Eurobank και ο πλειστηριασμός ενός διαμερίσματος 73τ.μ. που χρησιμοποιείται από την ιδιοκτήτριά του ως επαγγελματική στέγη, μοναδικός τρόπος βιοπορισμού της πολύτεκνης οικογένειάς της. Κάτι τέτοιο όμως καμιά σημασία δεν έχει για την κοινωνικά ανάλγητη πολιτική κυβέρνησης-Ε.Ε.-κεφαλαίου που μετατρέπουν την αστυνομία σε προσωπικό ιδιωτικής εταιρίας φύλαξης των μεγαλοσυμβολαιογράφων για να εξυπηρετήσουν τις αδηφάγες διαθέσεις των τραπε-

ζών. Όταν λοιπόν ζητήθηκε να ανοίξει ο αστυνομικός φραγμός για να ανέβει στο γραφείο της συμβολαιογράφου η ιδιοκτήτρια μαζί με δικηγόρο του Συντονισμού Συλλογικοτήτων, ανερυθρίαστα ο επικεφαλής των αστυνομικών δυνάμεων απάντησε ότι δεν το επιτρέπει η συμβολαιογράφος. Στη συνέχεια δε και στην επιμονή των συγκεντρωμένων διαδηλωτών για τη συνάντηση, οι αστυνομικές δυνάμεις απάντησαν με απρόκλητη και αναίτια επίθεση εναντίον των μελών του κινήματος και των αλληλέγγυων διαδηλωτών.

Λίγο αργότερα, σαν να μην έφταναν τα παραπάνω, δεν δίστασαν να διαγράψουν και τα εναπομείναντα ψήγματα της κατ'επίφαση δημοκρατίας τους, απαγορεύοντας για πρώτη φορά στα χρονικά την είσοδο πολιτών στο Δικαστικό Μέγαρο της πόλης. Συγκεκριμένα μετέφεραν πολλές πάνοπλες διμοιρίες των ΜΑΤ μέσα και έξω από το δικαστικό μέγαρο Θεσσαλονίκης, έστησαν αστυνομικό φραγμό στην είσοδο και απαγόρευσαν την είσοδο (ακόμη και με την επίδειξη ταυτότητας!) των συγκεντρωμένων αλληλέγγυων στο μέλος του Συντονισμού Συλλογικοτήτων, Ηλία Σμήλιο, ο οποίος καλούνταν σήμερα να παρουσιάσει για την «προκαταρκτική εξέταση» σε σχέση με τη νέα δίωξη για «παρακώλυση πλειστηριασμού από κοινού στις 28/9/2016». Όμως ο διωκόμενος συναγωνιστής μας δεν έκανε τίποτα περισσότερο, τίποτα λιγότερο από όλους εμάς που πάνω από δυο χρόνια τώρα αγωνι-

ζόμαστε στα ειρηνοδικεία και τα συμβολαιογραφικά γραφεία, στις γειτονιές και στους δρόμους της πόλης, στη Θεσσαλονίκη και σ' όλη τη χώρα για να σταματήσουμε το κοινωνικό έγκλημα των πλειστηριασμών και της αρπαγής της λαϊκής κατοικίας και περιουσίας. Γι αυτό και όλοι μαζί αποφασίσαμε να μην δεχτεί να παρουσιαστεί ενώπιον του ανακριτή χωρίς την στήριξη του κινήματος, αποχωρήσαμε και θα ορίσουμε νέα μαζική παράσταση για την παράδοση του «απολογητικού» υπομνήματος.

Οι εικόνες αυτές από τους δρόμους της Θεσσαλονίκης δεν μας εκπλήσσουν αλλά ούτε και μας τρομάζουν. Είναι συνέχεια της εφαρμοζόμενης πολιτικής όλων των τελευταίων χρόνων και επιβεβαιώνουν περίτρανα πως όσο πιο αντιλαϊκή, άδικη και επικίνδυνη γίνεται η επίθεση των «από πάνω», τόσο η καταστολή για τους «από κάτω» θα σκληραίνει και δεν θα επιτρέπει την παραμικρή αμφισβήτηση των «ιερών και οσίων» του συστήματός τους. Είναι ταυτόχρονα επιβεβαίωση της ανάγκης να ξεπεράσουμε το κλίμα της ηττοπάθειας, τις λογικές ανάθεσης και αναζήτησης επίδοξων σωτήρων και να πάρει τώρα ο λαός τα πράγματα στα χέρια του, πριν η εθελόδουλη στις εντολές της Ε.Ε., των τραπεζιτών και του μεγάλου κεφαλαίου κυβέρνηση δεν αφήσει τίποτα όρθιο».

Ο δικηγόρος του διαβόλου

Η επινόηση της αλήθειας της επιθυμίας για κατασκευή

Νίκος Βεργέτης, «χόλι μάουντεν», εκδόσεις Κέλευθος, 2017

Περνώντας από το μεταμοντερνισμό και αποτίοντας φόρο τιμής κυρίως στη λατιναμερικάνικη λογοτεχνία, αλλά και στον Μπουλγκάκοφ και σε μοντερνιστές όπως ο Μπέκετ, το βιβλίο αξιοποιεί το «frame story» του αρρώστου που εξιστορεί τη ζωή του για να επικοινωνήσει πιο άμεσα με το κοινό.

Στο «χόλι μάουντεν», την πρώτη του νουβέλα, ο συγγραφέας Νίκος Βεργέτης συνθέτει έναν άνθρωπο στο τέλος του, να συμπυκνώνει τη ζωή του μέσα σε ένα παραλήρημα που απευθύνει και απευθύνεται στη γυναίκα του από το κρεβάτι του πόνου, ένα παραλήρημα όπου το ψέμα και η αλήθεια παύουν να είναι εχθροί, αφού τον πρώτο ρόλο παίρνει η ανάγκη της εξιστόρησης, της αφήγησης, αλλά και της αφηγηματικότητας, των αναφορών και όλων όσων συνέχουν έναν άνθρωπο που δύει, αλλά και τον συγγραφέα που δύει.

Γιατί όμως επιλέγει ο συγγραφέας που ανατέλλει να κατασκευάσει έναν παραμυθά που δύει; Δεν είναι περίεργο, μιας και οι τεχνικές του Βεργέτη, περνώντας μέσα από το μεταμοντερνισμό, συμπυκνώνουν στην καρδιά του αφηγήματος ετούτο: την ανάγκη της κατασκευής. Τον homo faber.

Το «χόλι μάουντεν» είναι λοιπόν μια μεταμυθοπλασία που καταγράφει το πάθος και την ανάγκη για δημιουργία. Η τεχνική παραπέμπει σ’ αυτό που ο Μπόρχες αποκαλεί «bullet time», όταν κάποιος βλέπει όλη του τη ζωή σε μία στιγμή πριν πεθάνει. Χόλι Μάουντεν, ένα κοκτέιλ που απολάμβανε στη ζωή του ο μάλλον αρρώστος και σίγουρα τρωτός και ευάλωτος αφηγητής και που με αυτό θέλει οι δικοί του να τον αποχαιρετίσουν, αλλά και μια μετωνυμία ίσως για το κοκτέιλ φαρμάκων που ενδεχομένως καταναλώνει και γεννά το παραλήρημά του.

Ένας μη αξιόπιστος αφηγητής

Περνώντας από το μεταμοντερνισμό και αποτίοντας φόρο τιμής κυρίως στη λατιναμερικάνικη λογοτεχνία, αλλά και στον Μπουλγκάκοφ και σε μοντερνιστές όπως ο

Μπέκετ, το βιβλίο αξιοποιεί το «frame story» του αρρώστου που εξιστορεί τη ζωή του για να επικοινωνήσει πιο άμεσα με το κοινό, στο οποίο συμβάλλει και το γεγονός ότι, καταφανώς, έχουμε να κάνουμε με έναν μη αξιόπιστο αφηγητή, κάτι που δηλώνεται ρητώς και κατασκευάζεται εντέχνως. Ο Βεργέτης αντλεί τα απλά πρώτα υλικά του από την ίδια την κοινοτοπία της ζωής και σε κάποιο βαθμό και από την επικαιρότητα. Έτσι, η γλώσσα του είναι απλή, προσβάσιμη, και τα υλικά των ιστοριών του απολύτως μπανάλ (χρησιμοποιώ τη λέξη αποφορτισμένη και ουδέτερη ως περιγραφική της συνθήκης του κοινού τόπου). Ένα βιβλίο που δεν του λείπει ο στοχασμός, το χιούμορ και η... ζωή, παραμένει, μολοντούτο, απολύτως μπανάλ και ασφαλές σε αυτό το πλαίσιο, χωρίς τις έντονες παρεμβολές μεταλόγου. Ως οιονεί μετασχόλιο, το «χόλι μάουντεν» είναι ένα βουνό αποτελούμενο από... πάμπας (πεδιάδες), που δεν γίνεται ποτέ, ωστόσο, επίπεδο, δεν χάνει το ενδιαφέρον του αναγνώστη και διαβάζεται απνευστί.

Η σχέση αλήθειας και ψέματος

Στοιχείο ξεχωριστό και βάση του αφηγήματος, είναι η σχέση αλήθειας και ψέματος που δεν τίθεται με το γνώριμο τρόπο πραγματικότητας-αλήθειας ή, συχνότερα στη λογοτεχνία, μυθοπλασίας-αυτοβιογράφησης, αφήνοντας πολύ πιο αθώο και πιο βαθύ, ενίοτε, έδαφος για στοχασμό και αναστοχασμό. Το «ψέμα» του αφηγητή δεν μένει στο μεταμοντερνισμό αλλά τον υπονομεύει. Θα λέγαμε πως το βιβλίο είναι πιο σύγχρονο, είναι αρκετά μετα-μεταμοντέρνο («νέα ειλικρίνεια»), δηλαδή ξεπερνά την ειρωνεία και το μαύρο χιούμορ, επιμένει στην αλήθεια,

ίσως και στην αλήθεια του ψέματος και γι’ αυτό και υφολογικά όπως συμβαίνει στο είδος, δεν διστάζει να ξεφύγει από το λόγο ή το υψηλό και να γίνει συναισθηματικό και λυρικό, ακόμη και μελοδραματικό.

Επίτευγμα του συγγραφέα είναι ότι σπάνια φαίνονται οι ραφές της αφήγησής του. Ένα βιβλίο μοντέρνο, μοντερνικό και μοντερνιστικό, που δίνει φωνή σε έναν Gen Xer (ήτοι πολιτισμικό «προϊόν» της γενιάς X) που αφήνει αυτόν τον κόσμο. Το μόνο του ελάττωμα είναι που δεν αξιοποιεί καθόλου τις τεχνικές της σιωπής (που θα δικαιολογούνταν από την κατάσταση του ήρωα), των πιο σύντομων και πυκνών παραγράφων, της αποσιώπησης. Αν η αφήγηση «κλωτσάει» σε κάποια σημεία, εξαιτίας της πλήρους απουσίας υπονόμησης και παιχνιδιού (αν και αυτό αποτελεί τον πυρήνα της νουβέλας) αυτά είναι οι στιγμές «casual» σεξισμού και αχρείαστων ύβρεων που μοιάζουν αταίριαστες. Η κριτική σε αυτό το σημείο δεν είναι ηθικής τάξης, ίσα-ίσα, αρκετά ειρωνικά, είναι η μοντέρνα συνθήκη, τα συγκεκριμένα τυφλά σημεία των Gen Xers, που, εδώ, δίνονται με την πιο πλήρη αθωότητα. Της άγνοιας.

Νίκος Δασκαλόπουλος

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

Κυριακή 13 Μαΐου

**** Με αφορμή την 13η Μάη, ημέρα αφιερωμένη στην ιστορία, τη φιλοσοφία και τον πολιτισμό της Ακαδημίας Πλάτωνα, οι γυναίκες πρόσφυγες του γειτονικού Κέντρου Φιλοξενίας Προσφύγων Ελαιώνα επισκέπτονται τον αρχαιολογικό χώρο της Ακαδημίας Πλάτωνα, ώστε να γνωρίσουν καλύτερα την περιοχή στην οποία ζουν αλλά και τους σημερινούς κατοίκους της, που θα τις υποδεχτούν στο χώρο της Επιτροπής Κατοίκων. Θα ακολουθήσει συλλογική κουζίνα και την ψυχαγωγία έχει αναλάβει ο Πολυχώρος Σπούνικ.**

Στην οργάνωση της εκδήλωσης ιδιαίτερη είναι η συμβολή της Αλληλεγγύης για Όλους και της ομάδας διερμηνέων / πολιτισμικών διαμεσολαβητών/τριών του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ).

**** Εκδήλωση πολιτισμού, αντιφασιστικής μνήμης και τιμής στους 200 κομμουνιστές που εκτελέστηκαν την Πρωτομαγιά του 1944, διοργανώνει η Περιφέρεια Αττικής – Περιφερειακή Ενότητα Δυτικού Τομέα, στις 7μμ, στο Μπλοκ 15 του στρατοπέδου Χαϊδαρίου.**

Δευτέρα 14 Μαΐου

**** Τα Αρχεία Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας (ΑΣΚΙ) και το Εβραϊκό Μουσείο Ελλάδας, με την ευκαιρία της έκδοσης του 19ου τεύχους του περιοδικού Αρχαιοτάξιο, που φιλοξενεί ένα πλούσιο αφιέρωμα με θέμα «Εβραίοι και Έλληνες, Έλληνες Εβραίοι» διοργανώνουν εκδήλωση, στις 7.30μμ, στο Ιωνικό Κέντρο (Λυσίου 11, Πλάκα), με ομιλητές: Οντέτ Βαρών-Βασάρ, Ισαάκ Σαμπεθαί (οικονομολόγος) και Ζανέτ Μπαττίου. Συντονίζει η Πόπη Πολέμη.**

**** Το Ελληνικό Τμήμα της Διεθνούς Αμνηστίας διοργανώνει εκδήλωση με θέμα το δικαίωμα στην αντίρρηση συνείδησης σε Ελλάδα και Τουρκία, με αφορμή την Διεθνή Ημέρα Αντίρρησης Συνείδησης (15/5) αλλά και τη συμπλήρωση 20 χρόνων από τη θέσπιση της εναλλακτι-**

κής πολιτικής υπηρεσίας στην Ελλάδα, στις 7μμ, στο αμφιθέατρο «Αντώνης Τρίτσης» (Ακαδημίας 50). Μιλούν: Ελένη Βεληβασάκη, Χαλίλ Σαβντά, Βασίλης Παπαστεργίου, Πέτρος Σωτηρόπουλος. Συντονίζει η Αναστασία Μπουρδάρα.

Τρίτη 15 Μαΐου

**** Ο Λίο Πάνιτς θα ανακηρυχθεί σε επίτιμο διδάκτορα του Πανεπιστημίου Αθηνών, στις 7μμ, στην αίθουσα Τελετών, Προπύλαια, όπου και θα μιλήσει (διαθέσιμη διερμηνεία) με θέμα «Η υπόσχεση της Δημοκρατίας».**

Τετάρτη 16 Μαΐου

**** Η ΟΜ ΣΥΡΙΖΑ Κορωπίου διοργανώνει εκδήλωση με θέμα «Οι αξίες της ριζοσπαστικής αριστεράς στο διεθνές καπιταλιστικό σύστημα» με ομιλητή τον Νίκο Φίλη, στις 7μμ, στη Δημοτική Βιβλιοθήκη του δήμου Κρωπίας (Γ. Παπασιδέρη 13).**

**** Το Άνω Κάτω στο Καλαμάκι και οι εκδόσεις Θεμέλιο παρουσιάζουν το βιβλίο του Γιώργου Μήλλα «Αδιέξοδη πορεία», στις 7.30μμ, στο Μουσικό Σχολείο Αλίου (Κυθρίων 69). Θα μιλήσουν: Ανδρέας Κασκανιώτης, Ντίνα Δασκαλοπούλου. Θα παρέμβει ο Ευάγγελος Σμπράος, ενώ συντονίζει ο Τάκης Μαστρογιαννόπουλος.**

Πέμπτη 17 Μαΐου

**** Ο δήμαρχος Θεσσαλονίκης και η Οργανωτική Επιτροπή Εκδηλώσεων στη μνήμη του Γιάννη Πασαλιδή διοργανώνουν εκδήλωση, με αφορμή τη συμπλήρωση 50 χρόνων από το θάνατο του προέδρου της ΕΔΑ, στις 7μμ, στην αίθουσα Δημοτικού Συμβουλίου. Θα μιλήσουν: Ηλίας Νικολακόπουλος, Ιωάννα Παπαθανασίου, Γιάννης Νισύριος. Συντονίζει ο Σπύρος Κουζινόπουλος. Θα προβληθεί ντοκιμαντέρ με πλούσιο φωτογραφικό και αρχειακό υλικό.**

Σάββατο 19 Μαΐου

**** Η Πολιτική - Πολιτιστική Λέσχη Εκτός Γραμμής παρουσιάζει κινηματογραφικό αφιέρωμα με θέμα «Μάης '68» και προβάλλει τέσσερις ταινίες που περιστρέφονται –εκ των υστέρων– γύρω από τον Μάη. Στις 11 & 25 Μαΐου, 6 & 17 Ιουνίου. Στο πλαίσιο του αφιερώματος, στις 7.30μμ, Στρατηγοπούλου 7 & Μαυρικίου, διοργανώνει εκδήλωση με θέμα «Ο Μάης ως τέχνη της ανατροπής, η εξέγερση ως ανατρεπτική τέχνη». Θα μιλήσουν: Χρήστος Γιοβανόπουλος, Δημήτρης Λένης.**

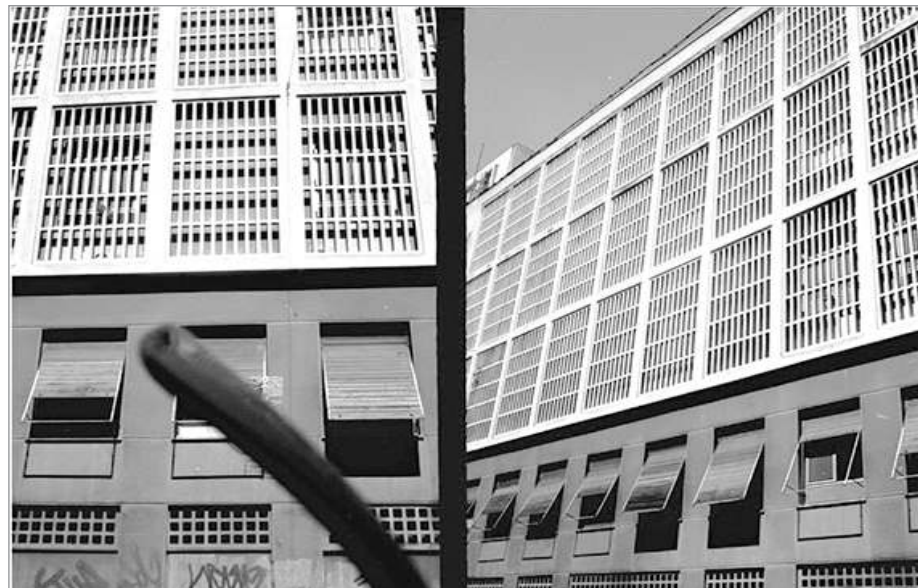
Κυριακή 20 Μαΐου

**** Η Ζωντανή Βιβλιοθήκη διοργανώνει βιωματικό σεμινάριο με τίτλο «Αν όχι εσύ, ποιος; Πώς μπορείς να παρέμβεις όταν γίνεσαι μάρτυρας ρατσιστικών επιθέσεων», 11πμ με 3μμ, στην Κωλέττη 34. Το σεμινάριο είναι δωρεάν και δηλώνετε συμμετοχή στο σύνδεσμο: goo.gl/forms/5EVn728ts6GGpKgf1.**

**** Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Άνω Αμπελοκήπων πραγματοποιεί και φέτος το καλοκαίρι, σειρά από ενδιαφέρουσες εκδηλώσεις. Τη Δευτέρα 14 Μαΐου, στις 6.30μμ, στο Πάρκο Χωροφυλακής (Λεωφ. Μεσογείων) θα πραγματοποιηθεί συγκέντρωση διαμαρτυρίας και πορεία στο υπουργείο Περιβάλλοντος για την προστασία του Υμηττού και του Μητροπολιτικού Πάρκου Γουδή - Ιλισίων. Την Τετάρτη 16 Μαΐου, στις 8.15μμ, στην αίθουσα Λάκωνος 9 (Πάρκο ΚΑΠΑΨ) θα προβληθεί το βραβευμένο ντοκιμαντέρ «Ιστορίες του σμυριγλιού στο νησί των Κυκλάδων Νάξος», παρουσία των σκηνοθετών Sussane Bau-singer και Στέλιου Ευσταθόπουλου.**

Καλειδοσκόπιο του θυμού

Χρήστος Χρυσόπουλος, «Η γη του θυμού», εκδόσεις Νεφέλη, 2018

Ο θυμός μάς καθιστά τυφλούς για τον άλλον, για τη δική του θέση, τη δική του αλήθεια, αλλά ταυτοχρόνως πηγάζει κι από μια αίσθηση δυσφορίας εντός της δικής μας θέσης, του δικού μας σώματος.

Η νουβέλα του Χρήστου Χρυσόπουλου «Η γη του θυμού» κυκλοφόρησε πρόσφατα στα ελληνικά από τις εκδόσεις Νεφέλη, αν και πρωτοεκδόθηκε πέρυσι στα γαλλικά και έγινε θεατρική παράσταση που παρουσιάστηκε στο χειμερινό τμήμα του Φεστιβάλ της Αβινιόν. Πράγματι, ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της ολιγοσέλιδης νουβέλας του Χρυσόπουλου είναι η θεατρικότητά της. Η *Γη του θυμού* μοιάζει να καλεί τη σκηνική μεταφορά της, όχι μόνο χάρη στα διαλογικά μέρη της, που και μορφικά παραπέμπουν σε θεατρικό έργο, αλλά και μέσα από το ιδιαίτερο ύφος των αφηγηματικών κομματιών με τα οποία εναλλάσσονται οι διάλογοι. Η ανάγνωση σκηνοθετεί την αφήγηση και την βλέπει να ζωντανεύει μπροστά της σε όλη τη χορικότητά της, ένα πλήθος φωνών που ισορροπεί βρίσκοντας τον τόνο του στην κόψη μεταξύ αρμονίας και δυσαρμονίας.

Η κεντρική φωνή που οδηγεί τη νουβέλα, αφηγηματική, περιγραφική και στοχαστική ταυτόχρονα, είναι η φωνή ενός πλάνητα του άστεως, ενός flaneur που δεν απολαμβάνει την μπενγιαμινική σχόλη, αλλά περιδιαβαίνει σε ένα ζοφερό τοπίο, σκοτεινούς δρόμους, νυχτερινές πιάτσες, σιδηροδρομικούς σταθμούς, εισβάλλει σε χώρους ιδιωτικούς ή επαγγελματικούς, και αφήνεται σχεδόν να διαπεραστεί από τη βία ενός κόσμου σε κρίση και αποσύνθεση.

Φωνές προσώπων δίχως όνομα, προσδιορισμένων μονάχα από το φύλο,

την επαγγελματική ιδιότητα, την κοινωνική θέση, την ηλικία ή κάποια αρχικά, αρχετυπικών σχεδόν, που κατακλύζονται από έναν τυφλό, ασίγαστο θυμό σε ποικιλία εκφάνσεων. Ένα θυμό που εντός του φωλιάζει ο φόβος, η αίσθηση της αδικίας ή του εγκλωβισμού, η απόγνωση της μοναξιάς, ένα θυμό που ακόμη κι όταν εκφράζεται δεν καταφέρνει να βρει λύτρωση κι εκτόνωση, που υιοθετεί τη μορφή της περιφρόνησης, της απέχθειας για τον άλλον, γίνεται επιθυμία εκδίκησης, εξάλειψης του διαφορετικού ή του αδύναμου, μετατρέπεται σε αβυσσολέο, φονικό μίσος. Άλλοτε βάνανσος σωματικά και χυδαίος λεκτικά, άλλοτε σιωπηλός, δόλιος, υπόγειος.

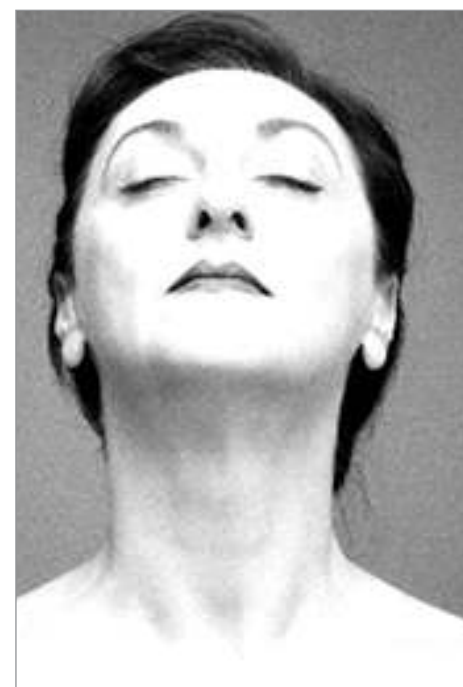
Ο θυμός κατοικεί τις φωνές που διασχίζουν τη νουβέλα του Χρυσόπουλου, στις βάνανσες λέξεις των «Αντρών» των πρώτων διαλογικών κομματιών ή των «Ματατζήδων» λίγο παρακάτω, στον πιο υπόγειο θυμό των εργαζόμενων γυναικών, στον ύπουλο θυμό του συμβούλου που νουθετεί το αγόρι, στον υστερικό σχεδόν θυμό του ζευγαριού. Αλλά εντοπίζεται και αναδύεται κι από τα σώματα, αυτά που χτυπούν και εκείνα που πέφτουν, αυτά που τον συγκρατούν και εκείνα που τον αφήνουν να ξεσπάσει παροξυσμικά, ή, στην πιο ευφάνταστη σκηνή της νουβέλας, από τα σώματα που αλλάζουν θέσεις κι φύλο, από τη δυσανεξία που προκαλεί αυτή η ανταλλαγή. Ο θυμός μάς καθιστά τυφλούς για τον άλλον, για τη δική του θέση, τη δική του αλήθεια, αλλά

ταυτοχρόνως πηγάζει κι από μια αίσθηση δυσφορίας εντός της δικής μας θέσης, του δικού μας σώματος.

Η *Γη του θυμού* αντικατοπτρίζει τη σημερινή ευρωπαϊκή μεγαλούπολη, όπου η καθημερινότητα διαβρώνεται αδιάκοπα από την οργή και τη βία, από την καταπίεση και την αίσθηση ασφυξίας. Εμφανής στις πιο κοινές χειρονομίες, στον τόνο της φωνής, ακόμη κι όταν δεν γίνεται ουρλιαχτό, ο θυμός είναι πάντα έτοιμος να στραφεί στον πιο αδύναμο, τον ξένο, τον μετανάστη, τον πρόσφυγα, ή στον πιο κοντινό, αυτόν που με την παρουσία του ερεθίζει ανηλεώς τα πλέον ταπεινά ένστικτα. Ο κόσμος που περιγράφει εδώ ο συγγραφέας μοιάζει να μη διαθέτει καμιά διέξοδο, καμιά λύση. Ο θυμός ανακυκλώνεται χωρίς τέλος, και ο αφηγητής είναι παρών και απλώς καταγράφει τις άπειρες εκδοχές του, ένα καλειδοσκόπιο της οργής. Μια διελκυστίνδα όπου θύτες και θύματα αλλάζουν διαρκώς θέση, όπου η μόνη ανακούφιση προέρχεται από την εξομώωση όλων στη βαρβαρότητα.

Η *Γη του θυμού* με ένα ρυθμό άλλοτε αργό (σαν κινηματογραφικό slow motion) κι άλλοτε εντελώς ασθματικό, αιχμαλωτίζει τον αναγνώστη μεταγiggίζοντάς του τη βία σαν μια γροθιά στο στομάχι την ίδια στιγμή που του προσφέρει νήματα για να στοχαστεί πάνω σ' αυτή.

Εφη Γιαννοπούλου

Δύσκολο αλλά επιτυχές το εγχείρημα που ανέλαβε ο καλός σκηνοθέτης Δαμιανός Κωνσταντινίδης, να ανεβάσει τη *Θυσία του Αβραάμ*, το γνωστό έργο της κρητικής αναγέννησης. Έχοντας ως βασική θέση το συντελεσμένο της θυσίας, κινήθηκε γύρω από το μεγάλο -και επίκαιρο- σε όλα του τα επίπεδα- θέμα της πίστης. Στηρίχτηκε σε μια ομάδα ικανών ηθοποιών. Ανάμεσά τους μια ξεχωριστή ηθοποιός, η Δέσποινα Σαραφείδου, που έχει μέχρι σήμερα δώσει σπουδαίες ερμηνείες σε δύσκολους ρόλους. Εδώ αποδίδει το σπαραγμό, την αγωνία και την απελπισία της Σάρρας με μέτρο και εσωτερικότητα, βρίσκοντας αξιοθαύμαστες ισορροπίες ανάμεσα στο χαρακτηριστή και το σύμβολο και φωτίζοντας τις πιο σκοτεινές και άρρητες πλευρές της.

Τη συνέντευξη πήρε
η **Μαρώ Τριανταφύλλου**

Κασσάνδρα, ρόλος που με πολύ χιούμορ θίγει τραγικές καταστάσεις, Λαΐδη Μακμπέθ στη διασκευή του Εσπρίτου, Μήδεια στην πρόταση της Διονυσιοπούλου. Κάτι σας έλκει στα ταξίδια των τραγικών ηρωίδων μέσα στο χρόνο, στην εξέλιξη και την ανανοηματοδότηση των συμβόλων;

Να διευκρινίσω ότι αυτοί οι ρόλοι με «βρήκαν», ήταν προτάσεις των δημιουργών τους. Και στις τρεις περιπτώσεις πρόκειται για μια αναδιαπραγμάτευση μιας σχεδόν αρχετυπικής φιγούρας, ενός προσώπου που το ίδιο το όνομά του ανακαλεί όχι μ' αρωτιρόνο το μύθο που το περιβάλλει, αλλά και ένα σύμπαν επιθυμιών, απωθ' αρωτιρήσεων, ματαιώσεων, μετουσιώσεων. Τέτοια πρόσωπα-σύμβολα δεν εξαντλούνται σε μια ερμηνεία, καθώς περικλείουν όψεις της ανθρωπίνης κατάστασης που δεν περιορίζονται σε συγκεκριμένο χωροχρόνο, φύλο ή κοινωνική συνθήκη. Και σε προκαλούν αδιάκοπα να αναρωτιέσαι για τη δική σου στάση, σε θέτουν «ενώπιον ενώπιω».

Φέτος -μιλώ για τη χειμερινή σεζόν που τελειώνει οσονούπω- σας είδαμε σε αρκετές, απαιτητικές και διαφορετικές μεταξύ τους δουλειές. Τελευταία ήταν ο ρόλος της Σάρρας στη *Θυσία του Αβραάμ* σε σκηνοθεσία Δαμιανού Κωνσταντινίδη. Τι έχει να πει ένα έργο με θρησκευτικό θέμα που έρχεται από την κρητική αναγέννηση στο θεατρικό κοινό σήμερα;

«Από τον Θεό τραβιέται ο άνθρωπος όπως ο καρ-

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΛΕΥΡΑ ΤΟΥ ΘΕΑΤΗ

Πέντε χρόνια χωρίς τον Κώστα Κουρκούτη

Συμπληρώθηκαν ήδη πέντε χρόνια από την απώλεια του Κώστα Κουρκούτη, του επί δεκατετραετίας εμβληματικού δημάρχου Θηβαίων, του αγωνιστή στους πολιτικούς και κοινωνικούς στίβους, του σπουδαίου ανθρώπου.

Επιτροπή, αποτελούμενη από φίλους και συναγωνιστές του, σε συνεργασία με το Δήμο Θηβαίων οργάνωσαν, την Κυριακή 6 Μα ου, στο Συνεδριακό Κέντρο Θήβας, εκδήλωση μνήμης

και τιμής, αφιερωμένη στον Κ. Κουρκούτη.

Μια κατάμεστη αίθουσα από δημότες και δημότες όλων σχεδόν των κοινωνικοπολιτικών αποχρώσεων και αναφορών υπήρξε η τρανή απόδειξη της αποδοχής, της ευρείας απήχησης και αναγνώρισης του.

Σε μια, φορτισμένη συναισθηματικά, ατμόσφαιρα, με καταλυτική την παρουσία του Κώστα στη μνήμη, στο νου και στην καρδιά των παρευρισκομένων, οι τρεις ομιλητές Δημήτρης

Παπαδημούλης, Σταύρος Μπένος και Γιώργος Λυμπερόπουλος αναφέρθηκαν στην προσωπικότητα και στο έργο του, τονίζοντας διαφορετικές πτυχές ο καθένας.

Μέσα απ' αυτή τη σεμνή, σύντομη και μεστή εκδήλωση αναδείχθηκε και επιβεβαιώθηκε, ότι ο Κώστας Κουρκούτης υπήρξε μια ισχυρή και ακτινοβολούσα προσωπικότητα που σημάδεψε με το έργο του και την παρουσία του, όχι μόνο την πόλη του αλλά και το θεσμό της αυτοδιοίκησης συνολικά.

Μαχητής, ρηξικέλευθος, οραματιστής και ρεαλιστής μαζί, συνδύαζε αρμονικά τη θεωρία με την πράξη. Ασυμβίβαστος και την ίδια στιγμή ενωτικός και συνθετικός, υπήρξε μια ηγετική φυσιογνωμία με μια αυθεντική λαϊκότητα και την ίδια στιγμή εχθρός κάθε λαϊκισμού. Διορατικός, πολιτικά οξύς, άνθρωπος της δράσης, κινηματικός, καλλιεργημένος, επιχειρούσε υψηλές και τολμηρές πτήσεις, πατώντας πολύ γερά στο έδαφος.

Ο Κώστας Κουρκούτης υπηρέτησε μέχρι τέλους με συνέπεια και πάθος τα μεγάλα κοινωνικά, πολιτικά και ανθρωπιστικά ιδανικά της Αριστεράς, συμμετέχοντας αδιάλειπτα στους αγώνες για δημοκρατία, ισότητα, αλληλεγγύη, κοινωνική δικαιοσύνη και ελευθερία.

Η προσωπικότητα, η ζωή και το έργο του εμπνέουν και οδηγούν.

Δημήτρης Αλεξάνδρου

Η ανάγκη να ζεις, ενώ αποδέχεσαι τη θνητότητά σου

Μια συζήτηση με την ηθοποιό **Δέσποινα Σαραφείδου** με αφορμή την παράσταση «Η θυσία του Αβραάμ»

χαρίας από το αίμα», λέει ο Ελύτης στη *Μαρία Νεφέλη*. Το ζήτημα της πίστης, αλλά και της απουσίας της, είναι διαχρονικό, καθώς ανάγεται στην ανθρώπινη ανάγκη για νοηματοδότηση της ζωής και στην ανθρώπινη αγωνία μπροστά στο θάνατο. Το έργο πραγματεύεται την πίστη που μπορεί να ιδωθεί ως τυφλή εμμονή, ή ως υπαρξιακή εκπλήρωση. Παράλληλα, και παρότι το κέντρο γύρω από το οποίο στήνεται το δράμα είναι η πίστη, ο ιστός του είναι η τραγωδία της οικογένειας που καλείται να αντιμετωπίσει την απώλεια, και μάλιστα την απώλεια ενός παιδιού, να αποδεχτεί την ανατροπή του φυσικού κύκλου της ζωής. Εν τέλει, το θέμα του γίνεται η υπαρξιακή οδύνη μπροστά στο αναπόφευκτο του θανάτου. Αυτή η μοναξιά της ψυχής, αλλά και η αγάπη σε πολλές πτυχές της, ο φόβος, η ευθύνη, πιστεύω πως αφορούν και αγγίζουν και το σημερινό κοινό, όχι μόνο τον άνθρωπο του 17ου αιώνα.

Θα θέλαμε να μας μιλήσετε για την παλαιοδιαθηκική Σάρρα-σύμβολο και πιο πολύ για τη Σάρρα σας.

Σύμφωνα με την παλαιοδιαθηκική ιστορία, ο Θεός αλλάζει το όνομα της γυναίκας του Αβραάμ όταν αναγγέλλει την επικείμενη εγκυμοσύνη της. Η Σάρρα (ηγεμονίδα όλων των εθνών), ωραία και ποθητή παρότι υπέργηρη, που κατατρώγεται από την επιθυμία να γίνει μητέρα, γελά στην προοπτική να αποκτήσει παιδί, κατόπιν αρνείται στο Θεό το γέλιο της, κι όταν της χαρίζει το παιδί που το όνομά του σημαίνει γέλιο, αναφωνεί «γέλωτά μοι εποίησε Κύριος». Είναι ήδη μια γυναίκα που φοβάται το Θεό, αλλά οι αντιδράσεις της απέναντί του είναι ενδεικτικές μιας, τηρουμένων των αναλογιών, δυναμικής προσωπικότητας. Επίσης, με τη γέννηση του Ισαάκ, θα λέγαμε ότι αποκτά νέα ταυτότητα, συμβολοποιώντας την αντίληψη ότι η μητρότητα συνιστά την ολοκλήρωση μιας γυναίκας. Στο επεισόδιο της θυσίας δεν γίνεται αναφορά στο πρόσωπό της. Ο άγνωστος ποιητής (ίσως ο Κορνάρος) της *Θυσίας του Αβραάμ* παραδίδει στο κείμενό του μια εξαιρετική ψυχογραφία των χαρακτήρων του. Παρά την παγιωμένη, ιεραρχική κοινωνία όπου διαφαίνεται ότι τοποθετεί το δράμα, έχει προσδώσει τέ-

τοια χαρακτηριστικά στη Σάρρα, ώστε να δημιουργείται κάποιου τύπου διαλεκτική ισοτιμία με τον Αβραάμ. Η μεταξύ τους σχέση παρουσιάζεται ως υπόδειγμα αρμονικού ζευγαριού. «Η σάρκα μου είναι σάρκα σου, η καρδιά μου είναι καρδιά σου, δικά μου είναι τα πάθη σου, οι πόνοι κι η πρική σου», του λέει απαιτώντας να μάθει το «βαρύ κακόν όπου [τους] μέλλει».

Η Σάρρα έχει περάσει όλα τα στάδια μιας γυναίκας απέναντι στην τεκνογονία. Έχει ποθήσει ένα παιδί, έχει βιώσει την πικρία της ατεκνίας, τη χαρά της μητρότητας και τώρα καλείται να την απαρνηθεί, να αποποιηθεί ό,τι συνιστά για κείνη την ταυτότητα και την αυτοπραγμάτωσή της. Χάνοντας τον Ισαάκ, χάνει την ίδια της την υπόσταση. Άλλωστε, στα λόγια της συνδέει άμεσα το θάνατο του Ισαάκ με το δικό της θάνατο. Είναι βαθιά συγκινητική η γεμάτη πόνο συναίνεσή της στο αίτημα του Θεού: «Κι ας τάξω, δεν το γέννησα, ειδή 'δα το ποτέ μου, μα ένα κερί αφτούμενον εκράτου κι ήσθησέ μου». Αυτή η συναίνεσή της στη θυσία αποτελεί επίσης θανάτωση του Ισαάκ. Η μάνα-Σάρρα σκοτώνει κατά κάποιον τρόπο η ίδια το παιδί της, ενώ αργότερα αντιμετωπίζει την επιστροφή του ως

ανάσταση. Η Σάρρα νομίζω εκφράζει με μεγάλη καθαρότητα τον ανθρώπινο σπαργμό μπροστά στο αναπόδραστο.

Ποιες ήταν οι μεγαλύτερες δυσκολίες που βρήκατε στο έργο και το πρόσωπο που ερμηνεύετε;

Μια πρώτη δυσκολία ήταν το είδος του κειμένου, ο ιαμβικός δεκαπεντασύλλαβος σε κρητική διάλεκτο, που απαιτεί κατάθεση τεχνικής και διαρκή έλεγχο αναπνοής. Από την άλλη, ένα τέτοιο κείμενο, γραμμένο τόσο πηγαία, εάν του παραδοθείς, σε οδηγεί το ίδιο προς την εκφορά του και σε ανταμείβει πλουσιοπάροχα. Ως προς το ίδιο το πρόσωπο της Σάρρας, ότι μέσα της ξεσχίζεται από αντίρροπες δυνάμεις. Πρέπει να συμβιβάσει την αγανάκτηση, τη φρίκη, με την αγάπη της για τον Αβραάμ. Τη συντριβή που νιώθει για το χαμό του παιδιού, με την έγνοια, την τρυφερότητα, τη λατρεία της για τον Ισαάκ. Την πίστη και την ευγνωμοσύνη της προς το Θεό με την απορία και την εξέγερσή της απέναντι στο αίτημά του. Πόση δύναμη μπορεί να διαθέτει όταν τολμά να απευθύνει την απεγνωσμένη επίκλησή της στο Θεό, ή όταν αντιτάσσει, σε μια κατάσταση απόλυτης αγωνίας, τρέλας σχεδόν, τα επιχειρήματά της, που ξεπηδούν από μια απελπισμένη λογική της καρδιάς, στον Αβραάμ, λειτουργώντας ως πειρασμός για να τον αποτρέψει από τη θυσία;

Η σκηνοθετική σύλληψη του Δαμιανού Κωνσταντινίδη αύξησε τη δυσκολία σε ερμηνευτικό επίπεδο, καθώς μας απομάκρυνε από μια λυρική απόδοση, κατευθύνοντάς μας στη χαμηλότερη εκφορά του λόγου, στην εγρήγορση και στην πλήρη εμπιστοσύνη στο κείμενο και στη στιγμή. Η Σάρρα μοιρολογεί τον Ισαάκ ενώ είναι ακόμη ζωντανός, χωρίς να του αποκαλύπτει την αδυσώπητη μοίρα του. Πώς να εκφράσεις το κλάμα που δεν κλαίγεται, πώς να δηλώσεις την κραυγή που δεν ακούγεται;

Σε άλλο επίπεδο, η Σάρρα που έχει βιώσει τη μητρότητα κυριολεκτικά ως θαύμα, αναγκάζεται να παραιτηθεί με τη θέλησή της από αυτό το θαύμα, να θανατώσει τον καρπό της κοιλιάς της, υπακούοντας στη βαναυσότητα μιας πίστης που δικαιώνει την ύπαρξή της. Πώς διαχειρίζεσαι το παράλογο της πίστης; Γιατί, για τους πρωταγωνιστές του δράματος, η θυσία έχει συντελεστεί, παρότι την ύστατη στιγμή αποσοβείται. Νομίζω πως πρόκειται για μια άλλη έκφανση της

ανάγκης σου να ζεις, ενώ ταυτόχρονα ζω πως π συνειδητοποιείς και αποδέχεσαι τη θνητότητά σου.

Η Δέσποινα Σαραφείδου αυτόν τον καιρό συμμετέχει στις παραστάσεις: «Η θυσία του Αβραάμ», κάθε Δευτέρα και Τρίτη, στις 9μμ και κάθε Τετάρτη, στις 7μμ, στο θέατρο Σταθμός [τηλ.: 211 4036322 (μέχρι τις 30 Μαΐου)] και «Υπέρ αδυνάτου» (βλ. «Η Εποχή», 01.04.2018) τα Σάββατα 12 και 19 και τις Κυριακές 13 και 20 Μαΐου, στις 9μμ, στην Οικία Αγγέλου και Λητώς Κατακουζηνού (Αμαλίας 4, 5ος όροφος, τηλ.: 210 3222144).

“

Το «γυναικείο ζήτημα» εξακολουθεί να υφίσταται, με την έννοια πως η κοινωνία παραμένει εν πολλοίς πατριαρχική, ως προς τα κυρίαρχα αξιακά συστήματα τουλάχιστον. Αρκετές φορές αποδίδονται στους μεγάλους γυναικείους ρόλους ανδρικά χαρακτηριστικά.

«Ο ηθοποιός παραδίνεται ανοιχτός στο παιχνίδι»

Σε όλες τις παραστάσεις που συμμετέχετε υπάρχει -θα έλεγα και έντονο αλλά ποτέ κραυγαλέο- το πολιτικό στοιχείο και σαφώς μια αναζήτηση για τις γυναίκες, τα βάσανα και το ρόλο τους...

Ίσως ο πιο ευθέως «πολιτικός» ρόλος που έχω παίξει τελευταία είναι ο *Υπέρ αδυνάτου* λόγος του Λυσία, με τη μορφή της *Μικρής χορεύτριας 14 ετών* του Ντεγκά. Εκεί η αναφορά σε μια σύγχρονη κατάσταση πραγμάτων είναι περισσότερο άμεση. Αλλά και η Λαΐδη Μακμπέθ, της οποίας η επιθυμία επικεντρώνεται στην εξουσία, η Μήδεια, που σπαράσσεται ανάμεσα στους ρόλους της βασίλισσας, της μάγισσας και της μητέρας, η *Kassandra* του *Sergio Blanco*, εξόριστη από κάθε πατρίδα, ξένη στο ίδιο της το σ του Εοπίσος μηται στην εξουσιώμα, παλιότερα π.χ. η βουβή «*Αντιγόνη*» στην *Αγρυπνία* του Κ. Ντέλλα, ή η *Ηλέκτρα* στις *Χοηφόρες* του L. Breuer, καταθέτουν καθεμιά τη στάση της απέναντι στην πολιτειακή/κοινωνική οργάνωση, αποτελώντας παράλληλα ψηφίδες μιας θηλυκής θέασης του κόσμου. Νομίζω πως το «γυναικείο ζήτημα» εξακολουθεί να υφίσταται, με την έννοια πως η κοινωνία παραμένει εν πολλοίς πατριαρχική, ως προς

τα κυρίαρχα αξιακά συστήματα τουλάχιστον. Δεν είναι ίσως τυχαίο που αρκετές φορές αποδίδονται στους μεγάλους γυναικείους ρόλους ανδρικά χαρακτηριστικά... Γενικότερα όμως, πολιτικό είναι και η καθημερινότητά μας, η ζωή σε κοινωνία, η συναλλαγή μας με τον άλλο. Και το θέατρο έχει γεννηθεί, και υπάρχει ακόμα, από τη ζωή σε κοινωνία. Οπότε κάθε θεατρική πράξη είναι πολιτική, καθώς, αν μη τι άλλο, αντανakλά την εκάστοτε συγχρονία.

Τι είναι ηθοποιός τελικά, κυρία Σαραφείδου;

Ένας διερμηνέας του διερμηνέα, όπως το διατυπώνει ο πλατωνικός Σωκράτης στον *Ιωνα*. Ένας διάμεσος, ένας αγωγός, ένα δοχείο – όσο πιο άδειος, τόσο πιο εύκολα γεμίζει. Ένας τεχνίτης, ένας ξυλουργός. Μόνο που το υλικό του, το όργανό του, είναι ο εαυτός του – πρέπει αδιάκοπα να τον χάνει, και να τον σκάβει, για να τον βρίσκει. Ένα παιδί που παίζει. Αλλά πρέπει να κρατιέται παιδί, να παραδίνεται κάθε φορά αθώως στο παιχνίδι, ανοιχτός στον άλλο, τον συμπαίκτη ή τον θεατή.

•

Επιμέλεια: Λιάνα Μαλανδρενιώτη
lianam@otenet.gr

Δύο τραγούδια σε ποίηση Τίτου Πατρίκιου

Ο Σύλλογος «Οι Φίλοι της Μουσικής» τιμά τον κορυφαίο ποιητή της πρώτης μεταπολεμικής γενιάς Τίτο Πατρίκιο, με την ευκαιρία της πρόσφατης συγκεντρωτικής έκδοσης του ποιητικού του έργου (1943-2007), και διοργανώνει, σε συνεργασία με τον εκδοτικό οίκο Κίχλη, μια ανοιχτή εκδήλωση προς τιμήν του. Με αφορμή την ευρεία κυκλοφορία απάντων των ποιημάτων του, στα οποία αποτυπώνεται η περιπέτεια μιας ολοκληρωμένης εποχής, ο Τίτος Πατρίκιος θα συνομιλήσει με τον δημοσιογράφο και συγγραφέα Γιάννη Μπασκόζο και τον συνθέτη Φίλιππο Τσαλαχούρη, με τον οποίο τον συνδέει και μια ακόμη ιδιαίτερη σχέση: Πράγματι, ο ταλαντούχος συνθέτης, από τους πλέον καταξιωμένους της γενιάς του, ανταποδίδοντας τη μεγάλη αγάπη που τρέφει ο ποιητής για τη μουσική, μελοποίησε, μετά από πρόταση του Συλλόγου «Οι Φίλοι της Μουσικής» για τον εορτασμό των 20 χρόνων λειτουργίας της Μουσικής του Βιβλιοθήκης, δύο από τα αγαπημένα του ποιήματα. Η πρωτότυπη αυτή σύνθεση του Φίλιππου Τσαλαχούρη με τίτλο «Δύο τραγούδια σε ποίηση Τίτου Πατρίκιου», έργο 101, θα παρουσιαστεί σε πρώτη παγκόσμια εκτέλεση στο δεύτερο μέρος της εκδήλωσης. Ερμηνεύει η σοπράνο Μάιρα Μηλολιδάκη με τον Τίτο Γουβέλη στο πιάνο.

Την Πέμπτη 17 Μαΐου, στις 7.30μμ, στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, στον Πολυχώρο του Συλλόγου «Οι Φίλοι της Μουσικής». Είσοδος ελεύθερη.

1947-1960, από το ρεμπέτικο στο λαϊκό

Η Σοφία Παπάζογλου στο τραγούδι, με τον Μανώλη Πάππο στο μπουζούκι, τον Ντάσο Κούρτι στο ακορντεόν και τον Νίκο Γύρα στο κοντραμπάσο συναντιούνται για να παρουσιάσουν τα τραγούδια μιας εποχής που σημάδεψε τη μουσική κουλτούρα του τόπου μας και που ως σήμερα διατηρούν αναλλοίωτη την αξία τους στο πέρασμα του χρόνου. Η περίοδος από το 1947 ως το 1960 γέννησε πολλά από τα ωραιότερα τραγούδια του ελληνικού ρεπερτορίου, ενώ σηματοδότησε τη μετάβαση από το ρεμπέτικο ήχο στον πιο λαϊκό.

Η Σοφία, ο Μανώλης, ο Ντάσο και ο Νίκος έχοντας ιδιαίτερη αγάπη σε αυτό το ρεπερτόριο και υποστηρίζοντας το πάντα στις εμφανίσεις τους ανά την Ελλάδα και τον κόσμο, θα φέρουν αυτά τα τραγούδια στο σήμερα με την προσωπική τους σφραγίδα και προσωπικότητα ο καθένας, αλλά και με σεβασμό στον ιδιαίτερο ήχο αυτών των τραγουδιών και στους δημιουργούς τους. Αξίζει να σημειωθεί πως τον Φε-

βρουάριο του 2013 η Σοφία Παπάζογλου και ο Μανώλης Πάππος περιόδευσαν στο Βέλγιο και την Ολλανδία παρουσιάζοντας τη συγκεκριμένη παράσταση, με μεγάλη επιτυχία. Τα Σάββατα 19 και 26 Μαΐου, στις 10.30μμ, στη μουσική σκηνή «1002 Νύχτες». Τιμή εισιτηρίου: 5 ευρώ.

Ρεσιτάλ πιάνου από τον Απόστολο Παληό

Ο Σύλλογος «Οι Φίλοι της Μουσικής» παρουσιάζει τον πολυβραβευμένο πιανίστα Απόστολο Παληό, από τους πλέον δραστήριους και καταξιωμένους Έλληνες μουσικούς της γενιάς του, σε ένα ιδιαίτερο ρεσιτάλ με πιανιστικά αριστουργήματα του ύστερου ρομαντισμού. Ο Απόστολος Παληός, ένας «ολοκληρωμένος» μουσικός με τεχνική αρτιότητα, πηγαίο λυρισμό, βάθος και προσωπικό ύφος στην ερμηνεία, όπως τον χαρακτήρισαν κριτικοί αλλά και ομότεχνοί του, θα ερμηνεύσει έργα Ραχ-μάνινοφ, Σκριάμπιν και Γκρανάντος, τριών συνθετών που συνέβαλαν με το έργο τους στην εξέλιξη της πιανιστικής γραφής της εποχής τους και καθόρισαν το ύστερο ρομαντικό ιδίωμα.

Γεννημένος στην Καρδίτσα, ο Απόστολος Παληός έλαβε δίπλωμα πιάνου και πτυχίο ανώτερων θεωρητικών στο Δημοτικό Ωδείο Λάρισας και στη συνέχεια σπούδασε στις Μουσικές Ακαδημίες Βερολίνου και Λειψίας με τους Γκέοργκ Ζάβα και Μάρκου Τόμας, όπου έλαβε σολιστικό δίπλωμα και master με άριστα παμψηφεί και διάκριση, ενώ παράλληλα μελέτησε μουσική δωματίου και διεύθυνση ορχήστρας. Θήτευσε κοντά σε σημαντικές προσωπικότητες του καλλιτεχνικού στερεώματος, όπως οι Άλντο Τσικολίνι, Μάρει Περάχια, Κυπριανός Κατσαρής, Γιόντι Σόλομον, Γιώργος Χατζηνίκος. Ως σολίστ έχει εμφανιστεί σε σημαντικές συναυλίες και φεστιβάλ στην Ελλάδα και το εξωτερικό (Γερμανία, Αγγλία, Γαλλία, Ισπανία, Αυστρία, Ρωσία, Νορβηγία, Ρουμανία, Κύπρο, Τουρκία, Η.Π.Α., Χιλή) και σε μερικές από τις σημαντικότερες αίθουσες συναυλιών του κόσμου (Φιλαρμονική Βερολίνου, Κοντσέρτχαους Βιέννης, Κάρνεγκι Χολ Νέας Υόρκης, Φιλαρμονική Όσλο, Αουντιτόριο ντε Φάγια Γρανάδας, Μέγαρο Μουσικής Αθηνών).

Την Παρασκευή 18 Μαΐου, στις 8.30μμ, στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, αίθουσα Δημήτρης Μητρόπουλος. Τιμή εισιτηρίου: 10 και 15 ευρώ, 7 ευρώ (μαθητές, φοιτητές).

Η ορχήστρα Academica Αθηνών ταξιδεύει στην Αττική

Το Ωδείο Αθηνών, ο παλαιότερος και κορυφαίος εκπαιδευτικός φορέας μουσικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα, φέρνει σήμερα την κλασική μουσική κοντά σε όλους, με μια μεγάλη σειρά συναυλιών της ορχήστρας του, Academica Αθηνών σε όλη την Αττική. Ένα τριετές καλλιτεχνικό πρόγραμμα (2018-2020) υψηλού επιπέδου που φιλοδοξεί να διαμορφώσει ένα δίκτυο πολιτιστικής επικοινωνίας και να αναδείξει τη δημόσια αξία του πολιτισμού. Μέσα στο 2018, η Ορχήστρα Academica θα δώσει είκοσι συναυλίες σε διάφορους χώρους της Αττικής. Στις τέσσερις συναυλίες του τρίτου κύκλου θα ακουστούν έργα των Gioacchino Rossini, Jacques Ibert, Felix Mendelssohn. Την Ορχήστρα Academica διευθύνει ο Νίκος Αθηναίος. Σολίστ Ναταλία Γεράκη, φλάουτο.

Το πρόγραμμα του Τρίτου Κύκλου Συναυλιών 18.05.2018 - 10.06.2018, έχει ως εξής:

18.05.18, στις 8.30μμ, στο Ωδείο Αθηνών, αίθουσα «Άρης Γαρουφαλής». 23.05.18, στις 8.30μμ, στο Δήμο Ελευσίνας, Πλατεία Ηρώων. 27.05.18, στις 9μμ, στο Δήμο Μαραθώνα, Αθλητικό και Πολιτιστικό Πάρκο Νέας Μάρκας. 10.06.18, στις 8.30μμ, στο Δήμο Λαυρεωτικής, Τεχνολογικό και πολιτιστικό Πάρκο Λαυρίου. Η είσοδος για το κοινό θα είναι ελεύθερη.

Το πρόγραμμα χρηματοδοτείται από το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Αττικής 2014-2020, με τη συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και υλοποιείται από το Μουσικό και Δραματικό Σύλλογο «Ωδείο Αθηνών - 1871».

Συναυλία αφιερωμένη στην άνοιξη

Το Πρόγραμμα Μουσικής (BM) του Hellenic American College (HAEC) σε συνεργασία με το Hellenic American University (Nashua, NH, USA) και ο Οργανισμός Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας του Δήμου Αθηναίων (ΟΠΑΝΔΑ), παρουσιάζουν συναυλία της Χορωδίας του δήμου Αθηναίων με τίτλο «Ο Primavera». Η εκδήλωση είναι ένας μελωδικός αποχαιρετισμός στην άνοιξη λίγο πριν την έναρξη του καλοκαιριού. Με εφελτήριο το ομότιτλο κομμάτι του Ιταλού συνθέτη Claudio Monteverdi (1567-1643),

παρουσιάζονται έργα που υμνούν την εαρινή αναγέννηση της φύσης που ακολουθεί το νεκρικό παγετό του χειμώνα. Σε μία ολάνθιστη μουσική διαδρομή, η χορωδία ερμηνεύει, μεταξύ άλλων, έργα των συνθετών: Claudio Monteverdi, Thomas Morley, Claude de Jeune, Antonin Dvorak, Zoltan Kodaly και Gilbert Becaud. Συμμετέχει ο πιανίστας Θάνος Μαργέτης και διευθύνει ο μαέστρος Σταύρος Μπερής. Την Δευτέρα 14 Μαΐου, στις 8μμ, στο Θέατρο της Ελληνοαμερικανικής Ένωσης (Μασσαλίας 22).

ΜΟΛΔΑΒΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Το σινεμά του Εμίλ Λοτεάνου

Του Στράτου Κερσανίδη

Φαντάζομαι πως το όνομα Εμίλ Λοτεάνου (ως Λοτιά-νου τον πρωτομάθαμε) δεν λείπει τίποτε στις νεότε-ρες γενιές. Ακόμη και ανάμεσα στους νεότερους σι-νεφίλ λίγοι θα είναι εκείνοι στους οποίους το όνομα αυτό κάτι λέει. Θα πρέπει κάποιος ή κάποια να έχει μεγάλο πάθος για τον παλιό σοβιετικό κινηματο-γράφο, των δεκαετιών του 1960 και 1970, ώστε να γνωρίζει το έργο ενός από τους πιο σημαντικούς σκηνοθέτες της εποχής εκείνης. Ακόμη κι έτσι να είναι, δεν υπάρχει περίπτωση να γνωρίζει παρά μόνον ένα μέρος από αυτό, αφού οι ταινίες του που προβλήθηκαν στη χώρα μας είναι μετρημένες στα δάχτυλα του ενός χεριού. Μάλιστα, είχαν προβληθεί για πρώτη φορά στη χώρα μας, στον ιστορικό κινη-ματογράφο Αλκυονίδες, δηλαδή στον ίδιο χώρο όπου από την προηγούμενη Πέμπτη και έως την Τετάρτη 16 Μαΐου, φιλοξενείται ένα αφιέρωμα στον κινημα-τογράφο της Μολδαβίας, με επίκεντρο έξι (6) ταινίες του Εμίλ Λοτεάνου.

Ο ίδιος ο σκηνοθέτης, με τα λόγια του δίνει το πε-ρίγραμμα αλλά και την ουσία του έργου του. «Το φολκλόρ στην πιο κλασική μορφή του είναι για μένα η πιο προσωπική παρακαταθήκη των προγόνων μου. Αισθάνθηκα πάντα μέσα στη λαϊκή ποίηση ένα μα-γικό και μυστηριώδη χαρακτήρα. Οι απλές και καθημε-ρινές λέξεις βγάζουν κάτι το «θεϊκό» συνδυάζοντας με μοναδικό τρόπο την ομορφιά και τη δύναμη της ψυχής: η πατρίδα, ο έρωτας, η αλήθεια, η αδελφότητα, η ομορ-φιά», έχει πει. Εικόνες βαθιά συναισθηματικές, με έν-τονα λυρική διάθεση και πάνω απ' όλα, αυτό που χαρα-κτηρίζει τις ταινίες του, είναι η ψυχή. Δηλαδή αυτό το οποίο προσθέτει σε οποιοδήποτε καλλιτεχνικό έργο,

εκείνο το επιπλέον στοιχείο που το βοηθά να απογει-ωθεί. Είναι η δύναμη της ποίησης η οποία πυροδοτεί το σινεμά του Λοτεάνου και το κάνει να φλέγεται από πάθος.

Κι ύστερα έρχεται η μουσική! Πολύ βασικό στοιχείο των ταινιών του σκηνοθέτη, ο οποίος συνεργάστηκε με τον κορυφαίο συνθέτη Εουτζέν ή Εβγκένι Ντόγκα. Ο Ντόγκα έχει γράψει μουσική για περισσότερες από 200 (!) ταινίες και θέλοντας ο ίδιος να δώσει το στίγμα της κινηματογραφικής του μουσικής, έχει πει: «Ένα φιλμ είναι μικροσκοπιο για να δει κανείς το παρελθόν μου, απ' όπου ξεπηδούν οι βαλκανικοί ρυθμοί καθώς κι η σλάβικη ευδαιμονία, η ρομανική ελαφρότητα κι ο ρωσι-κός λυρισμός. Ένα φιλμ είναι τηλεσκόπιο, για να δει κα-νείς το μέλλον, εστιάζοντας στις μαγνητικές καταιγίδες όλων των γαλαξιών του άπειρου κόσμου».

Το πρόγραμμα από σήμερα έως και την Τετάρτη: **Κυριακή 13.5:** 6.30μμ, «Εουτζέν Ντόγκα», ντοκιμαν-τέρ των Λοτεάνου, Τσιούρα, Ολαρέσκου, Ίσιπτσιουκ, Γκολουίνοβ.

6.50μμ, κονσέρτο για πιάνο του Σπύρου Παπαθεοδώ-ρου, ενορχηστρωτή, μουσικοσυνθέτη σε έργα του διάση-μου Μολδαβού συνθέτη Εουτζέν Ντόγκα για τον κινημα-τογράφο.

7.45μμ, «Νουβέλα σε πρώτο πρόσωπο» 9μμ, «Αυτή η στιγμή» **Δευτέρα 14.5:** 6.30μμ, «Οι τσιγγάνοι πεθαίνουν από αγάπη» 9μμ, «Στις ρεματιές με τα βατόμουρα»

Τρίτη 15.5: 6.30μμ, «Οι τσιγγάνοι ανεβαίνουν στον ου-ρανό» 8μμ, «Εουτζέν Ντόγκα», ντοκιμαντέρ των Λοτεάνου, Τσιούρα, Ολαρέσκου, Ίσιπτσιουκ, Γκολουίνοβ.

Τετάρτη 16.5: 6.30μμ, «Αυτή η στιγμή» 8μμ, «Νουβέλα σε πρώτο πρόσωπο» 10μμ, «Θα συναντηθούμε την αυγή».

«ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ»

Οικογενειακές συγκρούσεις

Η Μαργαρίτα είναι ένα 16χρονο κορίτσι που αμφισβητεί τα πάντα. Περισσότερο όμως αμφισβητεί τον πατέρα της, τον Γιώργο, ο οποίος υπηρετεί στα ΜΑΤ. Μια μέρα, σε μια διαδήλωση, και ενώ οι διαδηλωτές συγκρούον-ται με τα ΜΑΤ, ο Γιώργος αντικρίζει την κόρη του. Ο Γιώργος για να αποκαταστήσει τη σχέση με την Μαργαρίτα, της προ-τείνει να πάνε για δυο μέρες στο εξοχικό, σε ένα παραθαλάσ-σιο θέρετρο. Η Μαργαρίτα δέχεται απρόθυμα, μόνο και μόνο για χατίρι της μητέρας της. Εκεί όμως τα πράγματα θα χειρο-τερέψουν, όταν θα τους επισκεφθεί ξαφνικά ο φίλος της Μαργαρίτας, ένας νεαρός αντιεξουσιαστής, ο οποίος δεν γνω-ρίζει τι δουλειά κάνει ο πατέρας της αγαπημένης του. Η ατμό-σφαιρα μυρίζει μπαρούτι και σύντομα η σύγκρουση ανάμεσα στην κόρη και τον πατέρα θα φτάσει στα άκρα.

Να μια ταινία η οποία εκμεταλλεύεται με τον καλύτερο τρόπο τη δύναμη της αφήγησης. Ο Χρίστος Γεωργίου σκηνο-θετεί σφιχτά και ισορροπημένα μια ταινία με μεστό και ρεα-λιστικό σενάριο, με χαρακτήρες που πατούν πολύ καλά στα πόδια τους και κρατά το θεατή καθηλωμένο, καθώς περιμένει να δει την εξέλιξη της δράσης. Ταινία η οποία είναι βασι-σμένη στη ζωή, στην πραγματικότητα, στο σήμερα. Η οποία ενώ βλέπει με κριτική και επικριτική ματιά την αστυνομική βία, προσπαθεί να δει και πίσω από αυτήν. Δηλαδή να δει τους ανθρώπους και τις οικογενειακές τους σχέσεις. Κι ακόμη τα ρήγματα που μπορεί να επιφέρουν όλα αυτά στις σχέσεις τους, αλλά και στους ίδιους ακόμη. Και πώς μπορούν να αλλάξουν ανθρώπους και συνειδήσεις και να επανατοπο-θετήσουν τα πράγματα στην κλίμακα των αξιών τους.

Ο Χρίστος Γεωργίου απαντά με τον καλύτερο τρόπο στο ερώτημα «Τι θέλει το κοινό;», και η απάντηση είναι: «Μια εν-διαφέρουσα ιστορία και τον κατάλληλο τρόπο να την αφηγη-θείς».

Στρά. Κερ

Σινεφίλ

ΟΙ ΝΕΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ

Προβάλλονται επίσης οι ταινίες:

■ **«Πολ Γκογκέν»** (Gauguin Voyage de Tahiti) του Εν-τουάρ Ντελίκ: Το 1891, ο Πολ Γκογκέν, γνωστός ήδη ζωγράφος στο Παρίσι, νιώθει εγκλωβισμέ-νος μέσα στις συμβάσεις και την ψευδοηθική του «πολιτισμένου» κόσμου. Αποφασίζει, λοιπόν, να εγκαταλείψει τη ζωή που ζει και να φύγει μακριά. Έτσι παρατάει τη γυναίκα του και τα παιδιά του και φτάνει στο αρχιπέλαγος της Πολυνησίας και συγκεκριμένα στην Ταϊτή. Επιθυμώντας να βρει την ελευθερία και την αγνότητα, θυσιάζει τα πάντα και μπαίνει μέσα στη ζούγκλα. Εκεί θα γνωρίσει την Τεχούρα, μια γυναίκα η οποία θα τον γοητεύσει. Η Τεχούρα θα γίνει σύντροφος, γυ-ναίκα και μούσα του. Πηγή έμπνευσης για το έργο του.

■ **«Κοκομπλόκο»** (Blockers) του Κέι Κάνον: Ο χορός της αποφοίτησης έφτασε και οι τρεις φίλες ετοι-μάζονται. Όταν οι γονείς τους διαβάζουν κατά λάθος στα μηνύματα που ανταλλάσσουν οι κόρες τους πως σκοπεύουν τη βραδιά του χορού να χά-σουν την παρθενιά τους, αναστατώνονται! Έτσι ξεκινά ένας αγώνας για να προλάβουν ...την κα-ταστροφή!

■ **«Βηρυτός»** (Beirut) του Μπραντ Άντερσον: Ο Μέι-σον Σκάιλς, πρώην διπλωμάτης των ΗΠΑ στο Λί-βανο, αναλαμβάνει μια υπόθεση που του αναθέ-τουν δύο μυστικοί πράκτορες του Εφ Μπι Αι. Αυτό που έχει να κάνει είναι, δέκα χρόνια μετά την αναχώρησή του, να επιστρέψει στη Βηρυτό για να διαπραγματευτεί τη ζωή ενός φίλου του. Ο Μέισον θα βρεθεί αντιμέτωπος με μια σειρά αποκαλύψεων αναφορικά με τον ισραηλινό στρατό, αμερικανών πολιτικών, της Οργάνωσης για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης και μιας κάστας διεφθαρμένων γραφειοκρατών.

■ **«Η ενοχή του Κένεντι»** (Chappaquiddick) του Τζον Κέραν: Η 18η Ιουλίου 1969 ήταν μια καταστρο-φική μέρα για την πολιτική καριέρα του γερου-σιαστή Τεντ Κένεντι. Τη μέρα εκείνη βρίσκεται σε ένα πάρτι στο Τσπακουίντικ της Μασαχουσέ-της. Από εκεί δεν θα φύγει μόνος του αλλά μαζί

με τη Μέρι Τζο Κόπενχε, συνεργάτιδα του αδελ-φού του Μπόμπι στην προεκλογική του εκστρα-τεία της προηγούμενης χρονιάς. Όμως το αυτο-κίνητο που οδηγούσε ο Τεντ με συνοδηγό της Μέρι Τζο έπεσε από μια γέφυρα, με αποτέλεσμα η γυναίκα να χάσει τη ζωή της. Οι συνθήκες κάτω από τις οποίες έγινε το ατύχημα δεν διαλευκάν-θηκαν ποτέ. Το ερώτημα, γιατί ο Τεντ Κένεντι κα-θυστέρησε 10 ώρες για να το αναφέρει στην αστυνομία, δεν απαντήθηκε. Έτσι η νεαρή Μέρι Τζο Κόπενχε έχασε τη ζωή της και ο Τεντ Κέ-νεντι κάθε προσδοκία για να διεκδικήσει την προ-εδρία των ΗΠΑ.

■ **«Εσύ διαλέγεις»** (L' embarras du choix) του Ερίκ Λαβέν: Η Ζιλιέτ έφτασε τα 40, αλλά δυσκολεύε-ται να πάρει αποφάσεις ακόμη και για απλά πράγ-ματα, ζητώντας να αποφασίζουν γι' αυτήν είτε ο πατέρας της είτε οι δύο κολλητές της φίλες. Όταν όμως γνωρίζει τον Πολ και η καρδιά της αρ-χίζει να χτυπά γι' αυτόν, η Ζιλιέτ θα πρέπει να αποφασίσει μόνη της!

■ **«Το κουκλόσπιτο του τρόμου»** (Ghostland) του Πα-σκάλ Λογκιέ: Μια μητέρα, οι δυο κόρες της και μια κληρονομιά. Το πρώτο βράδυ που οι τρεις γυ-ναίκες θα βρεθούν στο σπίτι που κληρονόμησαν θα δεχτούν επίθεση από κάποιους δολοφονικούς εισβολείς. Μετά από 16 χρόνια, οι δύο αδελφές επιστρέφουν στο σπίτι για να βρεθούν και πάλι αντιμέτωπες με καταστάσεις που αρχικά είναι παράξενες αλλά σύντομα θα γίνουν πολύ επικίν-δυνες!

■ **«Ένας σκίουρος σούπερ ήρωας»** (The nut job 2: Nutty by nature) του Καρλ Μπρούνκερ: Ο σκίου-ρος Σάρλι έχει να αντιμετωπίσει μια δύσκολη κα-τάσταση. Ο δήμαρχος έχει αποφασίσει να κατα-στρέψει το πάρκο και να κατασκευάσει ένα λούνα παρκ. Ο Σάρλι και η συμμορία των παρακατιανών ζώων, όμως, αποφασίζουν να σώσουν το σπίτι τους και δεν διστάζουν να τα βάλουν με το δή-μαρχο, ο οποίος θέλει να καταστρέψει το σπίτι τους.

Σε ένα άρθρο του Μισέλ Ισόν το 1925 ο Κέινς έγραφε: «Πώς μπορώ να αντιμετωπίσω ένα δόγμα που έχει αναγορευτεί σε Βίβλο, πράγμα που αποκλείει κάθε κριτική, έναν τόμο πολιτικής οικονομίας που έχει παραγραφεί, που δεν είναι μόνο εσφαλμένος από επιστημονική άποψη, αλλά δεν έχει οποιοδήποτε ενδιαφέρον, οποιαδήποτε πιθανή εφαρμογή στο σημερινό κόσμο;» Πιο πρόσφατα, το 2017, ένας βιογράφος του Μαρξ ήταν εξίσου κατηγορηματικός: «Στο έργο του Μαρξ βρίσκουμε ελάχιστα πράγματα που να έχουν ενδιαφέρον για τις τάσεις της οικονομίας ή για την οικονομική θεωρία του τέλους του 19ου και του 20ού αιώνα». Υπάρχουν βέβαια κι άλλοι, που, αντίθετα, θεωρούν ότι η συμβολή του Μαρξ δεν έχει παραγραφεί και παραμένει μια γόνιμη αναφορά για την κατανόηση του σύγχρονου καπιταλισμού.

Οικονομική επιστήμη εναντίον πολιτικής οικονομίας

Αν και τοποθετείται στην προέκταση των κλασικών (Άνταμ Σμιθ και Ρικάρντο), το έργο του Μαρξ εισάγει μια ρήξη και συνάγει με την κριτική προσέγγισή του συμπεράσματα επικίνδυνα για την καθεστηκυία τάξη. Έπρεπε, λοιπόν, να περάσουμε από την πολιτική οικονομία στην οικονομική επιστήμη και να επιλέξουμε ένα άλλο παράδειγμα, για λόγους που εκθέτει με σαφήνεια ο Τζον Μπέιτς Κλαρκ: «Οι εργαζόμενοι, μας λένε, αποστερούνται το προϊόν που

παράγουν [...] Αν αυτή η κατηγορία είχε βάση, κάθε λογικός άνθρωπος θα έπρεπε να γίνει σοσιαλιστής, και η θέση του να μετασχηματίσει το οικονομικό σύστημα θα ήταν το μέτρο και η έκφραση της έννοιας της δικαιοσύνης». Πρέπει, λοιπόν, «να αναλύσουμε το προϊόν της οικονομικής δραστηριότητας στα συστατικά στοιχεία του, ώστε να δούμε αν η φυσική λειτουργία του ανταγωνισμού οδηγεί ή όχι στο να αποδίδεται σε κάθε παραγωγό το τμήμα του πλούτου που δημιουργείται και με τη δική του συμβολή». Αυτή είναι η κυρίαρχη σήμερα θεωρία της διανομής.

Στο δεύτερο βιβλίο του Κεφαλαίου, ο Μαρξ εκθέτει τα σχήματα της αναπαραγωγής, όπου διακρίνει δύο μεγάλους τομείς: τον τομέα I που παράγει επενδυτικά προϊόντα και τον τομέα II που παράγει προϊόντα καταναλωτικά. Περιγράφει τους όρους αναπαραγωγής, με άλλα λόγια τις σχέσεις που υπάρχουν ανάμεσα στις επιχειρήσεις και τις εκροές τους. Οι σχέσεις αυτές εκφράζονται με τη μορφή της ανταλλακτικής αξίας, αλλά ο Μαρξ επιμένει να τονίζει ότι η δομή αυτής της προσφοράς οφείλει να αντιστοιχεί στη δομή της κοινωνικής ζήτησης σε αξίες χρήσης. Αυτή η προσέγγιση του Μαρξ, προφανώς, αντιλέει την έμπνευσή της από τον περίφημο Οικονομικό Πίνακα του Φρανσουά Κενέ (1766), που, όπως λέει, ήταν «μια σύλληψη τόσο απλή όσο και ιδιοφυής για την εποχή του».

Αν και δεν ξεκινάει, λοιπόν, από το μηδέν (θα μπορούσαμε εδώ να αναφέρουμε τον Στιούαρτ και τον Σισμοντί ως πηγές έμπνευσής του), μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι ο Μαρξ είναι ο θεμελιωτής της σύγχρονης μακροοικονομίας. Αυτό του το αναγνώριζε η αριστερή κείνισανή Τζόαν Ρόμπινσον, παρότι τηρούσε αυστηρά κριτική στάση απέναντι στον Μαρξ: «Το να θεωρείς ως αφετηρία τον Μαρξ σημαίνει ότι επιφυλάσσεις πολλά προβλήματα για τον Κέινς», έλεγε. Και ο Πολ Σάμουελσον, πολύ καυστικός κριτικός του Μαρξ, έχει πει: «Αναμφίβολα θα είχαμε όλοι ωφεληθεί, αν διαβάσαμε νωρίτερα τους πίνακες του Μαρξ».

Αλλά η πιο σαφής αναγνώριση του Μαρξ προέρχεται από τον Βασίλι Λεόντιεφ, που το 1937 είχε πει: «Ο Μαρξ ανέπτυξε το βασικό σχήμα που περιγράφει τις σχέσεις μεταξύ του κλάδου των καταναλωτικών αγαθών και των επενδυτικών αγαθών. Παρότι δεν ολοκληρώνει την ανάλυση του θέματος, το μαρξικό σχήμα αποτελεί μια από τις σπάνιες προτάσεις, για τις οποίες υπάρχει ευρύτατη συναίνεση ανάμεσα στους θεωρητικούς του οικονομικού κύκλου». Και προσθέτει: «Η σύγχρονη ανάλυση του οικονομικού κύκλου σαφέστατα οφείλει πολλά στη μαρξική οικονομική ανάλυση. Χωρίς να εγείρουμε θέμα προτεραιότητας, δεν θα ήταν υπερβολή να πούμε ότι οι τρεις τόμοι του Κεφαλαίου έχουν συμβάλει περισσότερο από κάθε άλλο έργο στην τοποθέτηση αυτού του ζητήματος στο κέντρο της οικονομικής συζήτησης».

ΔΙΑΚΟΣΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝ

Μπορεί ο Μαρξ τη σύγχρονη οι

Ένα από τα στοιχεία της σημερινής κρίσης είναι η πίστη ότι ο χρηματιστικός τομέας μπορεί να είναι αυτόνομη πηγή αξίας. Μια πίστη που έρχεται από πολύ παλιά: «Για τους αγοραίους οικονομολόγους, που επιχειρούν να εμφανίσουν το κεφάλαιο σαν ανεξάρτητη πηγή αξίας και δημιουργίας αξίας, η μορφή αυτή είναι προφανώς ένα κελεπούρι, καθώς συσκοτίζει την προέλευση του κέρδους και χαρίζει στο αποτέλεσμα της καπιταλιστικής διαδικασίας παραγωγής –καθώς το διαχωρίζει από την ίδια τη διαδικασία– μια ανεξάρτητη ύπαρξη» (Κεφάλαιο, βιβλίο II, κεφ. 24).

Ανεργία και εφεδρικός εργατικός στρατός

Αυτός ο τύπος ψευδαίσθησης είναι δυνατός όταν η ανάλυσή μας βασίζεται στην «προσθετική» θεωρία της αξίας, όπου το εθνικό εισόδημα οικοδομείται ως άθροισμα των εισοδημάτων, των διαφόρων «παραγόντων της παραγωγής». Η μαρξιστική θεωρία, αντίθετα, είναι «αφαιρετική»: οι ειδικότερες μορφές κέρδους (τόκοι, μερίσματα, πρόσδοι κ.λπ.) αποτελούν τμήματα μιας συνολικής υπεραξίας, της οποίας ο συνολικός όγκος είναι προκαθορισμένος. Δεν γίνεται «να πλουτίζεις την ώρα που κοιμάσαι», παρά μόνο αν παίρνεις μερίδιο από αυτή τη συνολική υπεραξία. Και αυτός ο μηχανισμός απόσπασης μεριδίου έχει όρια: τα όρια της εκμετάλλευσης, που αποτελεί την πραγματική βάση

του Χρηματιστηρίου. Η κρίση, λοιπόν, αποτελεί σημάδι της επιστροφής στην πραγματικότητα, μια υπενθύμιση αυτού του αυστηρού νόμου της αξίας.

Εδώ και τέσσερις δεκαετίες, ο σύγχρονος καπιταλισμός χαρακτηρίζεται από την επίμονη μαζική ανεργία και την εξάπλωση της προσωρινής εργασίας. Ένας από τους τρόπους εξήγησης αυτής της κατάστασης είναι η επίκληση ενός ποσοστού ανεργίας, το οποίο θεωρείται σημείο ισορροπίας και χαρακτηρίζεται μάλιστα «φυσικό». Όμως αυτό «το ποσοστό ανεργίας που δεν ανεβάζει τον πληθωρισμό», είναι επίσης το ποσοστό που δεν ρίχνει τα επίπεδα του κέρδους. Έτσι, ανακαλύπτουμε ξανά την έννοια του «εφεδρικού βιομηχανικού στρατού», για τον οποίο μιλούσε ο Μαρξ: «Οι διαφορετικές αναλογίες σύμφωνα με τις οποίες η εργατική τάξη αποσυντίθεται σε ενεργό και εφεδρικό στρατό, η αύξηση ή η μείωση του σχετικού υπερπληθυσμού, ο βαθμός “στράτευσης” ή “αποστρατείας” της, με μια λέξη οι κινήσεις επέκτασης ή συστολής που αντιστοιχούν στη διαδρομή του βιομηχανικού κύκλου, αποτελούν τα στοιχεία που προσδιορίζουν αποκλειστικά αυτές τις μεταβολές» (Κεφάλαιο, βιβλίο I, κεφ. 25).

Βλέπουμε εδώ μια αρκετά πιστή περιγραφή των κανόνων λειτουργίας ενός καπιταλισμού που αποσκοπεί στην αύξηση του ποσοστού εκμετάλλευσης μέσω της διατήρησης σε υψηλά επίπεδα του ποσοστού ανεργίας και συνεπώς συμπίεσης των μισθών με την αποσύν-

Δεν γίνεται «να πλουτίζεις την ώρα που κοιμάσαι», παρά μόνο αν παίρνεις μερίδιο από αυτή τη συνολική υπεραξία. Και αυτός ο μηχανισμός απόσπασης μεριδίου έχει όρια: τα όρια της εκμετάλλευσης, που αποτελεί την πραγματική βάση του Χρηματιστηρίου. Η κρίση, λοιπόν, αποτελεί σημάδι της επιστροφής στην πραγματικότητα, μια υπενθύμιση αυτού του αυστηρού νόμου της αξίας.

ΝΗΣΗ ΤΟΥ ΜΑΡΞ

να εξηγήσει κονομική πραγματικότητα;

Για τον Μαρξ η επέκταση του ελεύθερου χρόνου, που την καθιστά εφικτή η άνοδος της παραγωγικότητας, είναι ο μοχλός που επιτρέπει στην εργασία να μην είναι πια ένα εμπόρευμα και στην αριθμητική των κοινωνικών αγαθών να αντικαταστήσει τη λογική του κέρδους. Είναι ακριβώς η προοπτική που σκιαγραφεί ο Μαρξ στο τέλος του Κεφαλαίου.

δεσή τους από την πορεία ανόδου της παραγωγικότητας.

Ο παγκοσμιοποιημένος καπιταλισμός

Το νήμα που διατρέχει την ανάλυση του Μαρξ είναι η διαπίστωση ότι «*βάση* [του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής] αποτελεί η ίδια η παγκόσμια αγορά» (Κεφάλαιο, βιβλίο III, κεφ. 20). Αυτή η αντίληψη προεκτάθηκε από τους θεωρητικούς του ιμπεριαλισμού, οι οποίοι έδειξαν ότι η παγκόσμια οικονομία έπρεπε να θεωρείται ως ένα σύνολο δομημένο με ασύμμετρο τρόπο. Σήμερα η παγκοσμιοποίηση χαρακτηρίζεται από νέους μηχανισμούς, αλλά το ουσιαστικό είναι η ολοκληρωτική ελευθερία των κεφαλαίων.

Ένας ιδιοκτήτης επιχείρησης, ο Πέρσι Μπάρνεβικ, πρόεδρος τότε του ελβετικο-σουηδικού ομίλου ABB, όριζε το 2001 την παγκοσμιοποίηση ως «*ελευθερία για τον όμιλό μου να επενδύει όπου και όταν θέλει, να παράγει ό,τι θέλει, να αγοράζει και να πουλάει όπου θέλει και να υφίσταται τους ελάχιστους περιορισμούς από την πλευρά του εργατικού δικαίου και της κοινωνικής νομοθεσίας*». Είναι αυτό ακριβώς που έβλεπε ο Μαρξ: «*Οι πάγιοι νόμοι της καπιταλιστικής παραγωγής καταλήγουν να εμπλέκουν όλους τους λαούς*

στο δίκτυο της παγκόσμιας αγοράς» (Κεφάλαιο, βιβλίο I, κεφ. 32).

Η νέα εμπορευματοποίηση

Μία από τις πιο εντυπωσιακές τάσεις του σύγχρονου καπιταλισμού είναι η τάση μετατροπής σε εμπόρευμα όσων αγαθών δεν είναι ή δεν θα έπρεπε να είναι εμπόρευμα. Και πρώτα απ' όλα των δημόσιων υπηρεσιών και των κοινωνικών υπηρεσιών. Αλλά είναι κυρίως η εργατική δύναμη η ίδια που ο σύγχρονος καπιταλισμός θέλει να φέρει σε τέτοια κατάσταση, ώστε να αποτελεί καθαρό εμπόρευμα. Ο στόχος των «μεταρρυθμίσεων» της αγοράς εργασίας είναι να φτάσουμε στο σημείο να πληρώνεται ο εργαζόμενος μόνο όταν παράγει αξία. Αυτό σημαίνει ότι μειώνονται στο ελάχιστο τα στοιχεία που συνθέτουν τον κοινωνικό μισθό, ότι μετατρέπονται ξανά σε εμπόρευμα οι συντάξεις και η περίθαλψη και εξαφανίζεται η ίδια η έννοια της νόμιμης διάρκειας της εργασίας.

Το σχέδιο αυτό αρνείται την κοινωνική πρόοδο, που περνάει μέσα από την απο-εμπορευματοποίηση της εργασίας. Για τον Μαρξ η επέκταση του ελεύθερου χρόνου, που την καθιστά εφικτή η πρόοδος στο πεδίο της παραγωγικότητας, είναι ο μοχλός που επιτρέπει στην εργασία να μην είναι πια ένα εμπόρευμα και στην αριθμητική των κοινωνικών αγαθών να αντικαταστήσει τη λογική του κέρδους. Είναι ακριβώς η προοπτική που σκιαγραφεί ο Μαρξ στο τέλος του Κεφαλαίου.

Οι επαναλαμβανόμενες κρίσεις

Για να μπορέσει να λειτουργήσει με σχετικά αρμονικό τρόπο, ο καπιταλισμός έχει ανάγκη από ένα επαρκές ποσοστό κέρδους και από διεξόδους. Όμως, χρειάζεται και μια συμπληρωματική προϋπόθεση, που αφορά τη μορφή των διεξόδων: πρέπει να αντιστοιχούν σε τομείς που μπορούν, χάρη στην αυξημένη παραγωγικότητα, να υποστηρίξουν μια οικονομική μεγέθυνση με ένα διατηρήσιμο ποσοστό κέρδους. Από την άποψη αυτή, μπορούμε να αναλύσουμε το πέρασμα του καπιταλισμού από τη φάση του «φορντισμού» στη «νεοφιλελεύθερη» φάση του, που χαρακτηρίζεται κυρίως από το γεγονός ότι το ποσοστό κέρδους αποκαθίσταται, αλλά ούτε το ποσοστό συσσώρευσης ούτε η παραγωγικότητα το ακολουθούν.

Το λίκνασμα του σύγχρονου καπιταλισμού σε μια υφεσιακή φάση προκύπτει από το διευρυνόμενο χάσμα ανάμεσα στο μετασχηματισμό των κοινωνικών αναγκών και τον τρόπο με τον οποίο ο καπιταλισμός τις ικανοποιεί. Αλλά αυτό συνεπάγεται ότι το ιδιαίτερο προφίλ της παρούσας φάσης κινητοποιεί, αναμφίβολα για πρώτη φορά στην ιστορία του καπιταλισμού, τα στοιχεία μιας συστημικής κρίσης.

Η ανάλυση αυτή μας παραπέμπει στο πιο βασικό επίπεδο της μαρξικής κριτικής. Σύμφωνα με τον Μαρξ, ο καπιταλισμός είναι ένα άδικο (εκμετάλλευση) και ασταθές (κρίσεις) σύστημα. Αλλά, μετά από ένα σημείο, γίνεται επίσης ένα σύστημα που εμφανίζεται σαν ανορθολογικό, ακριβώς εξαιτίας των επιτυχιών του, που του επέτρεψαν να είναι αποτελεσματικό.

Η δυνατότητα μιας άλλης οικονομικής λογικής

Η μαρξική προσέγγιση της μακροχρόνιας δυναμικής του κεφαλαίου θα μπορούσε τελικά να συνοψιστεί ως εξής: η κρίση είναι βέβαιο ότι θα έρθει, όχι όμως και η καταστροφή. Η κρίση είναι

βέβαιη, με την έννοια ότι όλες οι ρυθμίσεις που επινοεί ο καπιταλισμός, ή που του επιβάλλονται, δεν μπορούν να εξαλείψουν με μόνιμο τρόπο τον ασταθή και αντιφατικό χαρακτήρα της λειτουργίας του. Όμως οι περιοδικές κρίσεις που σημαδεύουν την ιστορία του, δεν συνεπάγονται κατά κανένα τρόπο ότι ο καπιταλισμός οδηγείται αναπόφευκτα στην τελική κατάρρευσή του. Σε κάθε μία από αυτές τις «μεγάλες κρίσεις» η επιλογή είναι ανοικτή: είτε θα ανατραπεί ο καπιταλισμός, είτε θα αναγεννηθεί με μορφές λιγότερο ή περισσότερο βίαιες (πόλεμοι, φασισμός) και λιγότερο ή περισσότερο οπισθοδρομικές (νεοφιλελευθερισμός).

Βρίσκουμε, λοιπόν, στο έργο του Μαρξ χρήσιμα εργαλεία για την ανάλυση του σύγχρονου καπιταλισμού. Ωστόσο, η πραγματική ιδιαιτερότητα της μαρξικής προσέγγισης βρίσκεται αναμφίβολα στην κριτική του στην πολιτική οικονομία (αυτός άλλωστε είναι ο υπότιτλος του Κεφαλαίου), που αξιώνει τη δυνατότητα μιας άλλης οικονομικής λογικής: η ανθρωπότητα οφείλει να αποβλέπει στη (συνλογική) μεγιστοποίηση της ευημερίας, αντί να κυνηγάει την (ιδιωτική) μεγιστοποίηση του κέρδους.

Ο καπιταλισμός είναι ένα συμπαγές σύστημα που τα θεμελιώδη στοιχεία του δεν μεταβάλλονται (πέρα τις συγκεκριμένες μορφές που παίρνουν). Είναι, συνεπώς, δύσκολο να μεταρρυθμιστεί, πολύ περισσότερο που σήμερα τείνει να ανασυστήσει τους όρους μιας «καθαρής» λειτουργίας, που αντιπαράκειται μετωπικά προς την ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών και τη διαχείριση των περιβαλλοντικών προκλήσεων. Είναι, λοιπόν, υπαρκτό το ζήτημα της ριζικής αμφισβήτησης αυτού του τρόπου λειτουργίας.

Τέσσερις μέρες με επαναστατικές ιδέες και συζητήσεις

Από τις 17 μέχρι τις 20 του Μάη πραγματοποιείται και φέτος το τετραήμερο συζητήσεων από το Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα, στη Νομική Σχολή, Σόλωνος 57. Στο τετραήμερο θα πραγματοποιηθούν συζητήσεις για το Μάη του '68, τα 200 χρόνια από τη γέννηση του Μαρξ, το αντιπολεμικό κίνημα και ζητήματα της πολιτικής και διεθνούς επικαιρότητας. Στις συζητήσεις θα συμμετέχουν οι: Δημήτρης Αγγελίδης, Ντίνος Αγιωματίτης, Τάσος Αναστασιάδης, Τζαβέντ Ασλάμ, Κώστας Βλασόπουλος, Γιώργος Γιαννόπουλος, Πάνος Γκαργκάνας, Βασίλης Δρουκόπουλος, Θανάσης Διαβολάκης, Τάκης Ζώτος, Αλεξάνδρα Ιωαννίδου, Μάκης Καβουριάρης, Λήδα Καζατζάκη, Θανάσης Καμπαγιάννης, Χριστίνα Καρακιουλάφη, Γκαμπριέλ Καντοέν, Κώστας Καταραχιάς, Δημήτρης Κουσουρής, Πέτρος Κωνσταντίνου, Μιχάλης Λυμπεράτος, Ζανέττα Λυσικάτου, Μωυσής Λίτσας, Αντώνης Μαούνης, Φόλκαρτ Μόζλερ, Λεάνδρος Μπόλαρης, Γιάννης Μπόλης, Φοίβος Οικονομίδης, Μελτέμ Οράλ, Κώστας Παπαδάκης, Προκόπης Παπαστράτης, Δημήτρης Πετρόπουλος, Κώστας Πίττας, Ελένη Πορτάλιου, Μπράνκο Ριστοβ, Μάικλ Ρόμπερτς, Γιάννης Σηφακάκης, Νίκος Στραβελάκης, Μαρία Στύλλου, Αλέξανδρος Χρύσης.

40 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΤΡΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ

Οι γυναίκες αντιστέκονται στα εγκλήματα που διαπράττονται στο σώμα τους

Στις 22 Μαΐου συμπληρώνονται 40 χρόνια από την ψήφιση του νόμου 194, τη νομιμοποίηση της άμβλωσης στην Ιταλία. Μια μεγάλη νίκη των γυναικών μετά από πολύχρονους αγώνες και μια τελική μεγαλειώδη καμπάνια, στη διάρκεια της οποίας ένα εκατομμύριο γυναίκες είχαν υπογράψει ότι είχαν κάνει παράνομα έκτρωση. Πριν από την ψήφιση του νόμου η έκτρωση ήταν έγκλημα κατά της ζωής, επίσειε σοβαρή ποινή. Παρόλα αυτά, χιλιάδες γυναίκες, μεταξύ των οποίων και καθολικές, κατέφευγαν σε παράνομες εκτρώσεις, σε επικίνδυνες συνθήκες. Ο νόμος έδωσε στη γυναίκα το δικαίωμα να αποφασίζει αυτή αποκλειστικά για το σώμα της. Το άρθρο 9 του νόμου έδωσε και στο ιατρικό προσωπικό το δικαίωμα του αντιρρησίας συνείδησης, δημιουργώντας όμως ταυτόχρονα Επιτροπές, αποτελούμενες κυρίως από γυναίκες (ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό), που θα μεριμνούσαν για την εφαρμογή του νόμου. Τα επόμενα χρόνια μειώθηκαν σε μεγάλο ποσοστό οι εκτρώσεις, αναπτύχθηκε η αντισύλληψη και μηδενίστηκαν ουσιαστικά οι θάνατοι.

Κίνδυνος οπισθοδρόμησης

Σαράντα χρόνια μετά τι συμβαίνει; Ο ιταλικός νόμος για τις εκτρώσεις είναι από τους καλύτερους στην Ευρώπη, γιατί δίνει το δικαίωμα στις γυναίκες, νόμιμα, δωρεάν και με ασφάλεια στα δημόσια νοσοκομεία να αποφασίζουν αυτές για το σώμα τους, σε αντίθεση με άλλες καθολικές χώρες, όπως η Πολωνία, στην οποία επιτρέπεται η άμβλωση σε περιπτώσεις βιασμού ή αιμομιξίας, ή την Ιρλανδία όπου μόνο ο πραγματικός και πιστοποιημένος από δύο γιατρούς κίνδυνος για την υγεία της γυναίκας ενεργοποιεί το δικαίωμα. Η εφαρμογή του, όμως, γίνεται όλο και πιο δύσκολη, ο αριθμός των αντιρρησιών συνείδησης έχει αυξηθεί τρομακτικά. Την τελευταία δεκαετία το ποσοστό έχει αυξηθεί κατά 60 με 70% στους γυναικολόγους και 50% στους αναισθησιολόγους, ενώ σε μερικές περιοχές, όπως στην Πούλια ή τη Σικε-

λία, αγγίζει το 90%.

Τον περασμένο μήνα η ProVita, μια δραστήρια παραθρησκευτική ένωση, με στενές σχέσεις με ακροδεξιές οργανώσεις και μεγάλη δράση ενάντια στις εκτρώσεις και τους γκέι, είχε αναρτήσει ένα τεράστιο πανό στην πρόσοψη ενός κτιρίου στο κέντρο της Ρώμης με την εικόνα ενός εμβρύου 11 εβδομάδων (το χρονικό όριο για την έκτρωση) και το μήνυμα «εσύ είσαι τώρα εδώ, γιατί η μαμά σου δεν έκανε έκτρωση». Το πανό κατέβηκε δύο μέρες αργότερα, με εντολή της δημάρχου, αφού το Διεθνές Σπίτι των Γυναικών (Casa Internazionale delle Donne), σε συνεργασία με άλλες φεμινιστικές οργανώσεις διαμαρτυρήθηκαν έντονα και συγκέντρωσαν 2.000 υπογραφές. Λίγες μέρες μετά, ως αντίποινα, τρία παιδιά ανάρτησαν στην είσοδο του Διεθνούς Σπιτιού Γυναικών ένα πανό με τον χαρακτηρισμό «194 Κρατική σφαγή», ενώ πέταξαν και φυλλάδια στον κήπο του Σπιτιού με το σύνθημα «η Ιταλία στους Ιταλούς». Το σύνθημα προέρχεται από τη θεωρία συνωμοσίας ότι υπάρχει κρυφό σχέδιο αντικατάστασης των αγέννητων παιδιών με μετανάστες, θεωρία που χρησιμοποιείται ως επιταγή για τις γυναίκες να γεννάνε αδιάκοπα για να σώσουν την Ιταλία από τους ξένους.

Αναγκαία η συνέχεια των αγώνων

Τον Απρίλιο επίσης κατατέθηκε στον πρόεδρο της Δημοκρατίας, Σέρτζιο Ματαρέλα, αίτημα με λίστα υπογραφών που συγκέντρωσαν ομάδες αδιάλλακτων καθολικών με τη στήριξη της Λέγκας του Ματέο Σαλβίνι, που κυκλοφορεί επικεικτικά με το ροζάριο στα δάκτυλά του, οι οποίοι από καιρό εναντιώνονται στο νόμο 194. Αν περάσει και από τη βουλή μια κανονιστική πράξη ενάντια στη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στα σχολεία, για την οποία ασκείται μεγάλη πίεση, τότε θα είναι γόνιμο το έδαφος για να τεθεί εκ νέου το ζήτημα του νόμου 194. Η αυτοτέλεια που κερδήθηκε σε ό,τι αφορά το γυναικείο σώμα, είχε ως αποτέλεσμα να υποτιμηθεί η αναγκαιότητα ότι δεν έπρεπε να σταματήσει η συζή-

τηση για καταστάσεις που αφορούσαν την καθημερινότητα και τη διαπαιδαγώγηση, επισημαίνουν πολλές φεμινίστριες. «Θα επιστρέψουμε σε μια νέα εκδοχή της βελόνας πλεξίματος («οικιακός» τρόπος πρόκλησης αποβολής), αφού το χάπι της επόμενης μέρας δύσκολα συνταγογραφείται και οι γυναίκες καταφεύγουν στην ανεξέλεγκτη λήψη αντισυλληπτικών, εις βάρος της υγείας τους, προκειμένου να πετύχουν την αποβολή;», αναρωτιούνται.

Και τι συμβαίνει σε μια γυναίκα όταν όλοι οι γιατροί είναι αντιρρησίες συνείδησης, ακόμα κι όταν η ζωή της κινδυνεύει άμεσα; Οι αντιρρησίες δεν εξαιρούν τη θεραπευτική έκτρωση, το έμβρυο, ακόμα κι αν είναι καταδικασμένο να μην επιζήσει, όσο υπάρχει ο χτύπος της καρδιάς προστατεύεται εις βάρος της υγείας της γυναίκας. Ένας θλιβερός μακρύς κατάλογος έχει συνταχθεί με θύματα γυναίκες που πέθαναν από σηψαιμία ή ακατάσχετη αιμορραγία, ενώ θα μπορούσαν να είχαν σωθεί και οι γιατροί ήταν απλώς παρόντες.

Στις 22 Μαΐου οι Ιταλίδες με σύνθημα «Ελεύθερες εμείς να αποφασίζουμε πάντα» θα διαδηλώσουν σε όλη τη χώρα. Και οι γυναίκες είναι αντιρρησίες συνείδησης, αντιστέκονται στα εγκλήματα που διαπράττονται στο σώμα τους.

Σοφία Ξυγκάκη

Και τι συμβαίνει σε μια γυναίκα όταν όλοι οι γιατροί είναι αντιρρησίες συνείδησης, ακόμα κι όταν η ζωή της κινδυνεύει άμεσα; Οι αντιρρησίες δεν εξαιρούν τη θεραπευτική έκτρωση, το έμβρυο, ακόμα κι αν είναι καταδικασμένο να μην επιζήσει, όσο υπάρχει ο χτύπος της καρδιάς προστατεύεται εις βάρος της υγείας της γυναίκας. Ένας θλιβερός μακρύς κατάλογος έχει συνταχθεί με θύματα γυναίκες που πέθαναν από σηψαιμία ή ακατάσχετη αιμορραγία

